

Miljøgodkendelse af Kjærgaard Halkvej 174, 6100 Haderslev

Jf. § 12 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

(LBK nr. 1486 af 04/12/2009)

02. juni 2014

Haderslev Kommune

Indhold

Indhold	2
1 Generelle forhold	5
1.1 Ejer og driftsforhold	6
1.2 Godkendelsespligt.....	6
1.3 Godkendelsens omfang	6
1.3.1 Projektets omfang	7
1.3.2 Tidligere godkendelser	8
1.3.3 Biaktiviteter.....	9
1.3.4 Husdyrbrugets ophør	9
1.4 Offentlighed og høring.....	10
1.4.1 Offentlighed og høring	10
1.4.2 Ikke-teknisk resume.....	13
2 Anlægget.....	16
2.1 Dyrehold og Management	16
2.1.1 Dyrehold og staldindretning.....	16
2.1.2 Bedste tilgængelige staldsystem	19
2.1.3 Bedste tilgængelige foderteknologi	23
2.1.4 Management i stald	27
2.2 Lokalisering	29
2.2.1 Faste afstandskrav	29
2.2.2 Landskabet og planforhold	32
2.3 Energi- og vandforbrug	33
2.3.1 Energiforbrug	33
2.3.2 Vandforbrug	34
2.4 Gener.....	35
2.4.1 Lugt	36
2.4.2 Støj.....	39
2.4.3 Lys.....	40
2.4.4 Fluer og skadedyr	41
2.4.5 Støv	41
2.4.6 Transport.....	42
2.5 Forurening	43
2.5.1 Spildevand	44

2.5.2	Husdyrgødning og foder.....	46
2.5.3	Affald og kemikalier.....	48
2.5.4	Ammoniak.....	50
2.5.4.1	Ammoniaktab.....	50
2.5.4.2	Påvirkning af natur.....	52
3	Arealerne	59
3.1	Markoplysninger	59
3.2	Gødningsregnskab	63
3.3	Nitrat (overfladevand).....	66
3.4	Nitrat (grundvand).....	68
3.5	Fosfor	69
3.6	Ammoniak fra udbringning.....	74
3.7	Gener fra udbringning	85
4	Bilag	87
	Bilag 1 – Grundlag for vilkår og lovgivning.....	88
	Bilag 2 – Oversigt over vilkår	90
	Bilag 3 – Oversigtskort over anlæg	95
	Bilag 4 – Indretning af staldafsnit jf. ansøgning.....	96
	Bilag 5 – Oversigtskort med afstande indtegnet	97
	Bilag 6 – BAT beregninger	98
	Bilag 7 - Oversigtskort over afløb	99
	Bilag 8 – Kapacitetserklæring.....	100
	Bilag 9 – Transportveje	101
	Bilag 10 – Beplantningsplan.....	102
	Bilag 11 – Udbringningsarealer (ejede og forpagtede arealer)	103
	Bilag 12 – Kort over kategoriseret natur ved anlæg	104
	Bilag 13 – Kort over § 3 natur ved anlæg	106
	Bilag 14 – Kort over kategoriseret natur ved arealer	107
	Bilag 15 – Kort over § 3 natur ved arealer (fordelt på to kort).....	108
	Bilag 16 – Kort over søoplade.....	110
	Bilag 17 – Kort over næringsstoffølsomme områder/arealer	111
	Bilag 18 – Kort over vandløb og skrånende arealer	112
	Bilag 19 – Kort over fortidsminder, sten og jorddiger	113
	Bilag 20 – Kort over kystoplade	114

Bilag 21 – Udtalelse vedr. søplande.....	115
Bilag 22 - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster.....	118
Bilag 23 – Beskrivelse af Natura 2000 området Lillebælt	119
Bilag 24 – Potentielle bilag IV arter.....	127
Bilag 25 – Udvaskning af fosfor til Natura 2000	130
Bilag 26 – Udvaskning af nitrat til Natura 2000	135
Bilag 27 - Beredskabsplan	145
Bilag 28 – Ansøgningen.....	156

1 Generelle forhold

Haderslev Kommune meddeler miljøgodkendelse efter § 12 stk. 2 i husdyrgodkendelsesloven¹ på Halkvej 174, 6100 Haderslev ved Svend Gammelgaard.

Afgørelsen omfatter udvidelse af dyreholdet **fra** 700 årssøer og 22.450 smågrise til 25 kg svarende til 243,28 DE **til** 1.050 årssøer med 40 smågrise pr. årssø til 9 kg (42.000 stk.) samt 600 polte 40-107 kg svarende til 274,33 DE. I forbindelse med udvidelsen/ændringen ændres klimastalde til karantænestald, drægtighedsstald og farestald, og der sker desuden ændringer i tidligere poltestalde som ændres til drægtighedsstalde og sygestier. Endvidere etableres teltoverdækning på gyllebeholderen på 3.500 m³ og der opstilles en klimacontainer til smågrise 7,2-9 kg.

Godkendelsen meddeles på de vilkår der fremgår af Bilag 2 – Oversigt over vilkår og omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens arealer.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser også selv om disse regler evt. skærpes i forhold til denne godkendelse (Se bilag 1).

Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt:

- Overholder bekendtgørelsens fire beskyttelsesniveauer for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat
- Lever op til kravene om anvendelse af BAT
- Ikke vil påvirke Natura 2000 områder væsentligt
- Ikke vil have en negativ indflydelse på planter eller dyr omfattet af bilag IV, artsfredning eller af rødlistet
- Ikke vil have væsentlig virkning på de landskabelige værdier

Med denne tilladelse har Haderslev Kommune ikke taget stilling til eventuelle tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning, som for eksempel byggeloven, miljøbeskyttelsesloven eller arbejdsmiljøloven.

Jævnfør § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug², skal en miljøgodkendelse regelmæssigt og mindst hvert 10 år tages op til revurdering. Den første revurdering foretages allerede efter 8 år, hvor retsbeskyttelsen udløber, eller senest 4 år efter vedtagelsen af nye BAT konklusioner. Haderslev Kommune forventer at revurdere husdyrbruget igen senest i 2022.

Dato for godkendelse: 02. juni 2014

Anne-Lene Jørgensen

Miljømedarbejder

Natur og Landbrug, Haderslev Kommune

Journal nr.: 14/3360

Kvalitetssikring: Håkon Karlsen, miljømedarbejder, Natur og Landbrug, Haderslev Kommune.

¹Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug - LBK nr 1486 af 04/12/2009

² § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug - BEK nr 294 af 31/03/2009

1.1 Ejer og driftsforhold

Dette afsnit indeholder ansøgers kontaktoplysninger samt oplysninger til identifikation af husdyrbruget.

Ansøger

Svend Gammelgaard
Halkvej 174
6100 Haderslev
74571298/40271298
svend@kjaergaard-is.dk

Bedriftsoplysninger

CVR nr. 18788004
(obs bliver ændret
når I/S Kærgård
ophører).
CHR nr. 14267
p-nr. 1003560624
(OBS: nummeret vil
blive ændret, når I/S
Kjærgaard ophører)
ejd. Nr. 5100005368

Konsulent

Ulla R. Pallesen
LandboSyd
Peberlyk 2
6200 Aabenraa
74365043/61558262
upa@landbosyd.dk

Matrikler på ejendom

Ejerlav Matrikel nummer
Halk Ejerlav, Halk 437
Halk Ejerlav, Halk 433
Halk Ejerlav, Halk 436
Halk Ejerlav, Halk 432
Halk Ejerlav, Halk 434
Halk Ejerlav, Halk 10
Halk Ejerlav, Halk 435
Halk Ejerlav, Halk 431
Halk Ejerlav, Halk 361

1.2 Godkendelsespligt

I dette afsnit gøres der rede for, hvorfor projektet er godkendelsespligtigt.

På Halkvej 174, 6100 Haderslev ønskes den eksisterende produktion udvidet/ændret fra 700 årssøer og 22.450 smågrise til 25 kg svarende til 243,28 DE til 1.050 årssøer med 40 smågrise pr. årssø til 9 kg samt 600 polte 40-107 kg svarende til 274,33 DE.

I forbindelse med udvidelsen/ændringen ændres klimastalde til karantænestald, drægtighedsstald og farestald, og der sker desuden ændringer i tidligere poltestalde som ændres til drægtighedsstalde og sygestier. Endvidere etableres teltoverdækning på gyllebeholderen på 3.500 m³ og der opstilles en klimacontainer til smågrise 7,2-9 kg.

1.3 Godkendelsens omfang

I dette afsnit gøres der rede for projektets overordnede forhold, som ikke direkte har med miljøpåvirkningen at gøre. Der gøres rede for, hvad projektet omfatter, dvs. hvilke ejendomme

og bygninger, hvilket dyrehold, hvilke arealer samt eventuelle biaktiviteter. Der oplyses desuden om tidligere godkendelser af husdyrbruget og om hvad der skal ske i tilfælde af husdyrbrugets ophør.

1.3.1 Projektets omfang

I dette afsnit redegøres kort for projektets omfang.

Ansøgers tekst

På Halkvej 174, 6100 Haderslev ønskes den eksisterende produktion udvidet/ændret fra 700 årssøer og 22.450 smågrise til 25 kg svarende til 243,28 DE til 1.050 årssøer med **40 smågrise pr. årssø til 9 kg samt 600 polte 40-107 kg svarende til 274,33 DE.**

I forbindelse med udvidelsen/ændringen ændres klimastalde til karantænestald, drægtighedsstald og farestald, og der sker desuden ændringer i tidligere poltestalde som ændres til drægtighedsstalde og sygestier. Endvidere etableres teltoverdækning på gyllebeholderen på 3.500 m³ og der opstilles en klimacontainer til smågrise 7,2-9 kg.

Det er endnu ikke helt afklaret, om klimacontaineren kan stå i mellemrummet mellem den nuværende klimastald og farestalden, eller om den skal stå syd for farestalden. Den er indtegnet i skema 58312 syd for farestalden, idet dette vil være en worst-case placering i forhold til lugt.

Ejendommen råder over 138,9 ha ejet areal og 24,7 ha forpagtet areal. Der er en gylleaftale på 151,02 ha med § 16 arealgodkendt modtager.

Haderslev Kommunes vurdering

Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen, og med de ændringer, der fremgår af denne godkendelses vilkår. Ovenstående beskrivelse er kun en kortfattet beskrivelse af projektets omfang, som vil blive beskrevet nærmere i de efterfølgende afsnit.

Det er kommunens vurdering, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes. Miljøpåvirkningen, der kommer som følge af udvidelsen på husdyrbruget vurderes ikke at påvirke lokalområdet i negativ retning, jf. nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen på husdyrbruget vurderes det, at udvidelsen på husdyrbruget ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring husdyrbruget end ved den nuværende produktion. Det er endvidere Haderslev Kommunes vurdering, at de socioøkonomiske konsekvenser, af 0-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på husdyrbruget, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer mm.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes. 0-alternativet vurderes derfor ikke som værende et relevant valg.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der er meddelelsespligt. Det er kommunen, der vurderer, om fremtidige ændringer af bedriftens dyrehold eller staldindretning, opførelse af nye stalde eller opbevaringsanlæg skal udløse krav om tillæg til miljøgodkendelsen. Udskiftning af arealer samt ændringer i ejerforhold skal ligeledes anmeldes til kommunen.

Der er ansøgt om, at have 2 år til at udnytte godkendelsen, hvilket stilles som vilkår. Med udnyttet menes her, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Endvidere skal der være indsat et dyrehold svarende til opstart af den ansøgte produktion. Den fulde årsproduktion behøver således ikke at være nået inden for tidsfristen.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at hvis den meddelte miljøgodkendelse, ikke har været udnyttet helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet i seneste tre år, jf. § 33 i husdyrgodkendelsesloven.

Vilkår

- 1) Bedriften skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 2) Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis ombygningen og byggeri/anlægsarbejder ikke er sat i gang inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Det anses for tilstrækkeligt, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører om udførelse af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Det er tillige en forudsætning for overholdelse af fristen, at den udnyttelse, der er påbegyndt inden fristens udløb, fortsættes og færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages. I så fald vil godkendelsen bortfalde.
- 3) Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på husdyrbruget. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.
- 4) Ændring af ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften af husdyrbruget skal meddeles til Haderslev Kommune.

1.3.2 Tidligere godkendelser

I dette afsnit redegøres kort for husdyrbrugets tidligere godkendelser.

Ansøgers tekst

Halkvej 174, 6100 Haderslev, har en screeningsafgørelse for udvidelse af dyreholdet fra 209 DE til 263 DE søer med smågrise fra 2004 svarende til 263 søer m smågrise, 7500 smågrise og 3500 slagtesvin. Amtet vurderede i den forbindelse, at udvidelsen ikke var omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt.

Haderslev Kommune har i 2011 truffet afgørelse vedr. ændring af dyreholdet fra ovenstående ved en § 19 d anmeldelse til 700 søer, 22.450 smågrise (7,5-25 kg)svarende til 243,2 DE efter nuværende omregningstal. Denne miljøgodkendelse søges med baggrund i de i 2011 godkendte DE.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune har vurderet, at ansøgningsmaterialet tager udgangspunkt i det tidligere tilladte.

1.3.3 Biaktiviteter

I dette afsnit redegøres der for biaktiviteter på husdyrbruget.

Ansøgers tekst

Der forefindes ingen biaktiviteter på husdyrbruget.

Haderslev Kommunes vurdering

Da der ikke forefindes biaktiviteter på husdyrbruget stilles der ikke vilkår i forhold hertil.

1.3.4 Husdyrbrugets ophør

I dette afsnit gøres der rede for, hvilke tiltag der planlægges at udføre for at forebygge forurening i forbindelse med husdyrbrugets ophør.

Ansøgers tekst

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at de beskrevne tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

Der er stillet vilkår om oprydning i forbindelse med bedriftens ophør, så risiko for forurening og gener i form af for eksempel lugt, fluer og skadedyr begrænses, og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand. Det er kommunen, som vurderer, om foranstaltningerne er tilstrækkelige og om en tilfredsstillende stand er opnået inden for en rimelig tidsfrist. Gyllebeholdere, der opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, skal fjernes når beholderen ikke længere skal anvendes.

Følgende vilkår er stillet for at fastholde ansøgers intentioner.

Vilkår

- 5) Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Haderslev Kommune.
- 6) Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Haderslev Kommune, herunder tømning af gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer mv. rengøring af staldanlæg og bortskaffelse af kemikalier og sprøjtemidler til godkendt modtager mv. Alle staldafsnit og opbevaringsanlæg skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning. Alle opbevaringsanlæg til foder skal tømmes.

Gyllebeholdere der er opført uden tilknytning til de øvrige bygninger skal fjernes. Alle olietanke skal tømmes. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald mv. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

1.4 Offentlighed og høring

I dette afsnit gøres der rede for inddragelsen af offentligheden i forbindelse med denne afgørelse.

1.4.1 Offentlighed og høring

Der gøres her rede for inddragelse af offentligheden og lovpligtige høringer.

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort på kommunens hjemmeside www.haderslev.dk -> Politik og Dialog -> Høringer og afgørelser den 06. februar til den 20. februar 2014.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Høring af naboer og parter

Naboer og parter, samt ansøger selv og øvrige parter der har anmodet om orientering i sagen blev orienteret om ansøgningen om miljøgodkendelse den 15. april 2014 med en frist på 6 uger til at indsende bemærkninger. Kommunen modtog ingen bemærkninger til udkastet.

Offentliggørelse og klagevejledning

Miljøgodkendelsen af Halkvej 174, 6100 Haderslev i henhold til § 12 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, vil blive annonceret på kommunens hjemmeside www.haderslev.dk -> Politik og Dialog -> Høringer og afgørelser.

Klagefristen er fire uger fra offentliggørelsen, hvilket betyder, at en eventuel klage skal være Haderslev Kommune i hænde senest tirsdag den 01. juli 2014 kl. 15.00. Ansøger vil ved klagefristens udløb få besked om kommunen har modtaget klager.

Det er muligt for enhver med individuel væsentlig interesse i en sag at påklage afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet. En klage skal være skriftlig og gerne elektronisk. Inden klagefristen udløber, skal klagen være modtaget af Haderslev Kommune, Teknik og Miljø, Simmerstedvej 1A, 01., 6100 Haderslev eller teknikmiljoe@haderslev.dk. Derefter videresender kommunen klagen til Natur- og Miljøklagenævnet, som er klagemyndighed.

Der er fastsat et klagegebyr på 500 kr. Bliver gebyret ikke betalt til tiden, vil klagen ikke blive behandlet. Gebyret bliver opkrævet af Natur- og Miljøklagenævnet, og det bliver tilbagebetalt, hvis et eller flere af følgende forhold gør sig gældende:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse skal ændres eller ophæves.
- Klageren får helt eller delvist medhold i klagen, eller
- Klagen bliver afvist på grund af, at klagefristen ikke er overholdt, eller hvis klager ikke er berettiget til at klage, eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis:

- der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Se evt. vejledning om gebyrbetaling på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside, www.nmkn.dk.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der i medfør af Offentlighedslovens § 4 er mulighed for aktindsigt i sagen. Tidspunktet for eventuelt gennemsyn af sagen kan aftales telefonisk med Haderslev Kommune på 74 34 21 45.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter miljøgodkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter at den endelige administrative afgørelse foreligger.

En klage over miljøgodkendelsen har som udgangspunkt ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. Udnyttelse af miljøgodkendelsen kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, der er fastsat i denne godkendelse. Udnyttelsen af miljøgodkendelsen sker på eget ansvar, idet Natur- og Miljøklagenævnet i tilfælde af klage kan ændre eller ophæve en miljøgodkendelse.

Underretning

Orientering om denne afgørelse er sendt til følgende:

Som brev til implicerede parter:

Ansøger:

- Svend Gammelgaard, Halkvej 174, 6100 Haderslev, svend@kjaergaard-is.dk

Gylleaftale:

- Brian Sørensen, Halkvej 140, 6100 Haderslev

Forpagtninger:

- Povl Jensen, Halkvej 183, 6100 Haderslev
- Halk-Grarup Menighedsråd, v. formand Peter Jacobsen, Medstedgårdsvej 1, 6100 Haderslev
- Gunnar Rosenlund, Hallvej 64, 6100 Haderslev
- Torben Gammelgaard, Halkvej 86, 6100 Haderslev

Som brev til naboer indenfor konsekvenszonen (se bilag 5):

- I/S Kjærgaard v. Torben og Svend Gammelgaard, Halkvej 174, 6100 Haderslev
- Johanne Regitze la Cour, Halkvej 140, 6100 Haderslev
- Brian Sørensen, Halkvej 140, 6100 Haderslev
- Anton L. og Tove Gammelgaard, Halkvej 172, 6100 Haderslev

- Johnny H. og Gitte H. Clausen, Halkvej 181, 6100 Haderslev
- Henning og Edith Christine Nielsen, Halkvej 183, 6100 Haderslev
- Peter Jacobsen, Karen Mette Oksen og Julie O. Jacobsen, Medstedgårdsvej 1, 6100 Haderslev
- Albert Dobai, Arpad Lörincky og Ferenc R. Szasz, Medstedgårdsvej 10, 6100 Haderslev
- Harald og Ester E. Schytt, Langgyde 5, 6100 Haderslev
- Erik Marius Schmidt, Langgyde 6, 6100 Haderslev
- Anders Peter Danielsen, Langgyde 7, 6100 Haderslev
- Jenny Kirstine Danielsen, Langgyde 11, 6100 Haderslev
- Povl Jensen, Lersig 2, 6100 Haderslev
- Bente Ries, Søndermosevej 27, 6330 Padborg
- Aase Jacobsen, Aabenraavej 51, st., 6100 Haderslev
- Karin Meta Jacobsen, Storegade 54, 6560 Sommersted
- Aase Jensen, Frydendal 22, st., 6200 Aabenraa
- Finn Rune Jensen, Kelstrup Bygade 20, 6100 Haderslev
- Ejendomsselskabet Nørregade 15. Had, c/o Hans Heinrich Hansen, Sundgade 14 A, 6320 Egersund
- Martin Leser, Nöpps 56, D-22043 Hamborg, Tyskland
- Svend Biering Prip, Klosteret 26, 6100 Haderslev
- Rasmus Andreasen Lund, Skelvej 4, 6500 Vojens
- Aage og Heidi L. Birck, Slotsgade 11, 6100 Haderslev

Som e-mail med vedhæftet fil:

- Ansøgers konsulent: Ulla R. Pallesen, Landbosyd, e-mail: upa@landbosyd.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København e-mail: dnhaderslev-sager@dn.dk
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- DOF, Vesterbrogade 140, 1620 København V., e-mail: natur@dof.dk

Som e-mail med link til kommunens hjemmeside:

- Embedslægerne i Region Syddanmark, Sorsigvej 35, 6760 Ribe, e-mail: syd@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia, e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, e-mail: ae@aeraadet.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 12188, 1017 København K. e-mail: fbr@fbr.dk
- Lokalfd. Danmarks Naturfredningsforening Haderslev, Bent Karlsson, Højgårdsvej 9, Brøndlund, 6500 Vojens e-mail: bent.karlsson@mail.dk
- Lokalfd. Danmarks Sportsfiskerforbund, Tom Donbæk, Vestergade 25, 6510 Gram e-mail: td@ledon.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- DOF Sønderjylland v/ Jørn V. Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev e-mail: haderslev@dof.dk

1.4.2 Ikke-teknisk resume

Projektet og dets miljømæssige konsekvenser beskrives i et ikke-teknisk resumé, der gør det muligt for offentligheden at få indblik i projektet og konsekvenserne af godkendelsen af projektet.

Ansøgers tekst

Ikke-teknisk resume af de miljømæssige konsekvenser

Ansøgningens omfang og nuværende produktionstilladelse

På Halkvej 174, 6100 Haderslev ønskes den eksisterende produktion udvidet/ændret fra 700 årssøer og 22.450 smågrise til 25 kg svarende til 243,28 DE til 1.050 årssøer med 40 smågrise pr. årssø til 9 kg samt 600 polte 40-107 kg svarende til 274,33 DE.

Oprindeligt er ansøgningen indsendt med 34 smågrise pr. årssø til 9 kg, men da effektiviteten er kraftigt stigende, og kommunen vurderer, at der ikke må produceres mere end 34 smågrise pr. sø, selv om der foderkorrigeres, og der i princippet burde være frihed til at øge antal smågrise, så længe foderkorrektionsligningerne overholdes, har det været nødvendigt at ændre til 40 smågrise pr. årssø, for at sikre at der er plads til effektivitetsforbedring.

I forbindelse med udvidelsen/ændringen ændres klimastalde til karantænestald, drægtighedsstald og farestald, og der sker desuden ændringer i tidligere poltestalde som ændres til drægtighedsstalde og sygestier. Endvidere etableres teltoverdækning på gyllebeholderen på 3.500 m³ og der opstilles en klimacontainer til smågrise 7,2-9 kg.

Det er endnu ikke helt afklaret, om klimacontaineren kan stå i mellemrummet mellem den nuværende klimastald og farestalden, eller om den skal stå syd for farestalden. Den er indtegnet i skema 58312 syd for farestalden, idet dette vil være en worst-case placering i forhold til lugt.

Tiltag for at opnå ammoniakreduktionskravet og BAT-ammoniakemissionsniveauerne

For at overholde det generelle ammoniakreduktionskrav og ammoniakemissionsniveauerne for BAT vil der blive etableret teltoverdækning af den største gyllebeholder samt foderkorrigeret for foder til årssøerne.

Lugt og afstandskrav

Lugtberegningen i www.husdyrgodkendelse.dk viser, at afstandskravene for lugt er overholdt.

Lugt, støj og transport er de største potentielle gener for naboer. Beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgeneafstanden falder i forhold til i nudrift. Antal transporter er stort set uændrede (stige med 2 fra 802 til 804 transporter). Stigningen er således forholdsmæssigt meget mindre, end udvidelsen.

Arealforhold og natur

Nærmeste kategori 1 natur ligger formodentlig ved Bankel Nor i Natura 2000 området Lillebælt.

Nærmeste kategori 3 natur er muligvis skoven, der ligger ca. 590 m øst for de nærmeste stalde. Skoven er udpeget som potentiel ammoniakfølsom skov. Ammoniakdepositionspunktet

til beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk er valgt som det nærmeste punkt i kanten af skoven. Beregningerne viser, at der er en merdeposition på 0,1 kg og en totaldeposition på 0,6 kg.

Nærmeste registrerede § 3 beskyttede naturareal efter Naturbeskyttelsesloven er en sø ca. 230 m øst for staldanlægget.

Til bedriften hører ca. 163,5 ha udbringningsareal, hvoraf de ca. 24,6 ha er forpagtede.

Her af ligger de 11,87 ha i nitratklasse 1, 110,92 ha i nitratklasse 3, 6,34 ha i nitratfølsomme indvindingsområder (Grundvand) og 92,66 ha i P-klasse 1.

Herudover er der indgået gylleaftale med modtager, der allerede har en § 16 godkendelse.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvandet

Ansøgningssystemet beregner at kravene til nitratudvaskning og maksimalt fosforoverskud overholdes og at den vægtede maksimale nitratudvaskning fra bedriften til overfladevand overholdes.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen vil overholde alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser mv.

Bedste tilgængelige teknologi (BAT)

Det vurderes, at ansøger anvender BAT inden for:

- Vand og energi, da der bl.a. er drikkeventiler over foderkrybber, der anvendes iblødsætning af stalde inden vask, og at der løbende udskiftes til lavenergi lysstofrør og varmelamper, hvor det er muligt.
- Foder, da der bl.a. anvendes foder med et råprotein og fosforindhold der er mindre end normen.
- Management, da der bl.a. laves mark- og gødningsplan, beredskabsplan osv.
- Staldindretning, da der bl.a. anvendes delvis fast gulv.
- Opbevaring af gødning, da der bl.a. anvendes gyllebeholdere som kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, beholderne tømmes hvert år og inspiceres visuelt og er overdækket med et naturligt flydelag eller teltoverdækning.
- Udbringning af gødning, da der bl.a. ikke køres på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal og der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov.

0-alternativet og ophør af driften

Ansøgningen beskriver de miljømæssige konsekvenser af produktionen i forbindelse med ændringen/udvidelsen.

Ønsket om ændringen/udvidelsen er begrundet i generel effektivisering, hvor der opnås flere smågrise pr. årssø, samt at udvidelsen/ændringen kan give synergi og indtjening til etablering af en ny smågrisestald (vil blive ansøgt særskilt, når det bliver aktuelt). Såfremt

ansøgningerne ikke imødekommes, vil den nuværende produktion fortsættes og der vil ikke blive etableret teltoverdækning af gyllebeholderen på 3.500 m³.

Bilagsoversigt

Tekst til ansøgning

Situationsplan

Kort over bygninger

Kort over lys, affald mv.

Afløbsplan

Beredskabsplan

Kort over udbringningsarealer og gylletransportveje

BAT-beregning

Fuldmagt til at indsende ansøgning

Starttidspunkt for byggeriet

01.06.2014

Sluttidspunkt for byggeriet

01.09.2014

Starttidspunkt for driften

01.09.2014

Beskrivelse af datoerne

Generelt ønskes at komme i gang så hurtigt som muligt.

Oplysninger om biaktiviteter

Der foregår ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

2 Anlægget

2.1 Dyrehold og Management

I dette afsnit oplyses der om dyr og staldsystemer, der indgår i ansøgningen, samt om management og brug af bedste tilgængelige staldteknologi på husdyrbruget.

2.1.1 Dyrehold og staldindretning

I dette afsnit beskrives dyreholdets sammensætning og staldens indretning.

Ansøgers tekst

Produktionsoversigt med angivelse af kode for dyrekategori

Tabellen viser hvilke dyre kategorier, der indgår i ansøgningen i henholdsvis nudrift og ansøgt drift. Stald-ID og staldsystemkoder er forklaret i standardtal (normalt), som anvendes i beregningerne, når ansøger ikke har oplyst andet. Når et tal ikke vises i kursiv, betyder det, at ansøgt

StaldID	Godk. pligtig renovering	Staldsystem kode	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal Stipladser	Evt. vægt (kg)/alder (mdr.)		Evt. mælkeydelse (EKM) /ændret fravænningsvægt i alt per årso*	Antal DE
						Ind	Ud		
ST-196713	Nej	SvSo07	Nudrift	467	303			0,00	75,67
			Ansøgt	423	302			72,00	72,79
ST-196714	Nej	SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
ST-196715	Nej	SvSo01	Nudrift	233	151			0,00	37,76
			Ansøgt	210	150			72,00	36,14
ST-196716	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	0	0	32,00	107,00		0,00
		SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	93	66			72,00	16,00
ST-196717	Nej	SvSo09	Nudrift	213	75			0,00	14,90
			Ansøgt	262	75			72,00	19,45
ST-196718	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	0	0	32,00	107,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	38	27			72,00	6,54
ST-196719	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	0	0	32,00	107,00		0,00
		SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	31	22			72,00	5,33
ST-196720	Nej	SvSo09	Nudrift	487	171			0,00	34,06
			Ansøgt	598	171			72,00	44,39
ST-196721	Ja	SvSm01	Nudrift	3208	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo09	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	95	27			72,00	7,05
ST-196722	Ja	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo09	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	95	27			72,00	7,05
ST-196723	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	85	61			72,00	14,63
ST-196724	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	85	61			72,00	14,63
ST-196725	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	85	61			72,00	14,63
ST-196726	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSI03	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	300	150	40,00	107,00		7,85
ST-196727	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSI03	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	300	150	40,00	107,00		7,85
ST-205306	Nej	SvSm01	Nudrift	0	0	7,20	32,00		0,00
			Ansøgt	1	250	7,20	9,00		0,00
Sum			Nudrift						243,28
			Ansøgt						274,33
Ændring alle produktioner:									31,06

Haderslev Kommunes vurdering

Der stilles vilkår til fastholdelse af den beskrevne produktion. Vurdering af BAT i forhold til staldsystem, foderteknologi og management beskrives i de efterfølgende afsnit af denne miljøgodkendelse.

Tabellen viser hvilke dyre kategorier, der indgår i ansøgningen i henholdsvis nudrift og ansøgt drift. Stald-ID og staldsystemkoder er forklaret i standardtal (normtal), som anvendes i beregningerne, når ansøger ikke har oplyst andet. Når et tal ikke vises i kursiv, betyder det, at ansøger

StaldID	Godk. pligtig renovering	Staldsystem kode	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal Stipladser	Evt. vægt (kg)/alder (mdr.)		Evt. mælkeydelse (EKM) /ændret fravænningsvægt i alt per årso*	Antal DE
						Ind	Ud		
ST-196713	Nej	SvSo07	Nudrift	467	303			0,00	75,67
			Ansøgt	423	302			61,20	72,18
ST-196714	Nej	SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
ST-196715	Nej	SvSo01	Nudrift	233	151			0,00	37,76
			Ansøgt	210	150			61,20	35,83
ST-196716	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	0	0	32,00	107,00		0,00
		SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	99	66			61,20	15,87
ST-196717	Nej	SvSo09	Nudrift	213	75			0,00	14,90
			Ansøgt	262	75			61,20	19,29
ST-196718	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	0	0	32,00	107,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	38	27			61,20	6,48
ST-196719	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	0	0	32,00	107,00		0,00
		SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	31	22			61,20	5,29
ST-196720	Nej	SvSo09	Nudrift	487	171			0,00	34,06
			Ansøgt	598	171			61,20	44,02
ST-196721	Ja	SvSm01	Nudrift	3208	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo09	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	95	27			61,20	6,99
ST-196722	Ja	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo09	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	95	27			61,20	6,99
ST-196723	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	85	61			61,20	14,50
ST-196724	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	85	61			61,20	14,50
ST-196725	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	85	61			61,20	14,50
ST-196726	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSI03	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	300	150	40,00	107,00		7,85
ST-196727	Nej	SvSm01	Nudrift	3207	480	7,20	25,00		11,56
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSI03	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	300	150	40,00	107,00		7,85
ST-205306	Nej	SvSm01	Nudrift	0	0	7,20	32,00		0,00
			Ansøgt	1	250	7,20	9,00		0,00
Sum			Nudrift						243,28
			Ansøgt						272,17
Ændring alle produktioner:									28,89

* Ændret fravænningsvægt i alt per årso er beregnet efter formlen: Ændret fravænningsvægt per årso = ((Indtastet vægt ved fravæning - 7,3) x aktuelt antal fravænnede smågrise per årso). Hvor antal fravænnede smågrise per årso enten er den indtastede værdi eller det aktuelle antal smågrise ifølge nyeste N-normer (dvs. systemets standardtal).

Oplysninger om udegående dyr

Produktioner som ikke fremgår af denne tabel er ikke udegående

Vilkår

- 7) Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som ansøgt og beskrevet i tabellen over dyretyper og staldsystemer i redegørelsen.
- 8) Den årlige produktion på husdyrbruget må ikke overstige: 1.050 årssøer med 40 grise pr. årssø til 9 kg (42.000 stk.). Samt 600 polte (40-107 kg) svarende til 274,33 DE, efter nugældende dyreenhedsberegninger. Der kan dog være situationer (eks. Sygdom i besætningen, slagteristrejke m.v.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor Haderslev Kommune, og det er op til kommunen at vurdere, om afvigelse i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

2.1.2 Bedste tilgængelige staldsystem

I dette afsnit beskrives ansøgers valg i forhold til at leve op til bedste tilgængelige staldsystem (BAT).

Ansøgers tekst

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der teknologibladene, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT:

Staldsystemer for søer, løbeafdelingen og drægtighedsstalden:

- fuld- eller delspaltegulv med vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle, eller
- delspaltegulv og en reduceret gødningskanal.

Staldsystemer for søer, farestalden:

En boks med fuldspaltede jern- eller plastikgulve og som har:

- en kombination af vand- og gødningskanal, eller
- et udskylningssystem med gødningsrender, eller
- en gødningsopsamler nedenunder.

Staldsystemer for grise, smågrisestalden

En sti:

- eller et en-etagesbur med fuld- eller delspaltegulv og et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et en-etagesbur med fuldspaltegulv med et hældende betongulv nedenunder til adskillelse af urin og fækalier, eller
- med et delvist spaltet gulv (to-klimasystem), eller
- med et delvist spaltet gulv jern- eller plastikgulv og et skrånende eller konvekst fast gulv, eller

- med et delvist spaltet gulv med metal- eller plastikspalter og en lavvandet gødningskanal og kanal for fordærvet drikkevand, eller
- med delspaltegulv med trekantede jernspalter og en gødningskanal med hældende sidevægge.

Staldsystemer for grise, slagtesvinestalden:

- et fuldspaltet gulv med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

Ifølge Dansk Svineproduktion har staldtyper med gyllekanaler med skrå vægge og skrånende gødningssskakter samt stier med et centralt konvekst massivt gulv ikke fundet udbredelse i Danmark.

Der findes p.t. 20 teknologiblade:

- Køling af gylle i stalde til søer og smågrise (1. udgave oprettet 26.01.2011)
- Køling af gylle i slagtesvinestalde (2. udgave, revideret 23.05.2011)
- Fast overdækning af gyllebeholder (1. udgave, oprettet 11.11.2010)
- Benzoesyre til smågrise (1. udgave, oprettet 24.11.2010)
- Råprotein i sofoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Råprotein i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Råprotein i slagtesvinefoder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Fosfor i sofoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i slagtesvinefoder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle i sostalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle i smågrisestalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle (i slagtesvinestalde) (2. udgave, revideret 20.12.2010)
- Kemisk luftrensning med syre, sostalde (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, slagtesvin (3. udgave, revideret 23.05.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Søer (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Slagtesvin (1. udgave revideret 23.05.2011)
- Delvist fast gulv, slagtesvin (3. udgave revideret 29.03.2011)

Endvidere findes der følgende BAT-blade:

- Faresti med delvist spaltegulv (106.02-51, revideret 11.11.2004)

BREF-dokumentet konkluderer, at farestalde med bokse med et delvist spaltet gulv og en reduceret gødningskanal ikke er BAT – mens et fuldspaltet gulv er det, hvis det er på plast eller metalgulv. På dette punkt er der ikke harmoni mellem BREF-dokumentet, BAT-byggebladene og www.husdyrgodkendelse.dk.

Efter ændringen/udvidelsen vil der være følgende staldgulve:

Tabel 14:

Staldafsnit	Gulvtype	BAT
ST-196713	Løsgående søer på betongulve med delvist fast og delvist spaltegulv. Linespil.	BAT ifølge BREF
ST-196714	Sygestier til søer med betongulve med delvist fast og delvist spaltegulv + måtter og varme i gulvet	BAT ifølge BREF
ST-196715	Løbestald med individuelt opstaldede søer på betongulve med dels fast gulv og dels spalter.	BAT ifølge BREF
ST-196716	Ændres fra poltestald med stier til løbestald med individuelt opstaldede søer på betongulv med dels fast gulv og dels spalter.	BAT ifølge BREF
ST-196717	Farestier med delvist spaltegulv af støbejern og fast gulv i beton.	BAT ifølge BAT-blad
ST-196718	Ændres fra poltestald med stier til drægtighedsstald med løsgående søer på betongulve med delvist fast og delvist spaltegulv.	BAT ifølge BREF
ST-196719	Ændres fra poltestald med stier til drægtighedsstald med løsgående søer på betongulve med delvist fast og delvist spaltegulv samt til bufferstier til slagtesøer mv.	BAT ifølge BREF
ST-196720	Farestier med delvist spaltegulv af støbejern og fast gulv i beton.	BAT ifølge BAT-blad
ST-196721- ST19622	Ændres fra klimastalde til farestalde med kassestier med betongulve med dels fast gulv og dels spalter.	BAT ifølge BAT-blad
ST-196723- ST19625	Ændres fra klimastalde til drægtighedsstalde med løsgående søer på betongulve med delvist fast og delvist spaltegulv.	BAT ifølge BREF
ST-196726- ST19627	Ændres fra klimastalde til ændres til karantæne/poltestald. Betongulve med delvist fast og delvist spaltegulv.	BAT ifølge teknologiblad
ST-205306	Ny klimacontainer til smågrise til maks. 9 kg med delvis fast gulv (plastplade) og støbejernsriste.	BAT ifølge BREF

Gulvet i farestalden laves helt om. Herudover sker der ingen gennemgribende renoveringer i de eksisterende stalde. Klimastaldene som ændres til henholdsvis drægtigheds- og karantæne/poltestalde bibeholdes som de er, og der sker højest udskiftning i inventaret skiftes.

Der er "træk og slip" i alle stalde bortset fra i den store drægtighedsstald ST-196713, hvor der er linespil.

Anlægget indeholder udelukkende stalde med delvis spaltegulve med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i BREF-dokumentet. Der udsluses gylle ca. hver 2. uge på en hverdag i stalde med "træk og slip"-system. Linespillet kører en gang om dagen.

Beskrivelse af anlægget:

Kjærgård

Stalddoversigt med angivelse af Stald-ID for staldnavn

Ud for betegnelsen for hvert stalddafsnit er der angivet et stald-ID, der efterfølgende erstatter det oplyste navn på stalddafsnittet.

StaldID	Stalddafsnit navn
ST-196713	Drægtighedsstald
ST-196714	Sygestald
ST-196715	Løbestald
ST-196716	Poltestald - ændres til løbestald
ST-196717	Farestald
ST-196718	Poltestald - ændres til drægtighedsstald
ST-196719	Poltestald - ændres til drægtigheds-/sygestald
ST-196720	Farestald
ST-196721	Klimastald - ændres til farestald
ST-196722	Klimastald - ændres til farestald
ST-196723	Klimastald - ændres til drægtighedsstald
ST-196724	Klimastald - ændres til drægtighedsstald
ST-196725	Klimastald - ændres til drægtighedsstald
ST-196726	Klimastald - ændres til karantæne/poltestald
ST-196727	Klimastald - ændres til karantæne/poltestald
ST-205306	Klimacontainer

Oversigt over dyretyper og stalddsystemer der indgår i ansøgningen

Tabellen viser hvilke kombinationer af dyretyper og stalddsystemer (dyrekategorier), der indgår i ansøgningen. Koden for dyretype og stalddsystem efterfølgende den fulde betegnelse.

Stalddsystem kode	Navn på dyretype og stalddsystem	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal DE
SvSo07	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, Løsgående, delvis spaltegulv	Nudrift	467	75,67
		Ansøgt	716	123,21
SvSo01	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Nudrift	233	37,76
		Ansøgt	334	57,48
SvSI02	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	0	0,00
SvSo09	Årsso, farestald, Kassestier, delvis spaltegulv	Nudrift	700	48,95
		Ansøgt	1050	77,95
SvSm01	Smågrise fra 7,2 kg, Toklimastald, delvis spaltegulv	Nudrift	22450	80,89
		Ansøgt	1	0,00

Husdyrgodkendelse.dk

Stalddsystem kode	Navn på dyretype og stalddsystem	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal DE
SvSI03	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75% fast gulv	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	600	15,70

Haderslev Kommunes vurdering

Konsulenten og Haderslev Kommunen har beregnet det vejledende BAT niveau for ammoniak til 3081,18 kg N/år. Den indsendte ansøgning viser en samlet emission fra stalde og lager på 3.079,94 kg N år.

For at overholde det generelle ammoniakreduktionskrav og ammoniakemissionsniveauerne for BAT vil der blive etableret teltoverdækning af den største gyllebeholder samt foderkorrigeret for foder til årssøerne.

Gyllebeholderen på 3.500 m³ bliver forsynet med fast overdækning hvilket giver en årlig reduktion på 132 kg N svarende til en emissionseffekt på 50 %.

Der er træk og slip system i staldene (ikke stald 196713- drægtighedsstald). Der udsluses gylle hver 2. uge og det vurderes at være hyppig udslusning, jf. BREF.

Den indsendte ansøgning lever op til BAT og der stilles derfor ikke vilkår til staldindretning.

2.1.3 Bedste tilgængelige foderteknologi

I dette afsnit beskrives ansøgers valg i forhold til at leve op til bedste tilgængelige foderteknologi (BAT).

Ansøgers tekst

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal.

Som beskrevet under "BAT for fosfor" og "Egenkontrol" er der behov for at korrigere på fosforet i foderet til årssøerne. I ansøgt drift indtastes der derfor, at der maksimalt må benyttes 5,39 g P og 144,00 g råprotein pr. FE for årssøerne ved standard tildeling af foderenheder (1.540 FE pr. årssø) og ved fravænningsvægt på 9 kg og 40 smågrise pr. årssø (42.000 stk.).

Ansøger vil generelt bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt.

Det vurderes, at der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF).

Tabel 13: Vejledende niveauer for råprotein i BAT-foder til svin:

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder)1)	Samlet fosforindhold (% i foder)2)
Fravænnede grise	< 10 kg	19-21	0,75-0,85
Smågrise	< 25 kg	17,5-19,5	0,60-0,70
Slagtesvin	25-50 kg	15-17	0,45-0,55
Slagtesvin	50-110 kg	14-15	0,38-0,49
So	drægtighed	13-15	0,43-0,51
So	diegivning	16-17	0,57-0,65

- 1) Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer
- 2) Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

Der anvendes pt. to blandinger til søer (en til diegivende og en til drægtige søer) og 3 blandinger til smågrisene. Fremadrettet er der ikke smågrise på ejendommen. Til poltene vil der blive anvendt 2 blandinger.

Benzoesyre har været benyttet til smågrisene, men vil ikke blive benyttet fremadrettet, eftersom smågrisene flyttes væk fra ejendommen efter fravæning.

Maksimal kg P ab dyr for årssøer:

Det forventes, at der vil være fleksibilitet med hensyn til de forskellige variable parametre, så længe antal kg P og N ab dyr ikke overstiges.

Ansøger har herudover ingen yderligere forslag til egenkontrol. Så vidt muligt vil det gerne undgås, at skulle føre udførlige driftsjournaler, da der ikke bruges flere end de nødvendige ressourcer i form af råvarer, hjælpestoffer, energi osv.

Effekt af foderoptimering og antal fravænnede smågrise

StaldID	Kode for staldsystem	Nudrift Ansøgt drift	FE	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE	Antal fravænnede grise	Fravænnings- vægt	Effekt foderoptimering
ST-196713	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	77,85
ST-196714	Ingen data							
ST-196715	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	32,43
ST-196716	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	14,36
ST-196717	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	17,34
ST-196718	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	6,99
ST-196719	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	4,79
ST-196720	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	39,58
ST-196721	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	6,29
ST-196722	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	6,29
ST-196723	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	15,64
ST-196724	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	15,64
ST-196725	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	15,64
ST-196726	Ingen data							
ST-196727	Ingen data							
ST-205306	Ingen data							

Effekt af foderoptimering og antal fravænnede smågrise

StaldID	Kode for staldsystem	Nudrift Ansøgt drift	FE	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE	Antal fravænnede grise	Fravænnings- vægt	Effekt foderoptimering
ST-196713	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	77,85
ST-196714	Ingen data							
ST-196715	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	32,43
ST-196716	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	14,36
ST-196717	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	17,34
ST-196718	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	6,99
ST-196719	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	4,79
ST-196720	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	39,58
ST-196721	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	6,29
ST-196722	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	6,29
ST-196723	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	15,64
ST-196724	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	15,64
ST-196725	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	144,00	5,39	40,00	9,00	15,64
ST-196726	Ingen data							
ST-196727	Ingen data							
ST-205306	Ingen data							

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning fra lager (miljøteknologi og andel dybstrøelse direkte ud)

LagerID	Lager type	Nudrift Ansøgt drift	Tiltag	Indtastet emmissions effekt (%)	Andel af dybstrøelse direkte ud	Reduceret ammoniak- fordampning (kgN/år)
LA-131653	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Ingen	0,00%	0,00	0,00
LA-131654	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Overdækning fast	50,00%	0,00	132,00
LA-135116	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Ingen	0,00%	0,00	0,00

Haderslev Kommunes vurdering

På baggrund af ansøgers beregninger, som beskrevet ovenfor, vurderer Haderslev Kommune, at husdyrbruget kan leve op til BAT ved anvendelsen af fodertechnologi.

Der er valgt reduktion af råprotein i søernes foder, som virkemiddel til begrænsning af ammoniakemission fra anlægget, og dette er fastsat som et krav til den samlede mængde N ab dyr for søerne.

Der er korrigeret på fosforet til årssøerne. Det er beregnet der maks. Må bruges 5,39 g P og 140 g råprotein pr FE til årssøerne.

Kg N ab so og kg P ab so beregnes ud fra følgende ligning:

Maksimal kg N ab dyr for årssøer:

N ab dyr pr. årssø må maks. være = $(\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE})/6250 - 1,98 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257) =$

$(1.540 \text{ FE} \times 140 \text{ g råprotein pr. FE})/6250 - 1,98 - (40 \text{ fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt på } 9 \text{ kg} \times 0,0257) = 24,2496 \text{ kg N pr. årssø.}$

Maksimal kg P ab dyr for årssøer:

P ab dyr pr. årssø må maks. være = $(\text{FE pr. årssø} \times \text{g fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) =$

$(1.540 \text{ FE} \times 5,39 \text{ g fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (40 \text{ fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt på } 9 \text{ kg} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) = 5,5606 \text{ kg P pr. årssø}$

Beregningerne er beregnet ud fra flg. Forudsætninger:

Antal foderenheder	1.540
Antal fravænnede grise pr. årssø	40 stk.
Fravænningsvægt smågrise	9 kg
Gram råprotein pr. FE	144
Gram fosfor pr. FE	5,39

De enkelte forudsætninger er ikke bindende men vilkårs ligningen skal samlet set overholdes.

Beregningerne er lavet med tallene i ansøgningen.

Vilkår

- 9) Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end **24.2496 kg N pr. år.**

- "N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{N ab dyr pr. årssø} = ((\text{FEso pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

- 10) P ab dyr pr. årssø må maks. være = $(\text{FE pr. årssø} \times \text{g fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) =$ **5,5606 kg P pr. årssø.**

2.1.4 Management i stald

Ansøgers tekst

BAT indenfor management / godt landmandsskab er i BREF (referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Medarbejderne vil blive orienteret om ejendommens miljøgodkendelse og være bekendt med vilkårene i miljøgodkendelsen.

Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskaber for både brug af handelsgødning og husdyrgødning.

Rengøring i og omkring ejendommen foretages jævnlig for at undgå uhygiejniske forhold og for at nedsætte risikoen for tilhold af eventuelle skadedyr, samt for at mindske risikoen for lugtgener for omkringboende.

Der føres ikke løbende journal over energi- og vandforbruget, men energiforbruget opgøres månedligt af elselskabet og vandforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet. Der følges løbende op på, om der er nye energibesparende tiltag, som med fordel kan installeres på ejendommen.

Ved udbringning af husdyrgødning vises der så vidt muligt hensyn til omkringboende ved at tage højde for vindretning, tæt beboede områder mm.

Der er udarbejdet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Der er lavet APV på ejendommen. Maskinstationen er blevet instrueret om at gylleudkørsel skal ske over så kort en periode som muligt.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Der er pt. 6 ansatte på bedriften. Endvidere afholdes hver fredag møde med personalet, hvor eventuelle ikke akutte problemer drøftes, så der kan blive fulgt op, hvor der er behov.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management

Egenkontrol

- Der føres logbog over flydelag på gyllebeholdere.
- Der registreres dyr i CHR.
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA, antal og vægt af dyr sendt til slagtning.
- Der føres E-kontrol.
- Før pumpning af gylle fra forbeholder tjekkes først om der er plads i den enkelte gyllebeholder.
- Der føres journal over medicinforbrug.
- Der gennemføres årligt kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør.
- Pulverslukkere kontrolleres årligt.
- I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn.
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) findes i regnskabet
- Der udarbejdes mark/ gødningsplaner

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at bedriften lever op til BAT, med de i ansøgningen anførte managementsrutiner og kontrolrutiner. Der udarbejdes mark og gødningsplaner og der er i beredskabsplanen lavet nødfremgangsmåder ved opstående uheld. Beredskabsplanen opdateres 1 gang hvert år. Der er stillet vilkår om at medarbejderne løbende skal være bekendt med indholdet af beredskabsplanen. Dette er fastholdt ved vilkår.

Endvidere stilles der i dette afsnit vilkår omkring tilgængelighed og revision af husdyrbrugets beredskabsplan, idet det vurderes at regelmæssig revision og planens synlighed er medvirkende til at forebygge uheld.

Den regelmæssige skadedyrsbekæmpelse virker forebyggende så der ikke kommer rotter eller fluer på ejendommen. Landmanden skal være opmærksom på, når der kommer nye opdaterede vejledninger vedr. fluebekæmpelse.

Vilkår

- 11) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Beredskabsplanen skal være oversat til et sprog, der er forståeligt for de ansatte. Beredskabsplanen skal revurderes en gang årligt og påføres med dato for revision. "Næved uheld" skal noteres, og der skal udarbejdes en procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren. Se den vedlagte plan i Bilag 28
- 12) Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå: antal årssøer, antal fravænnede pr. årssø, fravænningsalder og - vægt, foderforbrug pr. årssø, det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. Fesv i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds og diegivningsperioden.
- 13) N og P af dyr, skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar.
- 14) Der skal for hjemmeblandet foder udarbejdes en blandeforskrift, hver gang foderblandingerne ændres, dog mindst hver 3. måned.
- 15) Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."
- 16) Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for de seneste 3 år for dyreholdets størrelse i form af, gødningsregnskab, driftsregnskab, slagteriafregninger, CHR udskrifter. Vægtintervaller skal fremgå indgangsvægt, afgangsvægt/slagtealder.
- 17) Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA.
- 18) Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan.
- 19) Der føres tilsyn med udløbspunktet til vandløb 1 gang årligt.

2.2 Lokalisering

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets lokalisering. Det vil sige hvordan husdyrbruget er placeret i forhold til steder, hvor der efter lovgivningen gælder et fast afstandskrav samt placeringen i landskabet.

2.2.1 Faste afstandskrav

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets placering i forhold til de faste afstandskrav, der gælder efter husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8.

Ansøgers tekst

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor en afstand af 50 m fra nabobeboelse.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt.

Tabel 2: Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer):

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 3,4 km	Fra stald ST-196727 til byzone ved Hejsager	50 m
Sommerhusområde	ca. 3,3 km	Fra drægtighedsstald ST-196713 til sommerhusområde ved Hejsager Strand	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca. 1,2 km	Fra drægtighedsstald ST-196713 til rekreativt område Brunbjerg	50 m
Nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej)	ca. 65 m	Fra stald ST-196721 til Medstedgårdvej 7	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse

- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
  - lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)
- Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt.

Tabel 3: Genekriterier i forhold til lugt jf. beregninger i www.husdyrgodkendelse.dk:

Nærmeste...	Model	Geneafstand*	Beskrivelse af punkt valgt i www.husdyrgodkendelse.dk	Genekriterie overholdt?
Byzone/ sommerhusområde	Ny	419 m	Til sommerhusområde Hejsager Strand som ligger ca. 3,3 km fra staldanlægget	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	252 m	Samlet bebyggelse udløses af Halkvej 110 som ligger ca. 1,1 km fra staldanlægget	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (ikke landbrug, ikke ejet af driftsherren)	FMK	117 m	Til Medstedgårdvej 7 som ligger ca. 121 m fra det beregnede lugtcentrum	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk. Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde. Geneafstandene for byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig er reduceret, da flere stalde ligger mere end 1,2 gange geneafstanden fra ejendommen/zonegrænsen.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 4: Afstandene er målt fra nærmeste stald eller gyllebeholder:

Nærmeste....	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Naboskel	ca. 39 m	Fra stald ST-205306 til vejmatrilen til Medstedvej.	30 m
Beboelse på samme ejendom	ca. 18 m	Fra nærmeste farestald ST-205306 til medhjælperbeboelse.	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	Kendes ikke, men må ligge meget længere end 25 m væk - ligger formodentlig i Øsby.	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 1,1 km	Fra Drægtighedsstald ST-1967 til vandværk til Halk Camping	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	ca. 80 m	Fra farestald ST-196716 til egen boring nordvest for staldanlægget (DGU-arkivnr. 152.293)	25 m
Vandløb	ca. 720 m	Fra de ændrede klimastalden til det registrerede beskyttede vandløb mod nord	15 m

Dræn	> 15 m	Den nøjagtige placering af dræn kendes ikke. Det vurderes, at der er mindst 15 m til dræn.	15 m
Sø	ca. 10 m	Fra stald ST-196727 til egen sø i det nordvestlige hjørne af ejendommen	15 m
Privat fællesvej	> 15 m	Der er ingen privat fællesvej i nærheden af ejendommen	15 m
Offentlig vej	ca. 39 m	Fra stald ST-205306 til Medstedvej	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabasen (Geus).

Da alle stalde og anlæg er eksisterende, ansøges der ikke om dispensation fra afstandskrav.

Offentlighedens adgang til landskabet vil ikke blive ændret i forbindelse med udvidelsen.

Med hensyn til placering i forhold til naboer, natur mv. se under punkterne "Generelle afstandskrav" og "Landskabelige hensyn".

Så vidt der er kendskab til, er nærmeste ejendom med husdyrproduktion på mere end 75 DE, et svinebrug på Hejsagervej 88, der ligger godt 2 km nordvest for staldanlægget.

Normalt afhentes handelsgødning direkte ved foderstoffirma i big bags. Hvis gødningen opbevares bliver big bags'ene stillet i kortvarigt i maskinhuset på fast gulv uden afløb. Maksimalt oplag vil være 20 tons.

Haderslev Kommunes vurdering

Gyllebeholder på 3.500 m³ overdækkes med fast overdækning. Der opføres ikke nye bygninger, men der opsættes en klimacontainer til smågrise. Der er angivet 2 placeringsmuligheder i ansøgningsmaterialet, og lugtberegningen er udført med baggrund i den "nabonærmeste" placering. Lugtberegningen viser lugtgenafstanden til nærmeste nabo er overholdt, men det vil være mest optimalt at opsætte containeren på den nordligste placering længst fra nabo.

For drænledninger placeret ved eksisterende stalde nærmere end 15 meter fra stalde, har kommunen ikke stillet vilkår om omlægning. Der fjerens en åben rist som var placeret i nærheden af gyllebeholderne, hvilket er medvirkende til at reducere risikoen for forurening i vandløbet.

Det vurderes, at alle afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8 er overholdt, og der stilles derfor ikke skærpene vilkår. Men der stilles vilkår om, at klimacontaineren til smågrise opsættes mindst 15 meter fra drænledninger.

Vilkår

- 20) Klimacontainer til smågrise skal overholde afstandskrav på mindst 15 m fra drænledninger.
- 21) Teltoverdækningen på gyllebeholder etableres i en ikke reflekterende mellemgrå farve.

2.2.2 Landskabet og planforhold

I dette afsnit gøres der rede for placeringen af husdyrbrugets bygninger i landskabet, og hvordan de påvirker landskabet.

Ansøgers tekst

Oplysninger om indpasning i landskabet

Der er tale om et eksisterende staldanlæg, der ligger indpasset i landskabet med en del beplantning både i direkte tilknytning til anlægget eller i form af nærliggende læhegn og alléen fra Halkvej og ned til staldanlægget. Det vurderes derfor, at der ikke er behov (eller hjemmel til), at stille vilkår om indpasning i landskabet.

Oplysningerne er afgivet i forhold til kortmaterialet på Haderslev Kommunes interaktive kort i forbindelse med kommuneplan 2009.

Staldanlægget ligger inden for:

- Værdifulde kystlandskaber
- Uforstyrrede landskaber
- Kystnærhedsafgrænsningen

og uden for:

- naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser (Naturområder, Områder med naturinteresser, Særlige næringsfattige og biologisk mangfoldige naturarealer),
- Værdifulde landskaber
- Geologi og Skovtilplantning uønsket pga. geologi
- udpegninger for Turisme og friluftsliv
- udpegninger for Kulturhistorie
- Skovrejsningsområde

Ifølge kortene på Danmarks Miljøportal, ligger staldanlægget inden for:

og uden for:

- Lavbund og Okker
- Fredede områder
- Strandbeskyttelse, Klitfredning og Fredskov
- Søbeskyttelseslinjer, Åbeskyttelseslinjer, Skovbyggelinjer, Kirkebyggelinjer og Beskyttede sten- og jorddiger
- Fund & Fortidsminder

Nærmeste kategori 1 natur ligger formodentlig i ved Bankel Nor i Natura 2000 området Lillebælt.

Nærmeste kategori 3 natur er muligvis skoven, der ligger ca. 590 m øst for de nærmeste stalde. Skoven er udpeget som potentiel ammoniakfølsom skov. Ammoniakdepositions punktet til beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk er valgt som det nærmeste punkt i kanten af skoven. Beregningerne viser, at der er en merdeposition på 0,1 kg og en totaldeposition på 0,6 kg.

Nærmeste registrerede § 3 beskyttede naturareal efter Naturbeskyttelsesloven er en sø ca. 230 m øst for staldanlægget.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at de angive planforhold er i overensstemmelse med kommunens oplysninger, og det vurderes, at disse planforhold ikke har betydning for gennemførelse af det ansøgte projekt. Dog stilles der vilkår om at etablere teltoverdækningen i en mellemgrå farve idet denne ikke vil virke dominerende i landskabet.

2.3 Energi- og vandforbrug

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets energi- og vandforbrug, som ses i forhold til BAT, på hvilken baggrund det vurderes om der er grund til at implementere teknik eller management, som kan nedsætte forbruget.

2.3.1 Energiforbrug

Der gøres her rede for husdyrbrugets energiforbrug.

Ansøgers tekst

Samlet energiforbrug i nudrift og efter ansøgningen (skønnede mængder):

Tabel 5:

Type	Forbrug før	Forbrug efter
El	ca. 400.000 kWh	ca. 400.000 kWh
Fyringsolie	under 100 l	under 100 l
Halm	maks. 350 tons	maks. 200 tons

Elforbruget dækker ventilation, belysning, varmelamper, gyllepumper, drift af foderanlæg og øvrige elektriske maskiner.

Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2013 er elforbruget ca. 175 kWh pr. årssø. Dette tal er baseret på "nyt kaskadestyret ventilationsanlæg". De eksisterende stalde er etableret løbende over en årrække fra ca. 1967 og en del har derfor mere elforbrugende ventilationsanlæg – en del er desuden ligetryksanlæg.

Der er ved at blive skiftet belysning i alle stalde og ventilatorer i stald ST-196717. Det er beregnet at tiltagene vil medføre en reduktion på ca. 30.000 kWh. Dette modvirkes dog af, at der er behov for flere varmelamper. De nye varmelamper forventes at blive nye elbesparende typer – evt. "intelligente varmelamper"

Energibesparende foranstaltninger

I de eksisterende stalde er dels ligetryksventilation og dels undertryksventilation, som automatisk op- eller nedjusteres efter behov. Der sørges for jævnlig inspektion og rengøring af ventilationskanaler. Der er temperaturstyring, alarmer mv. på alle ventilationsanlæggene.

I forbindelse med løbende udskiftning af lysstofrør, vil der blive opsat lavenergi lysstofrør af en type, som kan anvendes i de eksisterende armaturer.

I farestaldene er der sænkehuler til smågrisene, hvorved rumvarmen generelt kan reduceres.

Lyset i staldene slukkes om natten og der vil blive opsat lavenergilysstofrør i staldene, når de gamle armaturer skal skiftes.

Lyset i løbeafdelingen er tændt 6-22. I den store drægtighedsstald er der ovenlys, og lyset er således kun tændt i forbindelse med arbejde i stalden. I de resterende stalde er lyset tændt 7-16.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således delvis BAT (lavenergibelysning og varmelamper, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at regelmæssigt opsyn er med til at skabe øget fokus på forbruget og på denne måde er med til at forebygge, at forbruget stiger utilsigtet. Der anvendes lavenergilysstofrør i staldene, og det er i overensstemmelse med BAT management Når energiforbrugende anlæg udskiftes er man opmærksom på at udskifte til mere energibesparende typer. Ventilationssystemet holdes rengjort og der foretages regelmæssige tilsyn og vedligeholdelse af dette.

Der stilles vilkår om, at der i forbindelse med tilsyn skal fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget, såfremt dette stiger utilsigtet.

Vilkår

22) Husdyrbrugets energiforbrug (el, diesel og fyringsolie) skal årligt aflæses og registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

23) Stiger husdyrbrugets energiforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.

2.3.2 Vandforbrug

Der gøres her rede for husdyrbrugets vandforbrug.

Ansøgers tekst

Skønnede forbrugsmængder er beregnet ud fra Håndbog til driftsplanlægning 2013 udgivet af Landbrugsforlaget.

Tabel 6:

Type	Forbrug før	Forbrug efter
Drikkevand, vaskvand, vand til overbrusning mv.	ca. 7.000 m ³	ca. 6.510 m ³

Rengøring af maskiner	ca. 100 m ³	ca. 100 m ³
Sprøjtning	ca. 112 m ³	ca. 112 m ³
I alt	ca. 7.212 m ³	ca. 6.722 m ³

Ejendommen forsynes med vand fra eget vandværk (boring DGU-arkivnr. 152.293).

Vandbesparende foranstaltninger

Vandbesparelse opnås vha. bideventiler. I en del af staldene er ventilerne monteret over foderkrybberne. Der er ikke problemer med spild. Alle staldene sættes i blød i koldt vand inden vask. Iblødsætningen reducerer det efterfølgende forbrug af rengøringsvand og staldene vaskes med højtryksrensere, hvilket også er vandbesparende. Vaske sker med koldt eller varmt vand (opvarmet vha. halmfyret).

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil eventuelle lækager blive opdaget og repareret med det samme.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætningsanlæg, vask med højtryksrensere og brug bideventiler over krybber).

Haderslev Kommunes vurdering

Der sker ikke øget forbrug af vand i forbindelse med udvidelsen. Der foretages daglige inspektioner af vandingsanlægget til svinene, og derved vil lækager opdages hurtigt hvilket er i overensstemmelse med BAT. Der stilles vilkår om, at forbruget skal overvåges og dokumentation herfor fremvises i forbindelse med tilsyn.

Endvidere stilles der vilkår om, at der i forbindelse med tilsyn skal fremlægges virkemidler til nedbringelse af vandforbruget, såfremt dette stiger utilsigtet.

Vilkår

- 24) Husdyrbrugets vandforbrug skal årligt aflæses og registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 25) Stiger husdyrbrugets vandforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af forbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.

2.4 Gener

I dette afsnit beskrives de gener, der kan være forbundet med produktionen af husdyr på bedriften og med arbejdet på udbringningsarealerne. Det vurderes hvorledes disse gener kan minimeres.

2.4.1 Lugt

Ansøgers tekst

Tabel 3: Genekriterier i forhold til lugt jf. beregninger i www.husdyrgodkendelse.dk:

Nærmeste...	Model	Geneafstand*	Beskrivelse af punkt valgt i www.husdyrgodkendelse.dk	Genekriterie overholdt?
Byzone/ sommerhusområde	Ny	419 m	Til sommerhusområde Hejsager Strand som ligger ca. 3,3 km fra staldanlægget	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	252 m	Samlet bebyggelse udløses af Halkvej 110 som ligger ca. 1,1 km fra staldanlægget	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (ikke landbrug, ikke ejet af driftsherren)	FMK	117 m	Til Medstedgårdvej 7 som ligger ca. 121 m fra det beregnede lugtcentrum	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk. Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde. Geneafstandene for byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig er reduceret, da flere stalde ligger mere end 1,2 gange geneafstanden fra ejendommen/zonegrænsen.

Samlet resultat af lugtberegning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	419,44	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	251,88	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	FMk	132,64	116,65	128,84	119,54	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

Lugtberegninger – Detaljer om staldafsnit

Byzone

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-196713	3278,74	Nej	Nej
ST-196714	3283,40	Nej	Nej
ST-196715	3289,09	Nej	Nej
ST-196716	3305,94	Nej	Nej
ST-196717	3287,04	Nej	Nej
ST-196718	3286,49	Nej	Nej
ST-196719	3302,06	Nej	Nej
ST-196720	3341,15	Nej	Nej
ST-196721	3367,76	Nej	Nej
ST-196722	3356,65	Nej	Nej
ST-196723	3345,54	Nej	Nej
ST-196724	3334,45	Nej	Nej
ST-196725	3323,33	Nej	Nej
ST-196726	3312,24	Nej	Nej
ST-196727	3301,13	Nej	Nej
ST-205306	3360,41	Nej	Nej

Samlet bebyggelse

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-196713	1154,39	Nej	Nej
ST-196714	1144,59	Nej	Nej

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-196715	1138,35	Nej	Nej
ST-196716	1147,57	Nej	Nej
ST-196717	1123,26	Nej	Nej
ST-196718	1118,98	Nej	Nej
ST-196719	1134,04	Nej	Nej
ST-196720	1170,54	Nej	Nej
ST-196721	1186,56	Nej	Nej
ST-196722	1175,66	Nej	Nej
ST-196723	1164,77	Nej	Nej
ST-196724	1153,91	Nej	Nej
ST-196725	1143,03	Nej	Nej
ST-196726	1132,16	Nej	Nej
ST-196727	1121,30	Nej	Nej
ST-205306	1195,05	Nej	Nej

Enkelt bolig

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-196713	186,19	Nej	Nej
ST-196714	166,57	Nej	Nej
ST-196715	151,70	Nej	Ja
ST-196716	131,67	Nej	Ja
ST-196717	147,76	Nej	Ja
ST-196718	147,88	Nej	Ja
ST-196719	132,38	Nej	Ja
ST-196720	93,40	Nej	Ja
ST-196721	68,61	Nej	Ja
ST-196722	79,79	Nej	Ja
ST-196723	90,98	Nej	Ja
ST-196724	102,16	Nej	Ja
ST-196725	113,36	Nej	Ja
ST-196726	124,57	Nej	Ja
ST-196727	135,77	Nej	Ja
ST-205306	77,59	Nej	Ja

Lugtemission fra produktioner

StaldID	Kode for staldsystem	Antal dyr	Antal stipladser	Ton dyr på stald	Antal måneder udeglænde	Lugt fra produktion (LE)	Lugt fra produktion (OU)	Effekt af teknologi (%)	Faktisk lugt emission fra produktion (LE)	Faktisk lugt emission fra produktion (OU)
ST-196713	SvSo07	423	302	66,44	0,00	3986,40	4832,00	0,00%	3986,40	4832,00
ST-196714	SvSo01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
ST-196715	SvSo01	210	150	33,00	0,00	1980,00	2400,00	0,00%	1980,00	2400,00
ST-196716	SvSi02	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo01	93	66	14,52	0,00	871,20	1056,00	0,00%	871,20	1056,00
ST-196717	SvSo09	262	75	16,50	0,00	990,00	5400,00	0,00%	990,00	5400,00
ST-196718	SvSi02	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo07	38	27	5,94	0,00	356,40	432,00	0,00%	356,40	432,00
ST-196719	SvSi02	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo01	31	22	4,84	0,00	290,40	352,00	0,00%	290,40	352,00
ST-196720	SvSo09	598	171	37,62	0,00	2257,20	12312,00	0,00%	2257,20	12312,00
ST-196721	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo09	95	27	5,94	0,00	356,40	1944,00	0,00%	356,40	1944,00
ST-196722	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo09	95	27	5,94	0,00	356,40	1944,00	0,00%	356,40	1944,00
ST-196723	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo07	85	61	13,42	0,00	805,20	976,00	0,00%	805,20	976,00
ST-196724	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo07	85	61	13,42	0,00	805,20	976,00	0,00%	805,20	976,00
ST-196725	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSo07	85	61	13,42	0,00	805,20	976,00	0,00%	805,20	976,00
ST-196726	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSi03	300	150	11,02	0,00	1653,75	3307,50	0,00%	1653,75	3307,50
ST-196727	SvSm01	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00
	SvSi03	300	150	11,02	0,00	1653,75	3307,50	0,00%	1653,75	3307,50
ST-205306	SvSm01	1	250	2,02	0,00	425,25	769,50	0,00%	425,25	769,50

Haderslev Kommunes vurdering

Ansøgningen viser, at alle afstandskrav for lugtgener er overholdt ved den medsendte ansøgning. Det viser sig, at den beregnede lugtgeneafstand vil falde til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt, jf. ansøgningsmaterialet ovenfor. Den ene gyllebeholder forsynes med fast overdækning og der vil ikke være lugtgener derfra. Når gyllen omrøres vil der være lugtgener. Kravet om nedfældning vil reducere lugtgenerne ved udbringning. Ved udbringning af gylle har ansøger en aftale med maskinstationen, og gyllekørsel sker derfor ved intens udbringning. Det tilstræbes at gylleudbringning sker i dagtimerne på hverdage for at friholde søn og helligdage mest muligt. Ventilationssystemet holdes godt vedlige med regelmæssige rengøring, tilsyn og servicebesøg, hvilket er med til at holde lugtgenerne nede.

Haderslev Kommune vurderer derfor, at lugt ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

De af ansøger beskrevne tiltag til begrænsning af eventuelle lugtgener fastholdes gennem vilkår.

Vilkår

- 26) Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes, således at lugtgener så vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, der af kommunen vurderes til at være væsentlige.
- 27) Såfremt kommunen vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som kan accepteres af kommunen og derefter gennemføres af bedriften.

2.4.2 Støj

Ansøgers tekst

Beskrivelse af støjkloder

Tabel 10:

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På stald tagene	Hele døgnet
Blandeanlæg	I foderlade	ca. 2 timer/ døgnet
Mølleri	I foderlade	ca. 1,5 timer/ døgnet
Kompressor	I værksted og i foderlade	ca. 15 minutter/ døgnet
Aflæsning af korn i korngrav mv.	Korngrav i foderladen	ca. 1 time/måned

Der forventes ikke støjgener udenfor ejendommens arealer. Den eneste støj der forventes måske at ville kunne høres ved naboer, vil være ventilationen på dage med helt stille vejr.

Tiltag mod støjkilder

Der er ikke foretaget særlige tiltag for at dæmpe støjkilder. Dette er ikke skønnet nødvendigt grundet anlæggets placering fra naboer og arten af støjkilderne.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at støjen forbundet med driften ikke vil være til gene for omkringboende på baggrund af ovenstående beskrivelse.

Der stilles vilkår om, at de vejledende støjgrænser fra miljøstyrelsen overholdes.

Vilkår

28) Bidraget fra virksomheden til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må ved opholdsarealer ved beboelse i det åbne land ikke overstige følgende værdier:

	Tidsrum	Støjgrænse
Mandag til fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00 – 18.00	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 – 18.00	45 dB(A)
Alle dage	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
Alle dage	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)

Målinger eller beregninger til kontrol af, at ovenstående vilkår er overholdt, skal udføres, når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dog kan målinger/beregninger kun forlanges en gang årligt, såfremt målingerne viser, at støjgrænserne er overholdt.

Målinger/beregninger skal foretages af et firma eller laboratorium, der er akkrediteret af DANAK eller er godkendt af Miljøstyrelsen til at udføre "Miljømåling - ekstern støj". Udgifter dertil afholdes af virksomheden.

2.4.3 Lys

Ansøgers tekst

Placeringen af den udendørs belysning kan ses på situationsplanen. Med afstanden fra bygningerne til nærmeste nabo og placeringen af de enkelte lyskilder, forventes belysningen ikke at medføre gener.

I forbindelse med høst kan det forekomme, at maskinerne kører med lys, hvis der høstes om aftenen/natten.

Haderslev Kommunes vurdering

De udvendige lamper vurderes at sidde i en god afstand fra naboerne, den ene vender bort fra nærmeste nabo. Derved vurderer kommunen, at belysning på ejendommen ikke vil medføre gener for de nærmeste naboer.

Der stilles vilkår til fastholdelse af det beskrevne.

- 29) Hvis der opstår lysgener som af tilsynet vurderes at være væsentlige, skal ansøger udarbejde og foranledige en løsning på lysgenen som kan accepteres af tilsynet.

2.4.4 Fluer og skadedyr

Ansøgers tekst

Fluegener

Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer, idet der indsættes rovfluelarver i gyllekanalerne ca. 4 gang i løbet af sommerhalvåret.

Rottebekæmpelse

Ejendommen er tilmeldt rottebekæmpelsesordning ved Mortalin, der tilser rottekasser 6 gange årligt. Der opsat ca. 20 kasser med gift udenfor og 7 kasser forskellige steder i bygningerne. I øvrigt holdes ejendommen ryddelig, og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Haderslev Kommunes vurdering

Ved at indsætte af rovfluelarver og følge Statens Skadedyrelaboratories retningslinier som opdateres årligt, vurderes det ansøger foretager en effektiv bekæmpelse af fluegener. Retningslinierne opdateres årligt.

Rottebekæmpelse sker ved kommunens ordning, og ved at holde landbruget rent for foderrester, og andet minimeres risikoen for rottetilhold.

Vilkår

- 30) På ejendommen skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
- 31) Opbevaring af foder og affald skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr på ejendommen.
- 32) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning mv., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr på ejendommen.

2.4.5 Støv

Ansøgers tekst

Udendørs siloer:

Fodring sker som tørfodring.

2 stk. gastætte stålsiloer på henholdsvis 641 og 856 m³ ca. 10 og 12 m høje med støvcykloner.

I foderladen er opstillet 3 stk. 25 tons og 4 stk. 6 tons kornsiloer, 6 stk. færdigvaresiloer af 3 tons samt en fedttank.

Aflæsning af korn og foder kan medføre støv. Da korngraven er placeret inde i foderladen, kan der ikke forekomme støvgener udenfor ejendommens egne arealer. I forbindelse med høst og indkørsel af halm kan der forekomme ophvirvling af støv på veje. Der fejles på veje efter kørsel, hvis der er behov.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer på baggrund af ovenstående redegørelse, at støvgener fra husdyrbruget ikke vil give væsentlige gener.

Der henvises dog til god landmandspraksis. Det vil sige, at al transport til og fra bedriften foregår ved hensynsfuld kørsel og at aktiviteter, herunder levering og udkørsel, planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

- 33) Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til støvgener, som af kommunen vurderes til at være væsentlige.

2.4.6 Transport

Ansøgers tekst

Beskrivelse af transport

Det meste af transporten sker via Medstedvej.

Table 9:

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Foder (lastbil)	ca. 52	ca. 52
Fyringsolie (lastbil)	maks. 1	maks. 1
Diesellole (lastbil)	ca. 7	ca. 7
Afhentning af smågrise (traktor og vogn eller lastbil)	ca. 52	ca. 52
Levering af polte (lastbil)	ca. 5	ca. 5
Levering af slagtesøer (lastbil)	ca. 52	ca. 52
Afhentning af døde dyr (lastbil)	ca. 52	ca. 52
Diverse sækkevarer (såsæd mv.) (lastbil)	maks. 12	maks. 12
Gyllekørsel (traktor og vogn)	ca. 269	ca. 271
Kørsel i forbindelse med markarbejde (traktor mv.)	ca. 300	ca. 300

Maksimalt i alt	ca. 802	ca. 804
-----------------	---------	---------

Der anvendes 25 tons gyllevogn med læssekran.

Det forventes at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Antallet af transporter er skønnede. Herudover er der kørsel med personbiler ca. 1-2 gange om dagen (dyrlæge, Hatting mv.)

Se kørselsruter for husdyrgødning på bilag med arealer.

Der vil normalt blive kørt ud dels i april/maj måned og dels i august måned.

Hvorvidt f.eks. fodertransport og dyretransporter passerer tæt bebyggede områder, afhænger af den rute som hhv. foderfirma/chauffør vælger. Dette ligger udenfor ansøgers indflydelse.

Størstedelen af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7 og 18), mens der i forbindelse med udbringning af gylle og i høst vil kunne foregå transporter i aften- og nattetimerne.

Alt i alt skønnes det, at de ekstra transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

Haderslev Kommunes vurdering

Det er Haderslev Kommunes vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården. Der etableres ikke nye markoverkørsler i forbindelse med udvidelsen. Ansøgerprøver at planlægge transportere så hovedparten sker i dagtimerne mellem ca. 07.00-18.00.

Der er nu ca 800 transporter til og fra ejendommen og det stiger ikke i eftersituationen, derfor vurderes det ikke at medføre øgede gener for de omboende i lokalområdet.

Der stilles ikke skærpede vilkår i forhold til transport.

2.5 Forurening

I dette afsnit beskrives den forurening, der kan være forbundet med husdyrbruget og det vurderes om der er fremkommet nye oplysninger, som gør at der er utilsigtet forurening forbundet med en uændret drift af husdyrbruget.

2.5.1 Spildevand

Ansøgers tekst

Spildevandsmængde:

Tabel 8:

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca.1.000 m ³	ca. 420 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaskeplads	ca. 100 m ³	ca. 100 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Regnvand fra vaskeplads (ca. 175 m ²)	ca. 123 m ³	ca. 123 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra stald	ca. 50 m ³	ca. 50 m ³	Septiktank - og videre til Lillebælt	Bundfældning
Sanitært spildevand fra stuehus og beboelser	ca. 400 m ³	ca. 400 m ³	Septiktanke - og videre til Lillebælt	Bundfældning
Tagvand	ca. 5.600 m ³	ca. 5.600 m ³	Rørledning og videre til Lillebælt	Ingen

Mængden af tagvand er skønnet ud fra grundareal x 0,7 m³/m².

Spildevand tilledt gyllebeholder

Jf. Landbrugets Byggeblade Beregning af tilstrækkelig opbevaringskapacitet 95.03-03 revideret 28.10.2009 er der ca. 6,32 m³ gylle/årso (beregnet som worst case med alle dyr i løbe- og drægtighedsstalde løse med 4,64 m³ gylle pr. so, selv om der er individuel opstaldning i løbeafdeling, og 1,68 m³ gylle pr. so i farestald). For smågrise er der ca. 0,092 m³ gylle/gris 7,2-25 kg og 0,008 m³ gylle/gris 7,2-9 kg. For polte er der 0,440 m³ gylle/dyr 40-107 kg. Der regnes med 340 l vaskevand pr. årso, 20 l vaskevand og 15 l drikkevandsspild pr. smågris samt 25 l vaskevand og 75 l drikkevandsspild pr. slagtesvin (mængderne for smågrise og slagtesvin er dog for standardvægtintervaller).

Kapacitetsberegning (nudrift):

$$700 \text{ årssøer} \times 6,32 \text{ m}^3 = \text{ca. } 4.424 \text{ m}^3$$

$$22.450 \text{ smågrise } 7,2\text{-}25 \text{ kg} \times 0,092 \text{ m}^3 = \text{ca. } 2.071 \text{ m}^3$$

$$\text{Ekstra vand jf. tabel 8} = 223 \text{ m}^3$$

$$\text{I alt } 6.718 \text{ m}^3$$

Opbevaringskapacitet i gyllebeholdere er på 5.340 m³.

Der er altså en opbevaringskapacitet på ca. 9,5 måneder i nudrift i gyllebeholdere alene.

Kapacitetsberegning (ansøgt drift):

1.050 årssøer x 6,32 = ca. 6.636 m³

600 polte 40-107 kg x 0,440 m³ = ca. 264 m³

Ca. 42.000 smågrise 7,2-9 kg = ca. 386 m³

Ekstra vand jf. tabel 8 = ca. 223 m³

Fradrag for teltoverdækning af gyllebeholder på 3.500 m³ = 350 m³

I alt ca. 7.159 m³

Opbevaringskapacitet i gyllebeholdere er på 5.340 m³

Der er altså ca. 9 måneders opbevaringskapacitet i ansøgt drift i gyllebeholdere alene.

Se endvidere punktet "Spildevandsmængde".

Spildevand afledning

Ansøger har ønsket fortsat at aflede tagvand fra staldene og spildevand via septiktanke fra gennem rørledning til Lillebælt.

Se endvidere punktet "Spildevandsmængde".

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer at håndteringen af spildevand, omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen³ fra stalde og befæstede arealer sker i overensstemmelse med lovgivningens krav.

Der ændres ikke på tagfladerne, der etableres ikke nye befæstede pladser og der tilføres ikke mere regnvand i eftersituationen. Derfor har kommunen ikke yderligere krav vedr. spildevandsafledning fra ejendommen.

Kapacitetsberegningen viser der er opbevaringskapacitet til mere end 9 måneder, hvilket kommunen finder i overensstemmelse med lovens krav.

De beskrevne forhold fastholdes gennem vilkår.

Åbne riste som afleder vand til drænsystem skal afblændes, eller hæves så der ikke kan komme forurenende stoffer ind i systemet.

Vilkår

34) Vand fra vask af stalde, og lignende, samt vand fra befæstede oplagspladser betragtes som flydende husdyrgødning og skal ledes til gyllebeholder.

35) Åbne riste, med afløb til drænsystem, eller vandløb, nærmere end 15 meter fra stalde og lignende indretning til dyr og hvor der f.eks. håndteres forurenende stoffer, f.eks. ved olietank m.v. skal omlægges, afproppes eller hæves.

---

³ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - BEK nr 764 af 28/06/2012

2.5.2 Husdyrgødning og foder

Ansøgers tekst

I ansøgt drift fraføres husdyrgødning, så der er 1,4 DE/ha husdyrgødning på bedriftens arealer. Husdyrgødningen afsættes til Brian Sørensen, som allerede har en § 16 godkendelse fra maj 2009. Alle arealerne i Brians bedrift er vist i ansøgningskemaet. Udover gylle fra Halkvej 174, vil han modtage anden husdyrgødning i overensstemmelse med den meddelte § 16 godkendelse.

Ansøgt drift

Produceret husdyrgødning

Husdyrgodkendelse.dk

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Kjærgård	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Svinegylle	23997,48	6197,40	0,00	274,33
Kjærgård	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Dybstrøelse	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilført husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

Afsat husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Halkvej 140	Svinegylle	3975,82	1026,76	0,00	45,45

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Svinegylle	20021,66	5170,64	0	228,88
Total	20021,66	5170,64	0	228,88

Oversigt over opbevaringslagre

Kode for opbevaringslager	Navn på opbevaringslager	Beskrivelse af opbevaringslager
LA-131653	Gyllebeholder (1.500 m ³)	
LA-131654	Gyllebeholder (3.500 m ³)	
LA-135116	Gyllebeholder (490 m ³)	

Detaljer om opbevaringslagre

Kode for opbevaringslager	Nyt/eksisterende opbevaringslager	Drifttype	Lagertype	Dimension	Kapacitet
LA-131653	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		1530,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		1530,00
LA-131654	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		3500,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		3500,00
LA-135116	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		490,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		490,00

Detaljer om fast lager

Kode for opbevaringslager	Drifttype	Lagerandel fast i %	Andel af dybstrøelse der køres direkte ud og pløjes ned
LA-131653	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0
LA-131654	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0
LA-135116	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0

Detaljer om flydende lager

Kode for opbevaringslager	Drifttype	Lagerandel flydende i %	Virkemiddel
LA-131653	Nudrift	28,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	28,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
LA-131654	Nudrift	63,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	63,00	Fast overdækning (betonlag, teltoverdækning eller tilsvarende)
LA-135116	Nudrift	9,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	9,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)

Haderslev Kommunes vurdering

Opbevaringskapacitet:

Det vurderes, at opbevaringskapaciteten på 9 måneder til husdyrgødning og spildevand er tilstrækkelig, jf. Kapacitetserklæringen i Bilag 8.

For at kunne leve op til BAT har ansøger beskrevet at gyllebeholder på 3.500 m³ bliver overdækket med telt for at mindske udledningen af næringsstoffer.

Ansøger beskriver, det vil give en reduceret ammoniakfordampning på 132 kgN/år ved at overdække gyllebeholderen.

Der stilles vilkår i forhold til dokumentation af flydelaget.

Vilkår

36) Der skal være opbevaringskapacitet til minimum 9 mdr. på husdyrbruget.

- 37) I forbindelse med udarbejdelsen af mark- og gødningsplan skal der laves et lagerregnskab for den efterfølgende planperiode, der dokumenterer, at der er opbevaringskapacitet til det kommende år. Lagerregnskabet skal opbevares i 5 år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 38) Der skal føres logbog for gyllebeholdere med flydelag i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens vejledning. Logbogen skal opbevares i 5 år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 39) Gyllebeholder på 3.500 m³ skal forsynes med fast overdækning, som ansøgt, i form af teltoverdækning i grå eller mørk nuance. Umiddelbart efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes. Skader på teltoverdækningen skal udbedres hurtigst muligt.
- 40) Hvis der ikke bruges traktor med sugeanordning, skal der anlægges en beton tankplads ved gyllebeholderen, med opsamling som kan opsamle evt. gylle som pumpes over.

2.5.3 Affald og kemikalier

Ansøgers tekst

Døde dyr

Døde dyr placeres ved det sydvestligste hjørne af mark 8-0. Søerne lægges på spalter og er overdækket med en kadaverkap og smågrise opbevares i plastcontainer. DAKA afhenter fremadrettet ca. en gang om ugen. Dyr til afhentning tilmeldes over internettet.

Efter udvidelsen/ændringen er der ikke længere egentlig smågriseproduktion på ejendommen og antallet af søer til destruktions forventes komme til at ligge på ca. 60 stk.

Affald

Skønnede årlige mængder affald:

Tabel 7:

Affaldstype	Opbevaringss ted	Transportø r	Modtageanl æg	Mængder	EAK- kode	ISAG- kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Pesticider	Kemikalierum	Alt bruges		-	20.01.1 9	05.12
Spraydåser	I mellemgangen	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 150 stk.	15.01.1 0	23.00
Medicin	I køleskab	Alt bruges		-	18.02.0 8	05.13

Kanyler i særlig beholder	I servicenum	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 2 boks	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	I servicenum	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 200 stk.	20.01.33	77.00
Blyakkumulatorer	I værkstedet	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 5 stk.	16.06	05.99
Olie- og brændstoffiltre	I værkstedet	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 15 stk.	13.08	06.05
Spildolie	I værkstedet	Gunnar Lund Olieservice A/S	Gunnar Lund Olieservice A/S	ca. 800 l	13.02	06.01
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	I container	Torben Clausen A/S	Torben Clausen A/S	ca. 200 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	I container	Torben Clausen A/S	Torben Clausen A/S	ca. 200 kg	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer	I mellemgangen	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 70 stk.	20.01.21	79.00
Jern og metal	Øst for gyllebeholderne *	Jels Produkthandel ApS	Jels Produkthandel ApS	0-5 tons	02.01.10	56.20
Tomme olietromler og olietanke	I værkstedet	Jels Produkthandel ApS	Jels Produkthandel ApS	ca. 4 stk.	15 01 04	56.20
Tomme medicinglas	I mellemgangen	Selv	Torben Clausen A/S	ca. 1.200 stk.	15.01.07	51.00
Diverse brændbart	Erhvervsaffalds container ved vaskepladsen	Torben Clausen A/S	Kendes ikke	maks. 26 x 1.000 l	Afhængig af indhold	19.00

* Det overvejes om der i stedet skal opstilles en container til metallaftald ved halmfyret.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at opbevaring og håndteringen af affald er i overensstemmelse med Haderslev Kommunes retningslinjer. Det stilles som vilkår, at farligt affald skal sorteres i separate egnede beholdere og at bortskaffelsen skal dokumenteres. Der stilles endvidere vilkår til opbevaring af diesel- eller fyringsolie af hensyn til opsamling af spild, hvilket opfattes som et affaldsprodukt.

Opbevaring og håndtering af kemikalier vurderes ikke at være til risiko for miljøet, under forudsætning af følgende vilkår. Der stilles vilkår om, at håndteringen af kemikalier skal ske på et befæstet areal med afløb til gyllebeholder eller særskilt beholder. Rengøring af sprøjte, maskiner og lastbiler skal ske på en lignende plads af hensyn til de olierester, næringsstoffer mv. som sidder på. Indvendig rengøring af sprøjteudstyr kan ske i marken under forudsætning

af at sprøjten har påmonteret det rette udstyr. Endvidere stilles der vilkår om, at påfyldning af vand skal ske således, at der ikke er risiko for tilbageløb.

Disse vilkår stilles for at sikre forsvarlig omgang med kemikalier. Med disse forholdsregler mindskes risikoen for en punktforurening som følge af uheld under håndtering af kemikalier.

Vilkår

- 41) Farligt affald skal sorteres i separate egnede beholdere.
- 42) Husdyrbruget skal kunne fremvise kvitteringer over bortskaffet farligt affald. Af kvitteringerne skal affaldstyper og mængder fremgå, samt hvilken affalds-transportør og modtageranlæg der er benyttet.
- 43) Olietanke til diesel- eller fyringsolie skal til enhver tid stå på befæstet areal uden afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, således at spild kan observeres og opsamles med kattegrus eller andet olieabsorberende materiale.
- 44) Rengøring af marksprøjter og vask af maskiner og lastbiler skal foregå på befæstet plads med afløb til gyllebeholder eller anden opsamlingsbeholder. Spildevandet skal spredes på mark. Den befæstede plads skal etableres i overensstemmelse gældende regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen⁴. Såfremt der etableres sandfang og olieudskiller ved vaskepladsen, skal disse tømmes i overensstemmelse med Haderslev Kommunes anvisninger. Vaskepladsen skal minimum være stor nok til at traktor og marksprøjte eller traktor og gyllevogn eller andre landbrugsredskaber kan stå på pladsen og pladsen skal derudover bestå af en mindst 2 meter randzone.
- 45) Rengøring af sprøjteudstyr indvendigt kan foregå på marken med medbragt rent vand, hvis for eksempel sprøjten har en rentvandstank eller tilsvarende udstyr. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke sker afstrømning eller punktnedsivning.
- 46) Påfyldning af vand på sprøjte skal ske via en vandslange med kontraventil eller skal på anden måde være sikre mod tilbageløb til noget sted i vandforsyningssystemet.

2.5.4 Ammoniak

2.5.4.1 Ammoniaktab

Ansøgers tekst

---

⁴ Bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - BEK nr 764 af 28/06/2012

Resultat af beregninger af ammoniaktab på produktioniveau

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
ST-196713	SvSo07	1174,17	1124,21	49,96	4,25%	0,00	0,00	0,00	1124,21
		1063,54	1018,29	45,25	4,25%	0,00	77,85	34,50	905,94
ST-196714	SvSo01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196715	SvSo01	585,83	470,26	115,57	19,73%	0,00	0,00	0,00	470,26
		528,00	423,83	104,17	19,73%	0,00	32,43	17,71	373,69
ST-196716	SvSi02	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196717	SvSo09	233,83	187,70	46,13	19,73%	0,00	14,36	7,85	165,49
		191,70	184,34	7,46	3,89%	0,00	0,00	0,00	184,34
ST-196718	SvSo01	235,80	226,62	9,18	3,89%	0,00	17,34	9,47	199,81
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196719	SvSo07	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196720	SvSi02	95,54	91,48	4,07	4,25%	0,00	6,99	3,10	81,38
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196721	SvSo01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196722	SvSo09	77,94	62,57	15,38	19,73%	0,00	4,79	2,62	55,16
		438,30	421,34	17,06	3,89%	0,00	0,00	0,00	421,34
ST-196723	SvSi02	538,20	517,25	20,95	3,89%	0,00	39,58	21,62	466,05
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196724	SvSo09	98,74	82,28	16,47	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,28
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196725	SvSi02	85,50	82,17	3,33	3,89%	0,00	6,29	3,43	72,45
		98,71	82,25	16,46	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,25
ST-196726	SvSo09	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196727	SvSi02	85,50	82,17	3,33	3,89%	0,00	6,29	3,43	72,45
		98,71	82,25	16,46	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,25
ST-196728	SvSo09	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196729	SvSi02	213,71	204,62	9,09	4,25%	0,00	15,64	6,93	182,04
		98,71	82,25	16,46	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,25
ST-196730	SvSo07	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196731	SvSi02	213,71	204,62	9,09	4,25%	0,00	15,64	6,93	182,04
		98,71	82,25	16,46	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,25
ST-196732	SvSo07	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196733	SvSi02	213,71	204,62	9,09	4,25%	0,00	15,64	6,93	182,04
		98,71	82,25	16,46	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,25
ST-196734	SvSo09	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196735	SvSi02	119,80	79,27	40,53	33,83%	0,00	0,00	3,58	75,69
		98,71	82,25	16,46	16,68%	0,00	0,00	0,00	82,25
ST-196736	SvSi03	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-196737	SvSi03	119,80	79,27	40,53	33,83%	0,00	0,00	3,58	75,69
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
ST-205306	SvSm01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum	Nudrift	3081,00	2775,73	305,28	16,01%	0,00	0,00	0,00	2775,73
	Ansøgt	3824,58	3464,48	360,12		0,00	252,84	131,68	3079,92

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at fordampningen af ammoniak fra staldsystem og gødningsopbevaring er i overensstemmelse med BAT jf. afsnit 2.1.2

Der er lavet en vejledende ammoniak emissionsgrænseberegning jf. miljøstyrelsens vejledning som giver 3.081 kg N/år. Den indsendte ansøgning viser en årlig ammoniakdeposition på 3.079 kg N/år. Det kan med baggrund heri vurderes, at ansøgningen overholder den beregnede værdi. Virkemidlerne foder og overdækning af gyllebeholder, er fastholdt med vilkår i de faglige afsnit. Det vurderes ansøgningen overholder BAT for ammoniak.

2.5.4.2 Påvirkning af natur

Ansøgers tekst

Nærmeste kategori 1 natur ligger formodentlig i ved Bankel Nor i Natura 2000 området Lillebælt.

Nærmeste kategori 3 natur er muligvis skoven, der ligger ca. 590 m øst for de nærmeste stalde. Skoven er udpeget som potentiel ammoniakfølsom skov. Ammoniakdepositions punktet til beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk er valgt som det nærmeste punkt i kanten af skoven. Beregningerne viser, at der er en merdeposition på 0,1 kg og en totaldeposition på 0,6 kg.

Nærmeste registrerede § 3 beskyttede naturareal efter Naturbeskyttelsesloven er en sø ca. 230 m øst for staldanlægget.

Haderslev Kommunes vurdering

Beskyttede naturtyper efter husdyrbrugsloven

Husdyrbrugsloven⁵ og bekendtgørelsen⁶ definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper:

Kategori 1 natur (§ 7, stk. 1, nr. 1) omfatter en række bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (opremset i bekendtgørelsens bilag 3) beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

Kategori 2 natur (§ 7, stk. 1, nr. 2) omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Kategori 3 natur omfatter ammoniakfølsomme naturtyper (heder, moser, overdrev og skove) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Beskyttelsesniveau til ammoniakdeposition i de forskellige naturtyper/kategorier:

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1 § 7 stk. 1, nr. 1	Maks. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden: 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Maks. totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Maks. merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

⁵ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1572 af 20. december 2006 med efterfølgende ændringer

⁶ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31. marts 2009 med efterfølgende ændringer

Redegørelse:

Tabel 1: Ammoniakdeposition til kategoriseret natur i nærheden af anlægget

Naturområde	Afstand til anlæg m	Mer-deposition (kg N/ha/år)	Total-deposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
Kategori 1					
Bøg på muld	1300 ØNØ 1900 NNØ	-	<0,6	11,6 14,9	10-20
Elle- og askeskov	1400 ØNØ 2000 NNØ	-	<0,6	11,6 14,9	10-20
Surt overdrev	2100 NØ 2300 SV	-	<0,6	9,9 11,2	10-20
Strandeng	1800 NØ 2600 SV	-	<0,6	11,5 11,3	30-40
Grå/grøn klit	2300 SV 2900 NØ	-	<0,6	11,3 11,2	10-20
Kategori 2					
Overdrev	10400 NØ	-	-	14,2	10-20
Kategori 3					
Pot. N-følsom skov	610 m Ø	0,1	0,6	11,6	10-20

Kategori 1 natur:

Indenfor 3000 m fra Halkvej 174 findes der fem kategori 1 naturtyper bestående af hhv. bøg på muld, elle- og askeskov, grå/grøn klit, strandeng/strandsump og surt overdrev, se bilag 12. Det drejer sig om naturtyper indenfor natura 2000 udpegnings nr. 96 "Lillebælt". De nærmeste områder er bøg på muld som ligger ca. 1300 m nord for ejendommen og elle- og askeskov som ligger ca. 1400 m nord for ejendommen. Tålegrænsen for disse naturtyper er jf. Ammoniakmanual⁷ 10-20 kg N/ha/år og baggrundsbelastningen ligger mellem 9,8 og 14,9 kg N/ha/år i naturområderne. Områderne omkring kategori 1 naturtyperne er analyseret for om der findes andre husdyrbrug i nærheden. Der er ikke registreret andre husdyrbrug i nærheden af naturarealerne som skal medregnes i kumulationsmodel ved ammoniakdepositionsberegning fra Halkvej 174.

Der er lavet depositionsberegninger til det nærmeste punkt i en potentiel ammoniakfølsom skov (kategori 3 natur), der ligger kun ca. 610 m øst for anlægget, som viser en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år og 0,6 kg N/ha/år i totaldeposition. Da kategori 1 naturtyperne ligger væsentlig længere væk fra anlægget (mere end dobbelt så langt) end det målte og tillige

⁷ Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005_Naturstyrelsen.dk.

ligger i mere gunstige vindretninger, er det kalkuleret at der ikke sker nogen merdeposition til kategori 1 natur - og at totaldepositionen fra anlægget til kategori 1 naturtyperne ligger væsentligt under beskyttelsesniveauet på 0,7 kg N/ha/år i ansøgt drift. Dermed er det fastsatte beskyttelsesniveau i "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug"² (0,7 kg N/ha/år i total deposition) for kategori 1 natur overholdt.

Således er det Haderslev kommunes vurdering at udvidelsen på Halkvej 174 ikke vil påvirke kategori 1 naturtyperne væsentligt.

Kategori 2 natur:

Indenfor 3000 m fra Halkvej 174 findes der ingen områder med kategori 2 natur. Det nærmeste er et overdrev som ligger øst for Haderslev by, ca. 10,4 km nordvest for ejendommen. Se bilag 12.

Dermed vurderes det, at det ansøgte på Halkvej 174 ikke vil medføre en ændring af kategori 2 naturens tilstand.

Kategori 3 natur:

Indenfor 1000 m fra Halkvej 174 findes der potentiel ammoniakfølsom skov, se bilag 12 anden kort. Den nærmeste skov ligger ca. 600 m øst for ejendommen. Tålegrænsen for ammoniakfølsom skov ligger på 10-20 kg N/ha/år³ og baggrundsbelastningen i området ligger på 11,6 kg N/ha/år. Skoven er ikke besigtiget, da depositionsregningerne viser, at depositionskravet til kategori 3 natur på 1 kg N/ha/år i maksimal merdeposition er overholdt. Beregningerne viser en merdeposition på 0,1 kg og en totaldeposition på 0,6 kg.

Dermed vurderer Haderslev Kommune, at den tilførte ammoniakdeposition fra udvidelsen på Halkvej 174 ikke vil medføre en ændring i skovens naturtilstand.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens⁸ § 3 omfatter søer større end 100 m², udpegede vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af arealer, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne forpligtelse påhviler til en hver tid ejeren af arealet. I følge husdyrgodkendelseslovens § 23 skal kommunen i sin vurdering varetage hensynet til natur, der er beskyttet mod tilstandsændringer.

---

⁸ Lov om naturbeskyttelse nr. 9 af 3. januar 1992 med efterfølgende ændringer

Tabel 2: Ammoniakdeposition til § 3 natur i nærheden af anlægget

Naturområde	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
Sø 1	233 m	0,1	0,6	11,6	
Sø 2	291 m	< 0,1	<0,6	11,6	
Eng 1	874 m nordøst	-	-	11,6	15-25
Eng 2	873 m nord	-	-	11,6	15-25
Strandeng	1000 m syd	-	-	11,6	30-40

Indenfor 1000 m fra anlægget ligger der 12 vandhuller, se bilag 13. Det nærmeste ligger på en dyrket mark ca. 233 m fra staldanlægget. Vandhullet er analyseret ud fra luftfoto. Det er ca. 660 m² og beliggende på en dyrket mark uden væsentlig terrænfald til vandhullet. Det ligger lysåbent mod syd og øst, og det vurderes at vandhullet med beliggenhed på dyrket mark på sandblandet lerjord er et næringsrigt vandhul som dog potentielt kan have betydning for padder.

Der er foretaget en ammoniakdepositionsregning som viser, at udvidelsen på Halkvej 174 vil medføre en merbelastning af søen på 0,1 kg N/ha/år og en totalbelastning på 0,6 kg N/ha/år. Jævnfør rapport⁹ udarbejdet af DMU nuværende DCE vil en påvirkning af et naturområde næppe kunne medføre en målelig negativ påvirkning af naturtilstanden ved en mer-deposition på under 1 kg N/ha/år. Således vurderes det, at vandhullernes naturtilstand ikke vil ændres af projektet.

Beskyttede naturtyper og arter efter habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen¹⁰ udpeger en række internationale naturbeskyttelsesområder. De internationale naturbeskyttelsesområder kaldes Ramsarområder, Fuglebeskyttelsesområder og Habitatområder alt efter, om de er beskyttet efter Ramsarkonventionen eller efter EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver, og de tre typer områder går under fællesbetegnelsen Natura 2000-områder. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte naturtyper og i Danmark hjemmehørende arter. De udpegede arter omtales normalt som bilag IV-arter, fordi de er opført på habitatdirektivets bilag IV. Ifølge Habitatbekendtgørelsen er kommunen forpligtet til at lave en række vurderinger i forhold til Natura 2000-områderne og bilag IV-arterne, før den kan udstede en miljøgodkendelse efter husdyrloven:

§ 7, stk. 1: Kommunen skal foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt

⁹ Danmarks Miljøundersøgelser (DMU): Notat om usikkerheder i modeller for ammoniak i forbindelse med VVM og tærskelværdi for beregnet kvælstofafsætning for en enkelt kilde til særlig følsomme naturområder af 26. juni 2005.

¹⁰ Bekendtgørelse om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 408 af 1. maj 2007

§ 11, stk. 1: Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelses-område for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a)
- ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b i alle livsstadier

Tabel 3: Ammoniakdeposition til Natura 2000-område i nærheden af anlægget

Natura 2000-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
Lillebælt område nr. 112	705 m nord	< 0,1	< 0,6	11,6	-
	1620 sydvest	<0,1	<0,6	11,6	-

Natura 2000

Natura 2000 området Lillebælt, som består af Habitatområde H96 og Fuglebeskyttelsesområde F47 samt Ramsarområde R15 er beliggende både syd og nord for ejendommen jf. bilag 21 med en mindste afstand på ca. 705 m. Den jyske del af de internationale naturbeskyttelsesområder i Lillebælt omfatter bl.a. strandengsområder, klit, strand, kystlaguner samt marine havområder. Udpegningen som ligger nærmest ejendommen består af dyrket mark og ud over habitatnaturtyperne som er nævnt under kategori 1 natur ligger brakvandssøerne (kystlagunerne) Bankel Sø og Halk Nor indenfor Naturområdet Lillebælt. Der findes en beskrivelse af udpegningen i bilag 23.

Habitatnaturtyperne som er udpeget i området er behandlet i afsnittet under kategori natur. Søerne er ikke udpeget som kategorinatur og er derfor gennemgået her.

Bankel Sø ligger ca. 1300 m nord for Halkvej 174. Rundt om søen mod nord, vest og syd ligger landbrugsland med enkelte skovarealer og mod øst findes marint forland og strandenge. Søen har tilløb fra bl.a. Møllebæk og afløbet sker gennem en lille rende til Lillebælt. Der findes blåmuslingebanker, dyndsnegl og tangsnegl i søen samt mange forskellige arter af tang. Søen er i vandplan 2010-15 målsat til god økologisk tilstand. Søen har en forholdsvis god sigtedybde, men er belastet af næringsstoffer. Mellem Bankel Sø og havet ligger strandenge og overdrevsagtige strandenge også inden for Natura 2000 området, som er gode ynglelokalteter for fugle. Ynglefugle er bl.a. havterne og havørn.

Halk Nor ligger ca. 2400 m sydvest for Halkvej 174. Noret er i vandplan 2010-15 målsat til høj økologisk tilstand. Saltholdigheden afhænger af tilløb fra Majbæk og Ulvkær Bæk og indstrømning via tidevandsrender i strandengene mod nordøst. Norets er omgivet af artsrige strandenge med småsøer, artsrige sure overdrev med en mindre del på kalk, stabile kystklitter, samt en smal stribe flerårig vegetation på stenet strand, som alt sammen hører ind under Natura 2000 udpegningen. Halk Nor henligger praktisk talt i naturtilstand og er tilholdssted for mange fugle hvoriblandt bl.a. havterne yngler. Strandtudse yngler desuden i småsøer i noret.

Ammoniakdepositionen (total deposition) fra Halkvej er under afsnit om kategori 1 natur vurderet til ikke at påvirke habitatnaturtyperne i Lillebælt udpegningen væsentligt. Da Bankel Sø og Halk Nor ligger i mindst lige så stor afstand som habitatnaturtyperne under Kategori 1 natur vurderes det, at udvidelsen på Halkvej med øget ammoniakemission ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af søerne eller af Natura 2000 området Lillebælt.

Bilag IV

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I det følgende vurderes forekomsten af bilag IV arter, med naturligt udbredelsesområde indenfor eller i nærheden af projektområdet. Der er søgt efter registreringer i Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV, Faglig rapport fra DMU nr.635, 2007, og indenfor de seneste 10 år i naturdatabaser.

Padder

Følgende bilag IV-padder har i henhold til faglig rapport nr. 635 naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune: Spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø, strandtudse og stor vandsalamander.

Ifølge Danmarks indberetning til EU

(<http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17/speciesreport>) er bilag IV-padderne, som har naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune, præget af tilbagegang, og bevaringsstatus er generelt vurderet som ugunstig eller usikker. Undtagelser herfra er dog bestandene af spidssnudet frø i den vestlige del af kommunen samt bestanden af stor vandsalamander i den østlige del af kommunen, som vurderes at have gunstig bevaringsstatus. Forurening af vandhuller udgør en trussel mod alle de nævnte arter, ligesom pesticider og næringsstoffer truer flere arter.

I området omkring Halkvej 174 findes der mange naturlige mindre vandhuller og der er registreret løvfrøer adskillige steder, særligt i vandhuller nær Bollet Skov og Tyrkær Skov øst for ejendommen. Her og øst for Bankel Nor er der også registreret stor vandsalamander og spidssnudet frø.

Strandtudsen findes i øvrigt i småsøerne på strandengene vest for Halk Nor og øst for Bankel Nor, se bilag 21.

Påvirkning af paddernes yngle-og rasteområder

Ved projekter som har udbringningsarealer op til vand- og vådområder kan der ske en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-padder. Lysåbne vandhuller er potentielle yngleområder for alle de nævnte padder (bortset fra strandtudsen som foretrækker temporære vandhuller gerne uden vegetation), mens mere tilgroede vandhuller ofte kan fungere som rasteområder.

Ingen af vandhullerne i området omkring Halkvej 174 vil som følge af projektet blive påvirket af en mer-deposition af ammoniak større end 0,1 kg N/ha/år eller en totaldeposition større end 0,6 kg N/ha/år. Som nævnt under beskyttet natur med vandhuller, foreligger der et kriterium

eller niveau for merpåvirkning af ammoniak på 1 kg N/ha/år, hvorunder der ikke med de nuværende biologiske og kemiske undersøgelsesmetoder vil kunne påvises effekter. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at paddearter herunder bilag IV-arters yngle- og rastelokaliteter ikke vil påvirkes væsentligt af ammoniak fra anlægget på Halkvej 174. Påvirkning fra udbringingsarealerne er vurderet i et senere afsnit.

Bilag IV arter, som kan findes i Haderslev Kommune er nærmere beskrevet i bilag 23 og i kortbilag 21 er registreringer af bilag IV arter angivet.

Andre bilag IV-arter

Udover paddearter kan der også jf. Håndbog om bilag IV arter findes flere arter af flagermus, samt markfirben i området omkring ejendommen. Projektområdet ligger derimod ikke indenfor birkemusens, odderens, snæbelens eller marsvinets udbredelsesområde. Birkemus registrerede udbredelsesområde ligger ca. 20 km fra Halkvej 174, odder og snæbel findes i nogle af de vestvendte vandløbssystemer og marsvin findes i Lillebælt, der ligger relativt tæt på ejendommen.

Påvirkning af flagermus og markfirbens yngle-og rasteområder

Markfirbenets levevilkår og dermed udbredelsesområde vil kunne påvirkes af projekter, som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger samt levende hegn kunne påvirke arternes yngle- og rasteområder. Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Da projektet ikke indebærer ændring på de opdyrkede eller ikke opdyrkede arealer, ændring af jord- og stendiger, levende hegn, fældning af gamle træer eller nedrivning af ældre bygninger eller i øvrigt ændrer på forhold, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus eller markfirben, vurderes udvidelsen på Halkvej 174 ikke at medføre en negativ påvirkning af bilag IV-arter.

Haderslev Kommune ligger ikke inde med informationer om andre fundne bilag IV arter omkring ejendommen. Det vurderes dog, at en evt. forekomst omkring ejendommen af andre arter ikke vil blive påvirket væsentligt af den ansøgte ændring på ejendommen.

Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Påvirkningen fra anlæggets ammoniakdeposition er dermed i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 samt § 11, stk. 1, og kræver ikke udarbejdelse af konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsens regler herom.

3 Arealerne

3.1 Markoplysninger

I dette afsnit oplyses der om en række generelle forhold om driften af husdyrbrugets udbringningsarealer, og i tabellerne vises oplysninger om de enkelte marker, som udgør udbringningsarealet. Oplysningerne er grundlaget for beregninger af nitratudvaskning og fosforoverskud samt kommunens vurdering af miljøpåvirkningen.

Ansøgers tekst

Grundlæggende arealoplysninger

Antal DE kvæg, får og geder på bedriften inkl. DE på andre bedrifter, der afsættes grovfoder til beregnet ud fra 3000 FE/DE: **0,00 DE**

Er antal af andre DE udbragt på bedriften større end det før angivne antal DE kvæg, får og geder: **Ja**

Anvender og efterlever bedriften husdyrgødningsbek. bilag 2 jf. § 28 stk. 3 om forhøjet harmonital på 2,3 for visse kvægbedrifter: **Nej**

Er bedriften et økologisk landbrug: **Nej**

% af samlet areal med efterafgrøder udover PD-krav: **5,00 %**

Reduceret kvælstofnorm: **0,00 %**

Grundlæggende arealoplysninger

Antal DE kvæg, får og geder på bedriften inkl. DE på andre bedrifter, der afsættes grovfoder til beregnet ud fra 3000 FE/DE: **0,00 DE**

Er antal af andre DE udbragt på bedriften større end det før angivne antal DE kvæg, får og geder: **Ja**

Anvender og efterlever bedriften husdyrgødningsbek. bilag 2 jf. § 28 stk. 3 om forhøjet harmonital på 2,3 for visse kvægbedrifter: **Nej**

Er bedriften et økologisk landbrug: **Nej**

% af samlet areal med efterafgrøder udover PD-krav: **5,00 %**

Reduceret kvælstofnorm: **0,00 %**

Arealoplysninger

Udbringningsarealer

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-skitte	Ref. Sæd-skitte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
8-0	5,48	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	5,48	0,00	0,00*	5,48*	0,00*	0,00*
26-0	8,00	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	8,00	0,00	0,00*	8,00*	0,00*	0,00*
25-0	1,66	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	1,66	0,00	0,00*	1,66*	0,00*	0,00*
4-0	0,97	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,10	0,00	0,00	0,87	0,41	0,00*	0,97*	0,00*	0,00*
Total															

Navn	Ha	Drænet	Ji.Type	Vandet	Sæd- skifte	Ref. Sæd- skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
5-0	1,20	Ja	J86	Nej	S2	S2	1,20	0,00	0,00	0,00	1,04	1,20	0,00	0,00	0,00
17-0	6,65	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	6,65	0,00	6,65	0,00	0,00	0,00
16-0	3,65	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	3,65	0,00	0,00*	3,65*	0,00*	0,00*
15-0	3,81	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	3,81	0,25	0,00*	3,81*	0,00*	0,00*
11-0	10,61	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	10,61	0,00	0,00*	10,61*	0,00*	0,00*
14-0	3,86	Ja	J84	Nej	S4	S4	3,86	0,00	0,00	0,00	0,00	3,86	0,00	0,00	0,00
19-0	3,88	Ja	J86	Nej	S2	S2	3,88	0,00	0,00	0,00	0,00	3,88	0,00	0,00	0,00
22-0	3,96	Ja	J86	Nej	S2	S2	3,96	0,00	0,00	0,00	0,00	3,96	0,00	0,00	0,00
28-0	23,80	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,15	0,00	23,64	0,00	23,80	0,00	0,00	0,00
28-1	# 17,52	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	11,71	0,00	5,80	0,00	0,00	17,52	0,00	0,00
7-0	10,63	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	10,63	1,64	0,00*	10,63*	0,00*	0,00*
21-0	6,11	Ja	J86	Nej	S2	S2	6,11	0,00	0,00	0,00	0,00	6,11	0,00	0,00	0,00
6-0	4,54	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,21	0,00	0,00	4,33	1,77	0,00*	4,54*	0,00*	0,00*
9-0	16,40	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	16,40	0,00	0,00*	16,40*	0,00*	0,00*
27-0	1,79	Ja	J86	Nej	S2	S2	1,79	0,00	0,00	0,00	0,00	1,79	0,00	0,00	0,00
13-0	3,98	Ja	J86	Nej	S2	S2	3,98	0,00	0,00	0,00	0,00	3,98	0,00	0,00	0,00
1-0	15,62	Ja	J86	Nej	S2	S2	15,62	0,00	0,00	0,00	0,00	15,62	0,00	0,00	0,00
2-0	4,19	Ja	J84	Nej	S4	S4	0,00	0,00	0,00	4,19	1,22	0,00*	4,19*	0,00*	0,00*
3-0	2,84	Ja	J84	Nej	S4	S4	0,00	0,00	0,00	2,84	0,00	0,00*	2,84*	0,00*	0,00*
3-1	2,37	Ja	J86	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	2,37	0,00	0,00*	2,37*	0,00*	0,00*
Total	163,49						40,70	11,87	0,00	110,92	6,34	70,83	92,66	0,00	0,00

Marker markeret med # er manuelt udpeget til at indgå i beregning af overfladeudvaskning svarende til et plantebrug.

De stjernemarkerede (*) arealer er manuelt redigerede af ansøger til at være beliggende i andre beskyttelsesområder for fosfor, nitrat og grundvand end det fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk.

I de efterfølgende beregninger bliver arealerne som er markeret med * behandlet efter de manuelt indtastede oplysninger i arealtabellen.

Areal noter

Navn	Areal note
8-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
26-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
25-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
4-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
16-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
15-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
11-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
7-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
6-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
9-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
2-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
3-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
3-1	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.

Aftalearealerer

Navn	ha	Områder omfattet af N- eller P-klasse 1- 3?	Har modtageren en arealgodkendelse til modtagelse af de tilførte mængder?
BS 2-0	3,17	Ja	Ja
BS 10-0	1,92	Ja	Ja
BS 1-0	16,28	Ja	Ja
BS 12-0	1,42	Ja	Ja

Total			
-------	--	--	--

Navn	ha	Områder omfattet af N- eller P-klasse 1- 3?	Har modtageren en arealgodkendelse til modtagelse af de tilførte mængder?
BS 9-0	7,42	Ja	Ja
BS 11-0	2,83	Ja	Ja
BS 15-0	17,60	Ja	Ja
BS 5-0	6,03	Ja	Ja
BS 3-0	5,52	Nej	Ja
BS 21-0	2,09	Ja	Ja
BS 22-0	0,55	Ja	Ja
BS 2-0	24,64	Nej	Ja
BS 13-0	12,99	Ja	Ja
BS 23-0	1,95	Ja	Ja
BS 6-0	5,37	Nej	Ja
BS 8-0	6,98	Nej	Ja
BS 14-0	18,61	Ja	Ja
BS 2-0	15,66	Nej	Ja
Total	151,02		

Tabel 16:

Husdyrgødningsudbringningsareal	Areal i ha
Ejet areal (Halkvej 174 og Sodegade 0). Arealerne til Halkvej 86 bortset fra matr. nr. 12 Halk ejerlav, Halk vil blive ejet af ansøger fremadrettet.)	ca. 138,9
Forpagtninger:	-
Povl Jensen, Halkvej 183, 6100 Haderslev, CVR-nr.: ikke registreret i CVR-registeret	ca. 11,5
Halk-Grarup Menighedsråd, Halkvej 183, 6100 Haderslev, CVR-nr.: 70430312	ca. 7,7
Gunnar Rosenlund, Halkvej 64, 6100 Haderslev, CVR-nr.: 47126312	ca. 1,7
Torben Gammelgaard, Halkvej 86, 6100 Haderslev, CVR-nr.: endnu uafklaret	ca. 3,8
I alt til rådighed (opmålt i Husdyrgodkendelse.dk)	ca. 163,49
Gylleaftalearealer:	-
Brian Sørensen, Halkvej 140, 6100 Haderslev, CVR-nr.: 27993842	ca. 151,02

Med hensyn til belastningen i nudrift er der lavet beregninger på den gennemsnitlige belastning ud fra de seneste 5 år (2009 til og med 2013). Den gennemsnitlige belastning på arealerne i nudrift er beregnet til 1,386 DE/ha. Der fraføres derfor dyreenheder i nudrift, så belastningen kommer ned på 1,386 DE/ha.

Da et enkelt af arealerne ligger i opland til Natura 2000-område med stigende husdyrtryk, må udvaskningen for denne mark ikke overstige "planteavlsvaskning". Beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk viser, at den gennemsnitlige udvaskning maksimalt må være **47,5 kg N/ha**.

For at leve op til dette krav og for at leve op til, at der ikke må ske en merudvaskning af nitrat, etableres der 5 % ekstra efterafgrøder. Det forventes, at efterafgrøder kan konverteres til reduktion i N-kvote eller mellemafgrøder eller de muligheder som den enhver tid gældende vejledning om gødskning og harmoniregler.

I ansøgt drift fraføres husdyrgødning, så der er 1,4 DE/ha husdyrgødning på bedriftens arealer. Husdyrgødningen afsættes til Brian Sørensen, som allerede har en § 16 godkendelse fra maj 2009. Alle arealerne i Brians bedrift er vist i ansøgningskemaet. Udover gylle fra Halkvej 174, vil han modtage anden husdyrgødning i overensstemmelse med den meddelte § 16 godkendelse.

Der er i ansøgningen angivet standardsædskifte S2 samt reference sædskifte S2 som er svinesædskifte på typisk lerjord. S2 sædskifte indeholder mere end 15 % vinterraps og 0 til 10 % ærter, og har et udvaskningsindex på 93. På mark 14-0, 2-0, og 3-0 er sædskifte sat til S4, som har et udvaskningsindex på 98. S4 er det typiske svinesædskifte på sandjord, det indeholdende mere end 15 % vinterraps og 0 til 10 % ærter. På mark 15-3, 15-4, 15-1 og 15-0 er der valgt sædskifte K13 som er et sædskifte der består af mere end 95 % vedvarende græs eller energiafgrøder. Sædskifte K13 har et udvaskningsindex på 50. (jf. Miljøstyrelsens notat for standardsædskifter og referencesædskifter 2012)

Der er taget jordprøver i slutningen af 2013. Fosfortallene er tastet ind i skemaet. Beregningerne viser, at beskyttelsesniveauet for fosfor overholdes. Se bilag 12 med angivelse af analyseresultater.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes at de 163,49 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer samt 151,02 ha gylleaftale arealer, ialt 314,51 ha som vist på Bilag 11 – Udbringningsarealer, udgør et tilstrækkeligt harmoniareal til den producerede mængde husdyrgødning. Der stilles vilkår til fastholdelse af det ansøgte. Der fraføres 1,4 DE/ha.

Arealer beliggende i fosforklasser har fået medsendt fosfortal. Se bilag 12. Ansøgningen er tilrettet og opdateret efter fosfortallene.

§ 16

Som det beskrives i ansøgers tekst, så afsættes 43,27 DE til Halkvej 140, 6100 Haderslev (§16), svarende til 3813 kg N og 983 kg P/år. Halkvej 140 har en § 16 arealgodkendelse til at modtage den ansøgte gødning. Udbringningsarealer er vist på Bilag 11 – Udbringningsarealer. Det vurderes, at de samlede arealer udgør et tilstrækkeligt harmoniareal til den producerede mængde husdyrgødning. Der stilles vilkår til fastholdelse af det ansøgte.

Vilkår

- 47) Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 163,49 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer, der fremgår af Bilag 11 - Udbringningsarealer.
- 48) 43,27 DE pr. planår skal ved fuld produktion afsættes til tredje part og må ikke udbringes på egne udbringningsarealer.
- 49) Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens udbringningsarealer svarende til 1,4 DE/ha pr planår (1/8-31/7).

3.2 Gødningsregnskab

I dette afsnit vises et regnskab over produceret, tilført og fraført husdyrgødning på den bedrift, som husdyrbruget hører under, og der gøres rede for teknologi anvendt til udbringning af husdyrgødning.

Ansøgers tekst

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, kår, geder	DE - svin og andre dyr
Kjærgård	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Svinegylle	23997,48	6197,40	0,00	274,33
Kjærgård	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Dybstrøelse	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilført husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

Afsat husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Halkvej 140	Svinegylle	3975,82	1026,76	0,00	45,45

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Svinegylle	20021,66	5170,64	0	228,88
Total	20021,66	5170,64	0	228,88

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/ha

Udbringningsteknologi

Bedst tilgængelig udbringningsteknik

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Gødningsmængden tilpasses de enkelte afgrøders behov og tilpasses evt. tilførsel af anden gødningstype.

Gødningen udbringes så vidt muligt umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst- og næringsstoffoptag forekommer, hvilket nedsætter fordampning og lugtgener, da planterne hurtigt optager den tilførte gødning.

Vedr. udbringning følges de anvisninger (omkring snedækkede/ skrånende/ vandmættede/ oversvømmede arealer), der er angivet i BREF-dokumentet og som findes som generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Der bruges normalt traktor og gyllevogn med slæbeslanger, da det medfører for store afgrødeskader, at benytte nedfælder i voksende afgrøder. Hvis der udbringes på sort jord eller græs nedfældes gyllen (maskinstation).

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Der findes 6 teknologiblade for henholdsvis separering og nedfældning:

- Separering af gylle med dekantercentrifuge (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Separering af gylle med kemisk fældning (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Separering af gylle med skruepresse (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i sort jord (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i vinterafgrøder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i græsmarker (1. udgave, oprettet 24.11.2010)

Separering er på nuværende tidspunkt ikke aktuelt eftersom der er tilstrækkeligt harmoniareal. Nedfældning vil kun ske, hvis der er behov for at udbringe på sort jord eller græs.

Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer på den producerede mængde af nitrat og fosfor, som udbringes på ejede, forpagtede arealer. Det fremgår af ansøgningen at der produceres 23.998 kgN/år og 6.197 kg P/år. Der fraføres ved gylleaftalen med Halkvej 140, 3.813 kgN/år og 983 kgP/år. Samlet udbringes der 20.122 kg N/år og 5.178 kg P/år på ejendommens ejede og forpagtede arealer.

Haderslev Kommune vurderer, idet husdyrgødningsbekendtgørelsen¹¹ overholdes vil der ikke være væsentlige gener forbundet med udbringning af husdyrgødning. Der udbringes ikke gylle lørdag søndag og helligdage, og dette er fastsat i vilkår under afsnittet vedr. lugt.

Det vurderes herudover, at udbringning af husdyrgødning på udbringningsarealer er i overensstemmelse med BAT såfremt at husdyrgødningsbekendtgørelsen¹² overholdes.

Vilkår

50) Udskiftning af udbringningsarealer skal godkendes af Haderslev Kommune.

3.3 Nitrat (overfladevand)

Dette afsnit drejer sig om nitratudvaskning til overfladevand. Ansøgningssystemet har beregnet nedenstående fem parametre, som indgår i kommunens vurdering af udvaskning af nitrat til overfladevand.

Ansøgers tekst

3.3 Nitrat (overfladevand)

Dette afsnit drejer sig om nitratudvaskning til overfladevand. Ansøgningssystemet har beregnet nedenstående fem parametre, som indgår i k til overfladevand.

Ansøger tekst:

Beregning af nitratudvaskning til overfladevand

Tabellen viser det maksimale dyretryk (DE_{max}) og udvaskning svarende til maksimalt dyretryk uden virkemidler, samt det reelle dyretryk (DE_{reel}) med brug af virkemidler i ansøgt drift. DE_{max} bestemmes af dyreholdets sammensætning og reduktionsprocent.

	Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kg N/ha)
DE_{max} : DE reduktionsprocent: 64,99 %	0,91	47,9
DE_{reel}	1,40	47,3

Beregning af nitratudvaskningen til brug for afskæringskriterium 2A/2B

Merudvaskning fra husdyrbrug beregnes som difference mellem udvaskning ved DE_{reel} og udvaskning svarende til et plantebrug.

	Udvaskning (kgN/ha)
Udvaskning svarende til et plantebrug	45,4
Merudvaskning fra husdyrbrug	1,9

Beregning af maksimal nitratudvaskning på bedrifter med arealer, hvor der er krav om udvaskning svarende til et plantebrug.

Vægtet maksimal udvaskning på bedriften beregnes som et arealvægtet gennemsnit af udvaskning fra arealer med krav om udvaskning svarende til et plantebrug. Udvasningen ved det maksimale dyretryk (DE_{max}) på arealer med krav om udvaskning svarende til et tilfælde hvor denne er lavere end udvaskning svarende til et plantebrug.

	Maksimalt Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kgN/ha)
Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE_{max})		

¹¹ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - BEK nr 764 af 28/06/2012

¹² Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - BEK nr 764 af 28/06/2012

	Maksimalt Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kgN/ha)
på arealer uden krav om udvaskning svarende til et plantebrug. DE reduktionsprocent: 63,98 % Omfatter: 89,29 % af arealet	0,90	47,9
Udvaskning svarende til et plantebrug: 10,71 % af arealet		44,5
Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE _{max}) på arealer med krav om udvaskning svarende til et plantebrug. DE reduktionsprocent: 73,41 % Omfatter: 10,71 % af arealet	1,03	46,9
Vægtet maksimal udvaskning på bedriften		47,5

Da et enkelt af arealerne ligger i opland til Natura 2000-område med stigende husdyrtryk, må udvaskningen for denne mark ikke overstige "planteavlsudvaskning". Beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk viser, at den gennemsnitlige udvaskning maksimalt må være **47,5 kg N/ha**.

For at leve op til dette krav og for at leve op til, at der ikke må ske en merudvaskning af nitrat, etableres der 5 % ekstra efterafgrøder. Det forventes, at efterafgrøder kan konverteres til reduktion i N-kvotet eller mellemafgrøder eller de muligheder som den enhver tid gældende vejledning om gødsning og harmoniregler.

Haderslev Kommunes vurdering

Ca. halvdelen af arealerne ligger i kystopland "Lillebælt Bredning". Her har dyretrykket været faldende siden 2007. En anden del af arealerne ligger i kystopland "sydlige lillebælt nord for Als" hvor dyretrykket heller ikke er stigende. En del af mark 28-1 matr. 47 Øsby Ejerlav, Øsby, svarende til 12 ha, er beliggende i oplandet til Haderslev Fjord som er Natura 2000 område. Dette område har stigende dyretryk, hvorfor der stilles vilkår om at udbringe husdyrgødning svarende til et plantebrug.

Det fremgår af ansøgningen at kun 10,71 % husdyrbrugets arealer ligger i opland til sårbart Natura 2000 med stigende dyretryk. Her indgår planteavlsniveau på 44,5 kg N/ha/år i udvaskningsberegningerne. Da arealerne ligger fordelt i flere forskellige vandoplande (se bilag 20), hvor kun ét er med stigende dyretryk, er den maksimalt tilladte udvaskning beregnet som et arealvægtet gennemsnit af udvaskning fra arealer med krav om udvaskning svarende til plantebrug og arealer uden krav om udvaskning svarende til plantebrug. Beregningen viser en vægtet maksimal udvaskning på bedriften svarende til 47,5 kg N/ha/år, som ligger over den reelle udvaskning DE_{reel} på 47,3 kg N/ha/år. Dermed vurderes det, at afskæringskriteriet om maksimal udvaskning som planteavlsbrug overholdes i forhold til udbringning af husdyrgødning i oplandet til Bredningen. Også afskæringskriteriet om at udvaskningen fra projektet ikke må overstige 5 % af den samlede udledning til en kvælstoffølsom Natura 2000 recipient er overholdt, jf. bilag 26 (Udvaskning af nitrat til Natura 2000)

Der er valgt 5 % ekstra efterafgrøder for at overholde kravet til nitratudvaskning, hvilket fastholdes i vilkår. Se afsnit natur vedr. kvælstofudvaskning og bilag 26.

Nitratudvaskning til overfladevande: Det fremgår af ansøgningen, at der udvaskes DE_{reel} = 47,3 kg N/ha de_{max} = 47,3 kg N/ha. Idet DE reel ikke overstiger DE_{max} vurderes beskyttelsesniveauet for nitratudvaskning til overfladevand at være overholdt.

Ansøger har på denne baggrund indsendt beregninger, som viser, at udvaskningen fra den ansøgte drift ikke overstiger udvaskningen fra et plantebrug, idet der i ansøgt drift udvaskes at 47,3 kg N/ha. Ved ren planteavl på den pågældende jordtype ville der udvaskes 44,5 kg N/ha.

Arealer i nitratklasser:

En del af udbringningsarealerne ligger i klassificerede nitratklasser, som er identificeret ud fra to forhold: kvælstofreduktionspotentiale og oplande til sårbare og meget sårbare Natura 2000 områder. Det drejer sig om 11,87 ha der ligger i nitratklasse I og 110,92 ha, der ligger i nitratklasse II.

For arealer indenfor nitratklasse I skærpes det generelle harmonikrav til 85 % af de generelle regler. For arealer indenfor nitratklasse II skærpes de generelle harmonikrav til 65 % af de generelle regler. Det er dog stadig muligt for ansøgere med arealer i nitratklasser at anvende det generelle harmonitryk, hvis der anvendes virkemidler som øget antal efterafgrøder ud over de generelle krav, reduceret kvælstofnorm eller ændret standardsædskifte.

Der er brugt 5% efterafgrøder som virkemiddel hvilket fastholdes med vilkår.

Vilkår

51) Der skal anvendes 5 pct. ekstra efterafgrøder udover de til enhver tid gældende krav om efterafgrøder. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødsning.

3.4 Nitrat (grundvand)

Dette afsnit drejer sig om nitratudvaskning til grundvand.

Ansøgers tekst

3.4 Nitrat (grundvand)

Ansøger tekst:

Beregning af N-udvaskning for arealer med nitratfølsomme indvindingsområder via FarmN.

Mark Nr.	Areal (ha)	Ansøgt (mg nitrat/l)	Merbelastning (Ansøgt - Nudrift) (mg nitrat/l)	Udvaskning svarende til et plantebrug (mg nitrat/l)	50% reduktion af husdyrgødning (NK3) (mg nitrat/l)
4-0	1,0	46	-3	45	46
5-0	1,2	46	-3	45	46
15-0	3,8	46	-3	45	46
7-0	10,6	46	-3	45	46
6-0	4,5	46	-3	45	46
2-0	4,2	48	-2	46	48

Haderslev Kommunes vurdering

Der er 6,34 ha beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde. Der er ikke på afgørelsestidspunktet udarbejdet indsatsområder vedr. nitrat for det pågældende areal.

11,87 ha er beliggende i nitratklasse I. De pågældende udbringningsarealer fordrer derfor en – i forhold til de gældende regler – skærpet beskyttelse. For arealer i nitratklasse I er DE-

reduktionsprocenten på 85%, hvilket vil sige, at husdyrtrykket som udgangspunkt skal reduceres med 15% i forhold til de gældende krav for at tilgodese beskyttelsesniveauet.

110,92 ha er beliggende i nitratklasse III. De pågældende udbringningsarealer fordrer derfor en – i forhold til de gældende regler – skærpet beskyttelse. For arealer i nitratklasse III er DE-reduktionsprocenten på 50%, hvilket vil sige, at husdyrtrykket som udgangspunkt skal reduceres med 25% i forhold til de gældende krav for at tilgodese beskyttelsesniveauet.

Som alternativ til reduceret dyretryk kan vælges efterafgrøder som virkemiddel. Det er gjort i denne ansøgning og der er på baggrund af ansøgningen stillet vilkår om 5% ekstra efterafgrøder ud over de til enhver tid lovpligtige efterafgrøder jf. PD-krav. Kvælstofudvaskningen fra rodzonen bliver ved anvendelse af dette tiltag reduceret til 47,3 kgN/ha.

Beregninger i ansøgningen viser, N-udvaskningen for arealer i nitratfølsomme invindingsområder (via farm N), giver en udvaskning på 47,5 mg nitrat/l. Beregninger indsendt med ansøgningssystemet viser en reduceret udvaskning af nitrat i forhold til før situationen på -3 mg/l svarende til 46 mg nitrat/l.

Husdyrbrugsloven kræver, at der ikke må ske nogen merbelastning, hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen er over 50 mg nitrat pr. liter i eftersituationen. Beskyttelsesniveauet for nitrat er opfyldt, og kvælstofudvaskningen til rodzonen er således ikke over 50 mg nitrat/l i eftersituationen.

På baggrund heraf vurderes projektet ikke at medføre væsentlige problemer med nitratbelastning af grundvandsressourcer.

Se vilkår afsnit 3.3 Nitrat (overfladevand).

3.5 Fosfor

Dette afsnit drejer sig om påvirkningen af overfladevand med fosfor. I ansøgningssystemet er udbringningsarealernes fordeling i fosforklasser opgjort, som det fremgår af nedenstående tabel, og der er foretaget beregninger, som indgår i kommunens vurdering af miljøpåvirkningen.

Udbringningsarealer

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-skifte	Ref. Sæd-skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
8-0	5,48	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	5,48	0,00	0,00*	5,48*	0,00*	0,00*
26-0	8,00	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	8,00	0,00	0,00*	8,00*	0,00*	0,00*
25-0	1,66	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	1,66	0,00	0,00*	1,66*	0,00*	0,00*
4-0	0,97	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,10	0,00	0,00	0,87	0,41	0,00*	0,97*	0,00*	0,00*
Total															

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd- skifte	Ref. Sæd- skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
5-0	1,20	Ja	JB6	Nej	S2	S2	1,20	0,00	0,00	0,00	1,04	1,20	0,00	0,00	0,00
17-0	6,65	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	6,65	0,00	6,65	0,00	0,00	0,00
16-0	3,65	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	3,65	0,00	0,00*	3,65*	0,00*	0,00*
15-0	3,81	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	3,81	0,25	0,00*	3,81*	0,00*	0,00*
11-0	10,61	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	10,61	0,00	0,00*	10,61*	0,00*	0,00*
14-0	3,86	Ja	JB4	Nej	S4	S4	3,86	0,00	0,00	0,00	0,00	3,86	0,00	0,00	0,00
19-0	3,88	Ja	JB6	Nej	S2	S2	3,88	0,00	0,00	0,00	0,00	3,88	0,00	0,00	0,00
22-0	3,96	Ja	JB6	Nej	S2	S2	3,96	0,00	0,00	0,00	0,00	3,96	0,00	0,00	0,00
28-0	23,80	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,15	0,00	23,64	0,00	23,80	0,00	0,00	0,00
28-1	# 17,52	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	11,71	0,00	5,80	0,00	0,00	17,52	0,00	0,00
7-0	10,63	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	10,63	1,64	0,00*	10,63*	0,00*	0,00*
21-0	6,11	Ja	JB6	Nej	S2	S2	6,11	0,00	0,00	0,00	0,00	6,11	0,00	0,00	0,00
6-0	4,54	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,21	0,00	0,00	4,33	1,77	0,00*	4,54*	0,00*	0,00*
9-0	16,40	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	16,40	0,00	0,00*	16,40*	0,00*	0,00*
27-0	1,79	Ja	JB6	Nej	S2	S2	1,79	0,00	0,00	0,00	0,00	1,79	0,00	0,00	0,00
13-0	3,98	Ja	JB6	Nej	S2	S2	3,98	0,00	0,00	0,00	0,00	3,98	0,00	0,00	0,00
1-0	15,62	Ja	JB6	Nej	S2	S2	15,62	0,00	0,00	0,00	0,00	15,62	0,00	0,00	0,00
2-0	4,19	Ja	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	0,00	4,19	1,22	0,00*	4,19*	0,00*	0,00*
3-0	2,84	Ja	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	0,00	2,84	0,00	0,00*	2,84*	0,00*	0,00*
3-1	2,37	Ja	JB6	Nej	S2	S2	0,00	0,00	0,00	2,37	0,00	0,00*	2,37*	0,00*	0,00*
Total	163,49						40,70	11,87	0,00	110,92	6,34	70,83	92,66	0,00	0,00

Marker markeret med # er manuelt udpeget til at indgå i beregning af overfladeudvaskning svarende til et plantebrug.

De stjernemarkerede (*) arealer er manuelt redigerede af ansøger til at være beliggende i andre beskyttelsesområder for fosfor, nitrat og grundvand end det fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk.

Arealerne kan også redigeres manuelt til at ligge udenfor beskyttelsesområderne.

I de efterfølgende beregninger bliver arealerne som er markeret med * behandlet efter de manuelt indtastede oplysninger i arealtabellen.

Areal noter

Navn	Areal note
8-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
26-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
25-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
4-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
16-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
15-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
11-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
7-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
6-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
9-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
2-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
3-0	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.
3-1	Haderslev Kommune forlanger, at arealet tvinges i P-klasse 1 pga. det ligger i opland til Bankel Sø og Halk Nor.

Ansøgers tekst

Marker markeret med # er manuelt udpeget til at indgå i beregning af overfladeudvaskning svarende til et plantebrug.

De stjernemarkerede (*) arealer er manuelt redigerede af ansøger til at være beliggende i andre beskyttelsesområder for fosfor, nitrat og grundvand end det fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk.

Arealerne kan også redigeres manuelt til at ligge udenfor beskyttelsesområderne.

I de efterfølgende beregninger bliver arealerne som er markeret med * behandlet efter de manuelt indtastede oplysninger i arealtabellen.

Ansøgt drift

Produceret husdyrgødning

Husdyrgodkendelse.dk

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Kjærgård	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Svinegylle	23997,48	6197,40	0,00	274,33
Kjærgård	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Dybstrøelse	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Kjærgård	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilført husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

Afsat husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Halkvej 140	Svinegylle	3975,82	1026,76	0,00	45,45

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Svinegylle	20021,66	5170,64	0	228,88
Total	20021,66	5170,64	0	228,88

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/ha

Udbringningsteknologi

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udænet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	70,83 ha	10,9 kg P/ha/år	7,9 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	92,66 ha	10,9 kg P/ha/år	7,9 kg P/ha/år
Lavbundsgrunde og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	10,9 kg P/ha/år	2,0 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	10,9 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-8,2 kg P.**

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **7,9 kg P/ha/år.**

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **31,6 kg P/ha/år.**

P-fracørsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **23,8 kg P/ha/år.**

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **7,8 kg P/ha/år.**

BAT for fosfor:

I forhold til de "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" for søer og slagtesvin, er det Miljøstyrelsens udmelding, at emissionsgrænseværdien for fosfor fra sogylle og slagtesvinegylle er maks. 23 kg P/DE ab lager og 20,5 kg P/DE ab lager (også angivet som maks. 32 kg P/ha og 26 kg P/ha). Med 256,46 DE årssøer og 15,7 DE polte bliver det maks. 22,86 kg P/DE ab lager. For at leve op til BAT for fosfor **og det generelle beskyttelsesniveau for fosfor**, er det nødvendigt at foderkorrigere. Der er derfor korrigeret på foderet til årssøerne, således at det maksimale antal kg P på **6.270,43 kg P** overholdes. Beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk

viser, at der er **6.197,4 kg P** fra dyreholdet.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at udbringningen af husdyrgødning ikke vil medføre et fosforoverskud, der overskrider beskyttelsesniveauet for fosforoverskud, idet der er en margin på 0,6 kg P. Ansøgningens forudsætninger fastholdes gennem vilkår i foderafsnittet 2.1.3 samt arealafsnittet 3.1.

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-8,2 kg P.**

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **7,9 kg P/ha/år.**

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **31,6 kg P/ha/år.**

P-fracørsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **23,8 kg P/ha/år.**

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **7,8 kg P/ha/år.**

Med det indsendte materiale kan kommunen se, at lovens krav for fosfor er overholdt; idet det maksimale p-overskud for projektet maksimalt på være 8,1 kg P/ha/år og der udledes 8,0 kg P/ha/år.

Hovedparten af arealerne er i ansøgningen angivet med jordbundstype JB6, drænet, ikke vandet. JB6 er fin sandblandet lerjord og fosfortallene viser de ligger hovedsageligt i p-klasse 0-1. Ansøgningen er indsendt med arealer i de rigtige p-klasser. Der stilles ingen skærpede krav krav ud over lovens krav vedr. om harmonireglerne for arealerne i p-klasse 0.

98,35 ha er beliggende i fosforklasse 1. Arealer i p-klasse 1 må maksimalt øge fosforoverskuddet med 4 kg P/ha/år. I førsituationen svarer det til 10,9 kg P/ha/år og i eftersituationen svarer det til 7,8 kg P/ha/år og derved er kravet om max. 4 kg p-overholdt.

1,98 ha er beliggende i p-klasse 2. For arealer i p-klasse 2 må fosforoverskuddet ikke øges uanset fosfortal. I førsituationen giver det 10,9 kg P/ha/år og i eftersituationen giver det 2,0 kg P/ha/år og kravet er i ansøgningen overholdt.

Der er gylleaftale på i alt 151,02 ha, med Brian Sørensen, Halkvej 174, 6100 Haderslev, som har en § 16 arealgodkendelse fra 2009. Der afsættes gylle i overensstemmelse med arealgodkendelsen svarende til 3813 kg N og 983 kg P, svarende til 43,27 DE.

Da en del af udbringningsarealerne ligger i oplandet til et Natura 2000 område, som er overbelastet med fosfor stiller Haderslev Kommune krav om, at udvaskningen af fosfor ikke overstiger 5 pct. af den totale fosforudledning til recipienten, hvilket beskrives nærmere i Bilag 25 – Udvasning af fosfor til Natura 2000. Af beregninger i bilaget, som viser et "worst case" scenario fremgår det, at udvaskningen til Natura 2000 ikke er af en størrelse, som vurderes at skade Natura 2000 området.

I afsnit 2.1.3 BAT foderteknologi er sat vilkår til begrænsning af p- i svinefoderet, idet ansøger har valgt at bruge foder som virkemiddel. Der er også i afsnit 3.1 markarealer fastsat vilkår vedr. 5% ekstra efterafgrøder som er valgt som virkemiddel som reduktion af N og P.

Haderslev kommunes vurdering i forhold til søopland

Mange af udbringningsarealerne til Halkvej 174 ligger i opland til søer, jf. bilag 16. Følgende udbringningsarealer ligger i oplandet til:

Bankel Sø: 4-0, 6-0, 7-0, 8-0, 9-0, 11-0, 25-0, 26-0 og 28-0.

Halk Nor og Fuglsø: 2-0, 3-0, 3-1, 15-0 og 16-0.

Der er indsendt fosfortal for markerne fra 2013 (vist i bilag 16), som viser at p-tallet for markerne i opland til Bankel sø ligger mellem 2,2 og 4,9 mens p-tallet for markerne i opland til Halk Nor ligger mellem 3,1 og 4,9.

Samtlige marker er drænet sandblandet lerjord svarende til JB6.

Halk Nor og Bankel Sø er begge i habitatnaturtypen kystlagune (1150), beliggende indenfor Natura 2000-området Lillebælt. Jævnfør vandplan 2010-15 er søerne overbelastet med fosfor og der må ikke ske en mertilførsel af fosfor fra aktiviteter i oplandet.

I bilag 21 findes en udtalelse omkring søerne og vandplanerne mv.

Vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at Halk Nor og Bankel Sø, som begge er habitatnaturtypen kystlagune (1150), beliggende indenfor Natura 2000-området Lillebælt og overbelastet med

fosfor, ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastsatte beskyttelsesniveau i bilag 3 husdyrbekendtgørelsen. Derfor skal arealer indenfor søoplandet til disse opløftes i fosforklasse efter angivelserne i husdyrbekendtgørelsens bilag 4.

Alle markerne i oplandet til Bankel Sø og Halk Nor skal jf. kriterierne i bilag 4 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug sættes i fosforklasse 1, da jordbunden er drænet sandblandet lerjord og ingen fosfortal er over 6, (se tabel over udbringningsarealer). Fosforklasse 1 betyder at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år indenfor harmonireglernes krav. Markerne indenfor oplandene er sat i p-klasse 1 jf. ansøgningen.

3.6 Ammoniak fra udbringning

I dette afsnit gøres der rede for påvirkning af natur som følge af ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning.

Ansøgers tekst

Produktionen vil overholde alle gældende normer for udbringning af husdyrgødning.

- Udbringning af gødning, da der bl.a. ikke køres på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal og der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov.

Gødningsmængden tilpasses de enkelte afgrøders behov og tilpasses evt. tilførsel af anden gødningstype.

Gødningen udbringes så vidt muligt umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst- og næringsstofoptag forekommer, hvilket nedsætter fordampning og lugtgener, da planterne hurtigt optager den tilførte gødning.

Vedr. udbringning følges de anvisninger (omkring snedækkede/ skrånende/ vandmættede/ oversvømmede arealer), der er angivet i BREF-dokumentet og som findes som generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Der bruges normalt traktor og gyllevogn med slæbeslanger, da det medfører for store afgrødeskader, at benytte nedfælder i voksende afgrøder. Hvis der udbringes på sort jord eller græs nedfældes gyllen (maskinstation).

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Der findes 6 teknologiblade for henholdsvis separering og nedfældning:

- Separering af gylle med dekantercentrifuge (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Separering af gylle med kemisk fældning (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Separering af gylle med skruepresse (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i sort jord (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i vinterafgrøder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i græsmarker (1. udgave, oprettet 24.11.2010)

Separering er på nuværende tidspunkt ikke aktuelt eftersom der er tilstrækkeligt harmoniareal. Nedfældning vil kun ske, hvis der er behov for at udbringe på sort jord eller græs.

Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Haderslev Kommunes vurdering

Udbringning af husdyrgødning kan føre til tilstandsændringer på tilstødende naturarealer. Påvirkningen kan dels ske ved merdeposition af ammoniak på særligt kvælstoffølsomme naturarealer, dels ved afdrift, erosion og udvaskning af næringsstoffer.

Ejendommens udbringningsarealer er fordelt på dels ejede og forpagtede arealer som ligger forholdsvis spredt omkring Halkvej 174 og dels aftalearealer, som også ligger forholdsvis spredt omkring ejendommen. Aftalearealerne indgår ikke i denne godkendelse, men er allerede særskilt arealgodkendt.

I denne godkendelse behandles derfor kun ejede og forpagtede arealer. Arealerne er vist som rødskraverede marker i kortbilagene (14 - 17).

Beskyttede naturtyper efter husdyrbrugsloven

Husdyrbrugsloven¹³ og bekendtgørelsen¹⁴ definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper:

Kategori 1 natur (§ 7, stk. 1, nr. 1) omfatter en række bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (opremset i bekendtgørelsens bilag 3) beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

Kategori 2 natur (§ 7, stk. 1, nr. 2) omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Kategori 3 natur omfatter ammoniakfølsomme naturtyper (heder, moser, overdrev og skove) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Vurdering

Kategori 1 og 2 natur:

Ingen udbringningsarealer til Halkvej 174 ligger direkte op til kategori 1 eller kategori 2 natur. Det nærmeste naturområde med kategori 1 habitatnatur i form af bøg på muld ligger ca. 80 m

¹³ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1572 af 20. december 2006 med efterfølgende ændringer

¹⁴ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31. marts 2009 med efterfølgende ændringer

fra mark 11. Det nærmeste kategori 2 natur er et overdrev som ligger ca. 10 km NV for ejendommen. Se bilag 14.

Kategori 3:

Potentiel ammoniakfølsom skov

Mark 13, 27 og 21 ligger direkte op til pot. ammoniakfølsomme skove, der potentielt, se bilag 14. er kategori 3 natur. Skovene er ikke besigtigede for at afgøre status, da det vurderes, at de ikke påvirkes af udvidelsen. Dette begrundes med at udbringningen på markerne ikke ændres som følge af udvidelsen og med at der i øvrigt ikke er væsentligt terrænfald mod skovene eller andre forhold, som kunne påvirke skovene uhensigtsmæssigt af husdyrgødning fra markerne.

Således vurderes det, at udbringning af husdyrgødning på arealerne som følge af projektet ikke vil ændre skovenes naturtilstande.

Moser

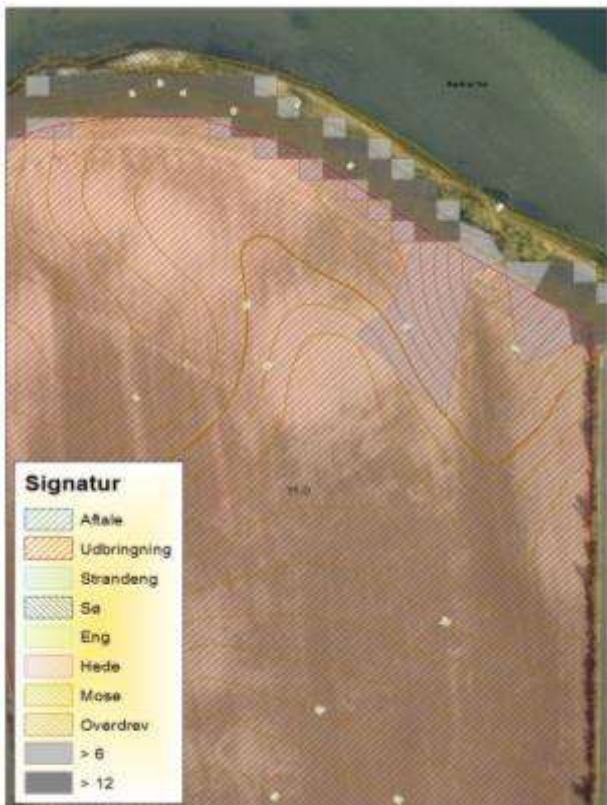
Mark 11-0 grænser op til en stejl skrænt ned mod et beskyttet moseområde langs Bankel Sø. Der er et område i markens østlige side, hvor terrænet danner en slugt og falder mere end 6 grader mod slugten og dermed danner en slags afløb mod mosen og søen nedenfor, se de nedenstående fotos. Afstanden til søen fra marken er ca. 23 m og til mosen ca. 15 m ned ad den vedbevokset skrænt. Forholdet er besigtiget d. 24. marts 2014 for at vurdere risikoen for erosion og at afgøre behovet for vilkår til udbringning af husdyrgødning på stedet. Billeder fra besigtigelsen er vist herunder. Det blev ved besigtigelsen konstateret, at der er terrænfald mod skrænten, men ikke over 6 grader. Derimod er terrænet stejlt ned mod slugten og det vurderes derfor at der ved ekstremt tøvejr med erosion eller lignende er mulighed for at der kan ske tilløb fra marken og ned over skrænten, men risikoen vurderes at være meget lille, idet terrænet flader ud før skrænten og idet der er etableret en ca. 40 cm dyb plovfure langs med skrænten, som vil fungere som barriere og holde overfladevand tilbage. I øvrigt sker jordbehandlingen parallelt med skrænten og etableringen af vinterafgrøder vil også modvirke erosion. For at sikre at de nuværende gode forhold bibeholdes stilles vilkår om at jordbearbejdning i et bånd på ca. 10 m skal ske parallelt med skrænten og at der hver vinter skal være etableret en afgrøde på arealet. Alternativt må arealet ikke jordbearbejdes efter høst og indtil forårssåning.

Overgang mark/skrænt, retning vest.

Slugt mod skrænt til mose ved Bankel sø.

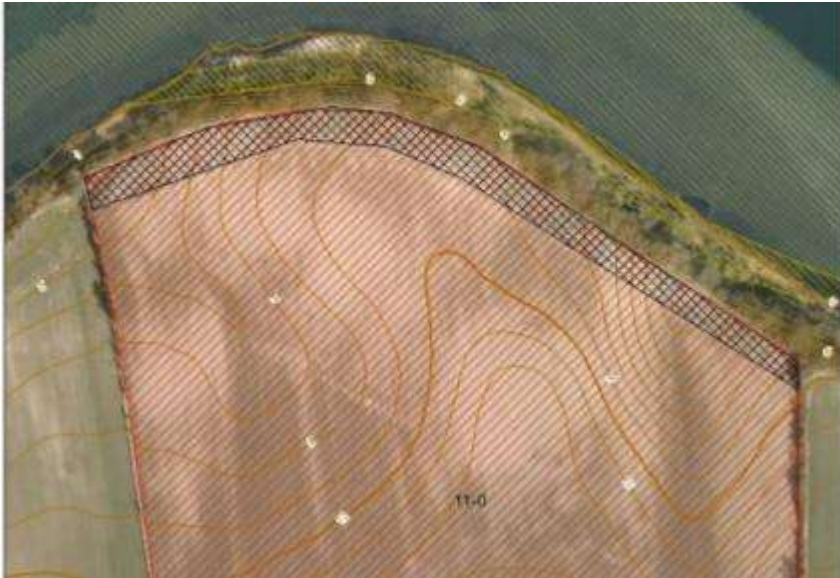

Kort over mark 11 som ligger op til Bankel sø med terrenfaid visse steder. § 3 naturer vil

Plofure mod skrænten, retning vest

For at forhindre situationer med erosion og overfladeafstrømning fra mark 11 til de nedenfor liggende naturområder (mose og sø) stilles der vilkår om at jordbearbejdning i et bånd på ca. 10 m skal ske parallelt med markens nordside (jf. nedenstående kort) og at der hver vinter skal være etableret en afgrøde på arealet eller alternativt at der ikke sker jordbearbejdning mellem høst og forårssåning.

Bræmme hvori der skal ske jordbearbejdning parallelt med skrænten.

Overdrev

Mark 21-0 og 22-0 grænser op til en stejl skrænt mod kysten. Skrænten er delvist tilgroet med træer og registreret som strandoverdrev. På marken er der ikke væsentlig terrænfald til overdrevet og det vurderes at udvidelsen på Halkvej 174 ikke vil medføre en ændring af arealets naturtilstand.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens¹⁵ § 3 omfatter søer større end 100 m², udpegede vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af arealer, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne forpligtelse påhviler til en hver tid ejeren af arealet. I følge husdyrgodkendelseslovens § 23 skal kommunen i sin vurdering varetage hensynet til natur, der er beskyttet mod tilstandsændringer

Redegørelse

På kortbilag 15, der er delt i to kort er § 3 naturområders beliggenhed vist i forhold til udbringningsarealerne. Der ligger vandhuller, en eng samt et overdrev direkte op til arealerne. Overdrevet er også kategori 3 natur og er behandlet under dette.

Beskyttede vandløb:

Der ligger ingen arealer direkte op til beskyttede vandløb.

Vandhuller:

Der ligger 6 mindre vandhuller enten på eller op til flere udbringningsarealer (1-0, 7-0, 9-0, 14-0, 26-0 og 28-1). Der udover ligger mark 11-0 direkte op til Bankel Nor, se bilag 15 med to kort. Vandhullerne er besigtiget d. 28. marts 2014 samt analyseret ud fra luftfoto mht. vurdering af naturtilstand.

---

¹⁵ Lov om naturbeskyttelse nr. 9 af 3. januar 1992 med efterfølgende ændringer

Vandhul 1 på mark 9-0: 266 m² midt på mark 9-0, lysåbent med nedklippede piletræer og brombær omkring. Brinker lidt stejle, lidt andemad, vurderes aldrig helt at udtørre. Kun 2 m bræmme. Naturtilstand estimeret som moderat – ringe fordi vandhullet ikke virker klarvandet og brinkerne er lidt stejle.

Vandhul 1. Fotoretning vest.

Fotoretning nordvest.

Vandhul 2 på mark 7-0: Ca. 351 m² beliggende inde på mark 7-0. Lysåbent mod nord. Omgivet mod syd af eg, ahorn og ask samt lidt brombær. Flade brinker med vorterod mv. Dunhammer i 1/3 af søens areal. Kun etableret 2 m bræmme. Naturtilstand estimeret som moderat – god fordi der er en veludviklet vandhulsvegetation og vandhullet ligger delvist lysåbent og med flade brinker og klart vand.

Vandhul 2. Retning syd.

Retning syd

Vandhul 3 på mark 26-0: 185 m² beliggende op til/på mark 26-0. Gammelt egetræ væltet ned over hullet med mange grene omkring. Nælder, tjørn og hylde mv. omkring hullet. Ret åbent mod syd og øst. Ingen bræmme! Naturtilstand estimeret som moderat – god fordi det fremstår klarvandet og med lysindfald.

Vandhul 3. Retning nord.

Retning syd.

Vandhul 4 på mark 14-0: 111 m² beliggende op til/på mark 14-0. Helt overskygget af høje træer, meget lavvandet med flade brinker og det formodes at vandhullet udtørres hvis det er tørt i løbet af sommeren. Naturtilstand ringe fordi det ligger helt i skygge uden veludviklet vandhulsvegetation og fordi det er meget lavvandet.

Vandhul 4. Retning vest.

Retning vest.

Vandhul 5 på mark 1-0: Ca. 200 m² beliggende øst for mark. Meget dybt liggende vandhul, som er lavvandet og meget overskygget af træer. Der er allerede en bræmme på ca. 5 m, idet der er etableret en vej/sti langs skellet på mark 1-0. Naturtilstand er estimeret som ringe, fordi det er meget skygget og dybtliggende med ret stejle brinker og fordi der ingen veludviklet vandhulsvegetation findes.

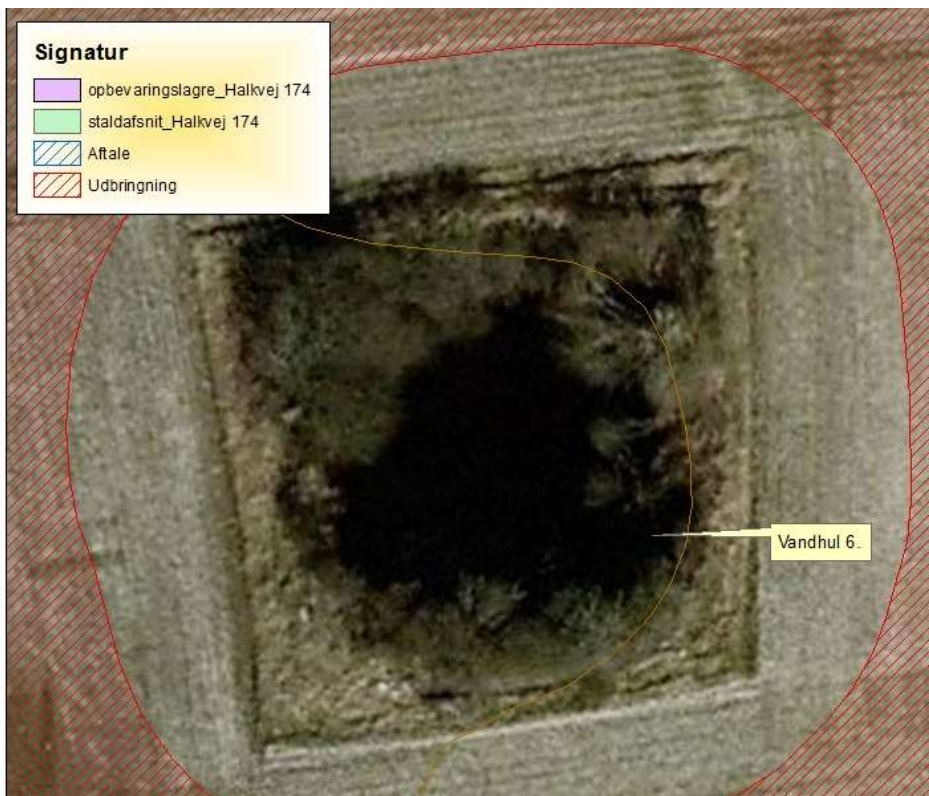

Vandhul 5. Retning øst.

Retning nord.

Vandhul 6 på mark 28-1: 230 m² stort beliggende midt på mark 28-1. Vandhullet er analyseret ud fra luftfoto. Det ligger ret lysåbent fra syd, dog med trævækst omkring. Terrænet på marken er jævnt. Der er ikke etableret 10 m bræmme.

Vandhul 6. Luftfoto forår 2011.

Ikke vandhul: På mark 21-0 er registreret et beskyttet vandhul, som dog ved besigtigelsen viste sig at være en lavning med træer uden vand og vandhulsbeskyttelsen fjernes.

Ikke vandhul. Retning nord

Retning syd.

Generelt for vandhullerne

Vandhullerne er estimeret med en naturtilstand fra ringe over moderat til god og alle vandhullerne ligger på/ved marker med relativt jævnt terræn og uden terræn fald fra markerne. Der sker i forbindelse med projektet på Halkvej 174 ingen ændret anvendelse af ejendommens udbringningsarealer, som ligger i tilknytning til vandhuller og dermed stilles ikke vilkår, se dog afsnit om bilag IV-arter.

Enge

Mark 3-1 grænser mod vest op til en beskyttet eng, som er nyregistreret af NST, se bilag 15. Engen er stadig ikke registreret som beskyttet § 3 natur på arealinformation, men vil blive det.

Driften af udbringningsarealerne ændres ikke i ansøgt drift og da der heller ikke er forhold tilstede som gør at naturarealet påvirkes u hensigtsmæssigt af udbringning af husdyrgødning vurderes det, at udvidelsen på Halkvej 174 ikke vil påvirke engarealet.

Samlet vurdering

Anvendelsen af udbringningsarealerne ændres ikke i ansøgt drift. Derfor vurderes naturarealernes tilstand ikke at kunne påvirkes negativt af projektet. Randzonenloven¹⁶ som betyder 10 m bræmme uden gødsning, sprøjtning og dyrkning eller anden jordbearbejdning omkring vandhullerne vurderes i øvrigt at beskytte vandhullernes naturtilstand.

Beskyttede naturtyper og arter efter habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen¹⁷ udpeger en række internationale naturbeskyttelsesområder. De internationale naturbeskyttelsesområder kaldes Ramsarområder, Fuglebeskyttelsesområder og Habitatområder alt efter, om de er beskyttet efter Ramsarkonventionen eller efter EU's

¹⁶ "Lov om randzoner" nr. 591 af 14. juni 2011 og "Bekendtgørelse om randzoner" nr. 892 af 29. august 2012.

¹⁷ Bekendtgørelse om udpeging og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 408 af 1. maj 2007

fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver, og de tre typer områder går under fællesbetegnelsen Natura 2000-områder. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte naturtyper og i Danmark hjemmehørende arter. De udpegede arter omtales normalt som bilag IV-arter, fordi de er opført på habitatdirektivets bilag IV. Ifølge Habitatbekendtgørelsen er kommunen forpligtet til at lave en række vurderinger i forhold til Natura 2000-områderne og bilag IV-arterne, før den kan udstede en miljøgodkendelse efter husdyrloven:

§ 7, stk. 1: Kommunen skal foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt

§ 11, stk. 1: Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelses-område for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a)*
- ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b i alle livsstadier*

Redegørelse

Natura 2000

Mark 11-0 ligger inden for Natura 2000 udpegningen, nr. 12: Lillebælt, som strækker sig ud til kanten af mark 9-0 og 26-0, ses på bilag 22. Natura 2000 området er udpeget både som habitatområde nr. 96 og fuglebeskyttelsesområde nr. 47 samt ramsar område nr. 15, det er nærmere beskrevet i bilag 22. Udbringningsarealerne ligger ikke direkte op til habitatnaturtyper indenfor Natura 2000 udpegningen, som er karakteriseret ved at være kvælstoffølsomme, som nævnt under afsnittet om kategori 1 natur i forhold til udbringningsarealer. Mark 11-0's placering indenfor Natura 2000 området vurderes ikke at påvirke Natura 2000 området væsentligt, idet der ikke sker ændringer i markdriften i forbindelse med ansøgt drift. Marken ligger op til en skrænt ned til en mose ved Bankel Sø. Forholdet er vurderet under afsnittet om kategori-natur og arealer, hvor det er vurderet at der skal stilles vilkår til jordbearbejdningen.

Bilag IV

Der er ikke registreret bilag IV arter direkte på udbringningsarealerne til Halkvej 174, men der er mange fundet mange padder i området især løvfrøer, men også spidssnudet frø og stor vandsalamander. På strandene ved Halk Nor og Bankel Nor er der desuden fundet strandtudse. Se bilag 22.

Vandhullerne på udbringningsarealerne er besigtiget og/eller analyseret ud fra luftfotos. Alle vandhullerne ligger på landbrugsjord uden direkte forbindelse med andre naturarealer og fremstår som relativt overskyggede dog med større eller mindre lysåbne partier. Vandhullerne er alle så små, at der sandsynligvis ikke er fisk tilstede i dem og ingen steder er der registreret et terrænfald på 6 grader eller mere til vandhullerne fra markerne hvorfor det skønnes at vandhullerne ikke har modtaget forurenede overfladevand fra markerne. Det vurderes, at vandhullerne (nr. 1, 2, 3 og 6 jf. bilag 15) kan være yngle- og/eller rasteområder for padder omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Dette begrundes med at naturtilstanden i vandhullerne er vurderet som moderat eller bedre og at vandhullerne ligger midt i et udbredelsesområde for især løvfrø, men også stor vandsalamander og spidssnudet frø, og er potentielt er vigtige for arterne. Vandhullerne skal derfor og skal ydes en streng beskyttelse. Tålegrænsen for vandhuller er ikke fastlagt, men det anslås, at den ligger på >10 kg N/ha/år, idet vandhuller på lerbund og dyrket mark er næringsrige. Det vurderes, at markdriftens påvirkning af vandhuller med næringsstoffer er størst via overfladeafstrømning og via jordfasen, men at der også kan forekomme påvirkning fra udbragt husdyrgødning i op til 10 m omkring vandhullet jf. bilag 10 til Bufferzonerappporten¹⁸. Her er der angivet retningslinjer for vurderingen af ammoniakfordampning fra bl.a. svinegylle til naturområder og det fremgår, at der ved udbringning af svinegylle vil kunne være påvirkninger på over 1 kg N/ha indenfor de nærmeste 10 m. Der stilles derfor vilkår om bræmmer på mindst 10 m omkring vandhullerne (nr. 1, 2, 3 og 6 jf. bilag 15). Vandhul 4 på mark 14 vurderes at være for overskygget og lavvandet til at kunne fungere som yngle- eller rastested for padder og registreringen på mark 21-0 er permanent tør, så disse områder undtages for bræmmevilkår. Vandhul 5 op til mark 1-0 vurderes at være så meget i skygge og med så stejle skrænter, at det ikke vil fungere som yngle- eller rastested for padder og her stilles heller ingen vilkår til yderligere bræmmer.

Der gøres desuden opmærksom på, at der jf. § 1 i "Lov om randzoner"¹⁹ gælder, at der i en zone på 10 m fra vandhuller over 100 m² ikke må foretages gødskning, sprøjtning, dyrkning eller anden jordbearbejdning.

Andre bilag IV arter:

Andre arter som flagermus og markfirben vurderes at kunne forekomme i området omkring udbringningsarealerne, mens udbredelsesområdet for odder, marsvin og snæbel ikke strækker sig til områder omkring udbringningsarealerne til Halkvej 174.

Da projektet ikke indebærer opdyrkning af i dag uopdyrkede arealer eller skel og i øvrigt ikke ændrer på markdriften eller udbringning af husdyrgødning, der i ansøgt drift ligesom i nudrift skal følge harmonireglerne og beskyttelsesniveauerne for N og P vurderes det, at udvidelsen på Halkvej 174 ikke vil influere negativt på øvrige bilag IV arter.

Arter som findes i Haderslev Kommune er beskrevet i bilag 24.

¹⁸ Bufferzonerapport april 2004 bilag 10

¹⁹ Lov om randzoner nr. 591 af 14. juni 2011

Samlet set vurderes ammoniakdeposition eller afstrømning fra udbringningsarealerne, i det ansøgte projekt med de stillede vilkår, ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, med det stillede vilkår, at det ansøgte projekt ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Påvirkningen fra udbringningsarealerne er dermed i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 samt § 11, stk. 1, og kræver ikke udarbejdelse af konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen regler herom.

Vilkår

52) På mark 11-0 ved Bankel Sø skal der hvert år være etableret plantedække om vinteren og jordbearbejdning skal ske parallelt med skrænten til Bankel Sø i et ca. 10 m bredt bånd langs Bankel sø. Alternativt må der ikke ske jordbearbejdning fra høst til forårssåning.

53) Der skal etableres en gødskningsfri bræmme på 10 m omkring søerne på mark nr. 7-0, 9-0, 26-0 og 28-1. Bræmmen må gerne slås.

3.7 Gener fra udbringning

I dette afsnit beskrives de gener der kan være forbundet med udbringning af husdyrgødning og det vurderes hvorledes disse kan minimeres.

Ansøgers tekst

Bedst tilgængelig udbringningsteknik

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, idet husdyrgødningsbekendtgørelsen²⁰ overholdes vil der ikke være væsentlige gener forbundet med udbringning af husdyrgødning. Der udbringes ikke gylle lørdag søndag og helligdage, og dette er fastsat i vilkår under afsnittet vedr. lugt. Der er fastsat vilkår vedr. gylleudbringning på søn og helligdage i foregående afsnit.

²⁰ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - BEK nr 764 af 28/06/2012

Vilkår

- 54)Omrøring af gyllebeholder må kun ske kort tid før udbringning
- 55)Ved hver gyllebeholder, hvor der forekommer påfyldning af gyllevogn, skal der være anlagt en tankplads, således at spild kan opsamles. Inden etablering af tankplads skal det anmeldes til kommunen og kommunen skal kunne godkende indretningen inden etableringen. En tankplads skal være etableret senest et ½ år efter godkendelsen er taget i brug. Alternativt skal der anvendes gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås.
- 56)Senest dagen før der udbringes gylle på markerne nr. 6-0, 5-0, 1-0, 25-0 og 26-0 skal beboerne på Halkvej 172, 181, og 183 samt Medstedgårdsvej 3, 7, 12, 14, 17, samt 24 adviseres. Hvor der kendte problemer, eller de kan forudses. Der er tale om en frivillig aftale, for at imødegå naboklage.
- 57)Til dokumentation for at vilkår vedrørende efterafgrøder er overholdt, skal virksomheden opbevare gødningsregnskaber og ansøgninger om støtte efter enkeltbetalingsordningen mv. Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt.

Haderslev

4 Bilag

Bilag 1 – Grundlag for vilkår og lovgivning

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af landbrugsejendommen og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen skal være kendte og skal følges af husdyrbruget.

Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger og følgende af Miljøstyrelsens love, bekendtgørelser, vejledninger og orienteringer:

- Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LOV nr. 1572 af 20/12/2006](#)
- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LBK nr. 1486 af 04/12/2009](#) (Husdyrgodkendelsesloven).
- Vejledning 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug
- Vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1997 om kontrol af gyllebeholdere
- Vejledning om logbog for beholdere med flydende husdyrgødning
- Vejledning nr. 7/1993 om Erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.m.
- Vejledning nr. 3/1994 om tilsyn med landbrug
- Vejledning nr. 12/1992 Om håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven
- "Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde" udgivet af FMK

Lovgivning

Udover vilkårene i denne miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt de til enhver tid gældende bestemmelser i gældende love og bekendtgørelser. Nedenstående liste giver et overblik over gældende lovgivning på afgørelsestidspunktet, samt relevante regulativer og planer, som husdyrbruget endvidere er underlagt. Populærtitler som anvendes i miljøgodkendelsen er angivet i parentes.

- Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LOV nr. 1572 af 20/12/2006](#)
- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LBK nr. 1486 af 04/12/2009](#) (Husdyrgodkendelsesloven).
- Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse - [BEK nr. 879 af 26/06/2010](#) (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse - [LBK nr. 933 af 24/09/2009](#) (Naturbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om vandløb – [LBK nr. 927 af 24/09/2009](#) (Vandløbsloven)
- Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug – [BEK nr. 294 af 31/03/2009](#)
- Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. – [BEK nr. 764 af 28/06/2012](#) (Husdyrgødningsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om affald – [BEK nr. 1415 af 12/12/2011](#) (Affaldsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand – [BEK nr. 723 af 12/09/1997](#)
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines – [BEK nr. 1321 af 21/12/2011](#) (Olietanksbekendtgørelsen)

- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter – [BEK nr. 408 af 01/05/2007](#)
- Bekendtgørelse af museumsloven – [LBK nr. 1505 af 14/12/2006](#) (Museumsloven)
- Lov om randzoner – [LOV nr. 591 af 14/06/2011](#) (Randzonenloven)
- Regulativ for erhvervsaffald, Haderslev Kommune af 14/06/2012. Regulativ og yderligere oplysninger kan findes på www.haderslev.dk -> Erhverv -> Affald og jord -> Affald – erhverv.
- Kommuneplan 2009, Haderslev Kommune. Kommuneplanen kan finde på kommuneplan.haderslev.dk
- Regionplan 2005-2016, Sønderjyllands Amt. Regionplanen der i dag er ophævet til landsplandirektiv kan findes på [naturstyrelsens hjemmeside](#).

Bilag 2 – Oversigt over vilkår

- 1) Bedriften skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 2) Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis ombygningen og byggeri/anlægsarbejder ikke er sat i gang inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Det anses for tilstrækkeligt, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører om udførelse af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Det er tillige en forudsætning for overholdelse af fristen, at den udnyttelse, der er påbegyndt inden fristens udløb, fortsættes og færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages. I så fald vil godkendelsen bortfalde.
- 3) Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på husdyrbruget. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.
- 4) Ændring af ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften af husdyrbruget skal meddeles til Haderslev Kommune.
- 5) Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Haderslev Kommune.
- 6) Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Haderslev Kommune, herunder tømning af gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer mv. rengøring af staldanlæg og bortskaffelse af kemikalier og sprøjtemidler til godkendt modtager mv. Alle staldafsnit og opbevaringsanlæg skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning. Alle opbevaringsanlæg til foder skal tømmes. Gyllebeholdere der er opført uden tilknytning til de øvrige bygninger skal fjernes. Alle olietanke skal tømmes. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald mv. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.
- 7) Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som ansøgt og beskrevet i tabellen over dyretyper og staldsystemer i redegørelsen.
- 8) Den årlige produktion på husdyrbruget må ikke overstige: 1.050 årssøer med 40 grise pr. årssø til 9 kg (42.000 stk.). Samt 600 polte (40-107 kg) svarende til 274,33 DE, efter nugældende dyreenhedsberegninger. Der kan dog være situationer (eks. Sygdom i besætningen, slagteristrejke m.v.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor Haderslev Kommune, og det er op til kommunen at vurdere, om afvigelse i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.
- 9) Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end **24.2496 kg N pr. år.**

- "N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr årssø} = ((F_{Eso} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

- 10) $P \text{ ab dyr pr. årssø må maks. være} = (FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) = \mathbf{5,5606 \text{ kg P pr. årssø.}}$
- 11) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Beredskabsplanen skal være oversat til et sprog, der er forståeligt for de ansatte. Beredskabsplanen skal revurderes en gang årligt og påføres med dato for revision. "Næved uheld" skal noteres, og der skal udarbejdes en procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren. Se den vedlagte plan i Bilag 28
- 12) Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå: antal årssøer, antal fravænnede pr. årssø, fravænningsalder og -vægt, foderforbrug pr. årssø, det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. Fesv i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds og diegivningsperioden.
- 13) N og P ab dyr, skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar.
- 14) Der skal for hjemmeblandet foder udarbejdes en blandeforskrift, hver gang foderblandingerne ændres, dog mindst hver 3. måned.
- 15) Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."
- 16) Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for de seneste 3 år for dyreholdets størrelse i form af, gødningsregnskab, driftsregnskab, slagterifregninger, CHR udskrifter. Vægtintervaller skal fremgå indgangsvægt, afgangsvægt/slagtealder.
- 17) Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA.
- 18) Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan.
- 19) Der føres tilsyn med udløbspunktet til vandløb 1 gang årligt.
- 20) Klimacontainer til smågrise skal overholde afstandskrav på mindst 15 m fra drænledninger.
- 21) Teltoverdækningen på gyllebeholder etableres i en ikke reflekterende mellemgrå farve.
- 22) Husdyrbrugets energiforbrug (el, diesel og fyringsolie) skal årligt aflæses og registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 23) Stiger husdyrbrugets energiforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.
- 24) Husdyrbrugets vandforbrug skal årligt aflæses og registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

- 25) Stiger husdyrbrugets vandforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af forbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.
- 26) Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes, således at lugtgener så vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, der af kommunen vurderes til at være væsentlige.
- 27) Såfremt kommunen vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som kan accepteres af kommunen og derefter gennemføres af bedriften.
- 28) Bidraget fra virksomheden til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må ved opholdsarealer ved beboelse i det åbne land ikke overstige følgende værdier:

	Tidsrum	Støjgrænse
Mandag til fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00 – 18.00	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 – 18.00	45 dB(A)
Alle dage	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
Alle dage	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)

Målinger eller beregninger til kontrol af, at ovenstående vilkår er overholdt, skal udføres, når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dog kan målinger/ beregninger kun forlanges en gang årligt, såfremt målingerne viser, at støjgrænserne er overholdt.

Målinger/beregninger skal foretages af et firma eller laboratorium, der er akkrediteret af DANAK eller er godkendt af Miljøstyrelsen til at udføre "Miljømåling - ekstern støj". Udgifter dertil afholdes af virksomheden.

- 29) Hvis der opstår lysgener som af tilsynet vurderes at være væsentlige, skal ansøger udarbejde og foranledige en løsning på lysgenen som kan accepteres af tilsynet.
- 30) På ejendommen skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
- 31) Opbevaring af foder og affald skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr på ejendommen.
- 32) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning mv., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr på ejendommen.
- 33) Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til støvgener, som af kommunen vurderes til at være væsentlige.
- 34) Vand fra vask af stalde, og lignende, samt vand fra befæstede oplagspladser betragtes som flydende husdyrgødning og skal ledes til gyllebeholder.
- 35) Åbne riste, med afløb til drænsystem, eller vandløb, nærmere end 15 meter fra stalde og lignende indretning til dyr og hvor der f.eks. håndteres forurenende stoffer, f.eks. ved olietank m.v. skal omlægges, afproppes eller hæves.
- 36) Der skal være opbevaringskapacitet til minimum 9 mdr. på husdyrbruget.

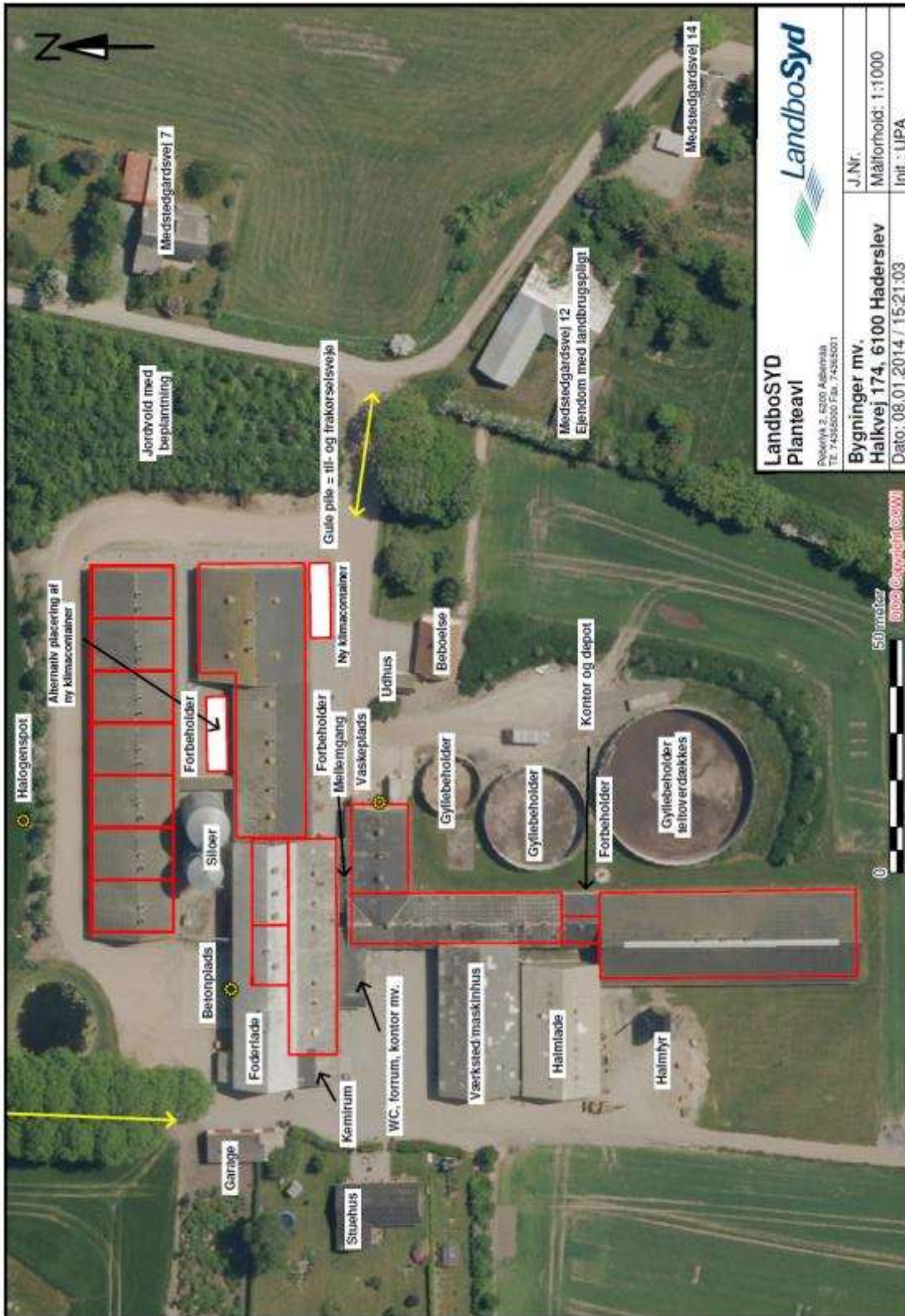
- 37) I forbindelse med udarbejdelsen af mark- og gødningsplan skal der laves et lagerregnskab for den efterfølgende planperiode, der dokumenterer, at der er opbevaringskapacitet til det kommende år. Lagerregnskabet skal opbevares i 5 år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 38) Der skal føres logbog for gyllebeholdere med flydelag i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens vejledning. Logbogen skal opbevares i 5 år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 39) Gyllebeholder på 3.500 m³ skal forsynes med fast overdækning, som ansøgt, i form af teltoverdækning i grå eller mørk nuance. Umiddelbart efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes. Skader på teltoverdækningen skal udbedres hurtigst muligt.
- 40) Hvis der ikke bruges traktor med sugeanordning, skal der anlægges en beton tankplads ved gyllebeholderen, med opsamling som kan opsamle evt. gylle som pumpes over.
- 41) Farligt affald skal sorteres i separate egnede beholdere.
- 42) Husdyrbruget skal kunne fremvise kvitteringer over bortskaffet farligt affald. Af kvitteringerne skal affaldstyper og mængder fremgå, samt hvilken affalds-transportør og modtageranlæg der er benyttet.
- 43) Olietanke til diesel- eller fyringsolie skal til enhver tid stå på befæstet areal uden afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, således at spild kan observeres og opsamles med kattegrus eller andet olieabsorberende materiale.
- 44) Rengøring af marksprøjter og vask af maskiner og lastbiler skal foregå på befæstet plads med afløb til gyllebeholder eller anden opsamlingsbeholder. Spildevandet skal spredes på mark. Den befæstede plads skal etableres i overensstemmelse gældende regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Såfremt der etableres sandfang og olieudskiller ved vaskepladsen, skal disse tømmes i overensstemmelse med Haderslev Kommunes anvisninger. Vaskepladsen skal minimum være stor nok til at traktor og marksprøjte eller traktor og gyllevogn eller andre landbrugsredskaber kan stå på pladsen og pladsen skal derudover bestå af en mindst 2 meter randzone.
- 45) Rengøring af sprøjteudstyr indvendigt kan foregå på marken med medbragt rent vand, hvis for eksempel sprøjten har en rentvandstank eller tilsvarende udstyr. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke sker afstrømning eller punktnedsivning.
- 46) Påfyldning af vand på sprøjte skal ske via en vandslange med kontraventil eller skal på anden måde være sikre mod tilbageløb til noget sted i vandforsyningssystemet.
- 47) Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 163,49 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer, der fremgår af Bilag 11 - Udbringningsarealer.
- 48) 43,27 DE pr. planår skal ved fuld produktion afsættes til tredje part og må ikke udbringes på egne udbringningsarealer.
- 49) Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens udbringningsarealer svarende til 1,4 DE/ha pr planår (1/8-31/7).
- 50) Udskiftning af udbringningsarealer skal godkendes af Haderslev Kommune.

- 51) Der skal anvendes 5 pct. ekstra efterafgrøder udover de til enhver tid gældende krav om efterafgrøder. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødskning.
- 52) På mark 11-0 ved Bankel Sø skal der hvert år være etableret plantedække om vinteren og jordbearbejdning skal ske parallelt med skrænten til Bankel Sø i et ca. 10 m bredt bånd langs Bankel sø. Alternativt må der ikke ske jordbearbejdning fra høst til forårssåning.
- 53) Der skal etableres en gødskningsfri bræmme på 10 m omkring søerne på mark nr. 7-0, 9-0, 26-0 og 28-1. Bræmmen må gerne slås.
- 54) Omrøring af gyllebeholder må kun ske kort tid før udbringning
- 55) Ved hver gyllebeholder, hvor der forekommer påfyldning af gyllevogn, skal der være anlagt en tankplads, således at spild kan opsamles. Inden etablering af tankplads skal det anmeldes til kommunen og kommunen skal kunne godkende indretningen inden etableringen. En tankplads skal være etableret senest et ½ år efter godkendelsen er taget i brug. Alternativt skal der anvendes gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås.
- 56) Senest dagen før der udbringes gylle på markerne nr. 6-0, 5-0, 1-0, 25-0 og 26-0 skal beboerne på Halkvej 172, 181, og 183 samt Medstedgårdsvej 3, 7, 12, 14, 17, samt 24 adviseres. Hvor der kendte problemer, eller de kan forudses. Der er tale om en frivillig aftale, for at imødegå naboklage.
- 57) Til dokumentation for at vilkår vedrørende efterafgrøder er overholdt, skal virksomheden opbevare gødningsregnskaber og ansøgninger om støtte efter enkeltbetalingsordningen mv. Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt.

Bilag 3 - Oversigtskort over anlæg

LandboSYD
Planteavl
 Pilevej 2, 6200 Assensåla
 TEL: 74355000 FAX: 74355001

LandboSYD

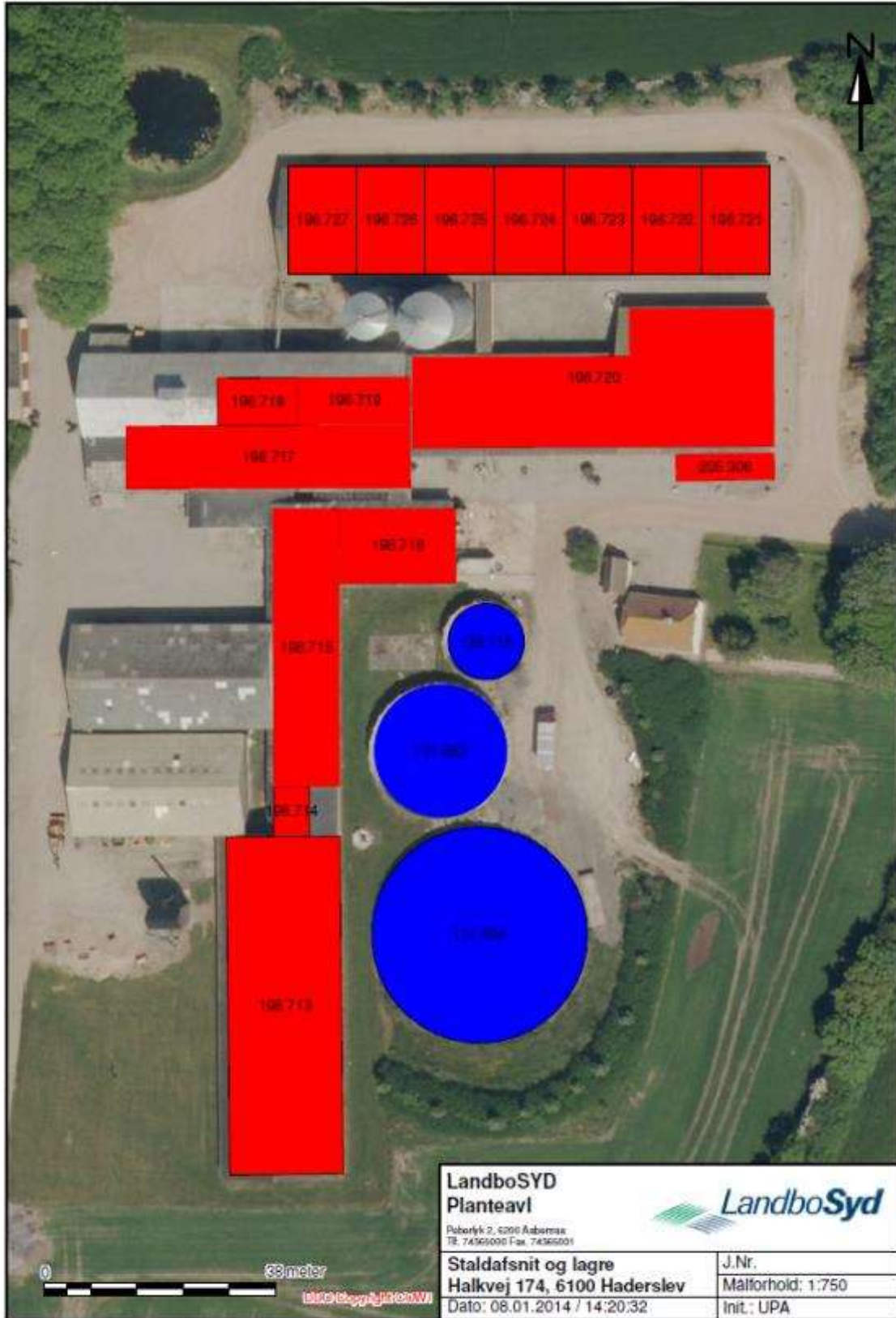
Bygninger mv.
Halkvej 174, 6100 Haderslev

J.Nr.:
 Målforshold: 1:1000
 Init.: UPA

Dato: 08.01.2014 / 15:21:03

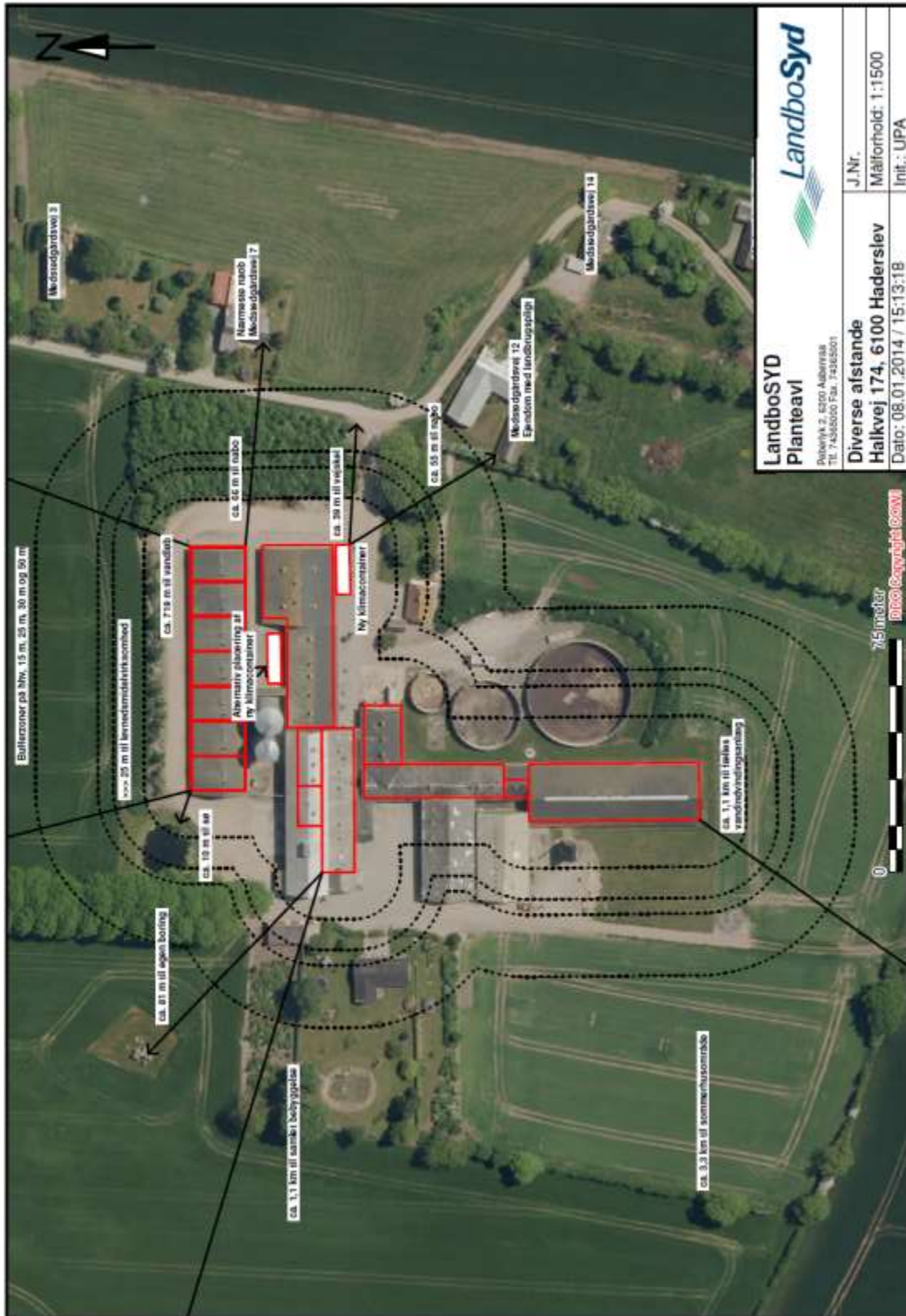
Bilag 4 - Indretning af staldafsnti jf. ansøgning

Bilag 5 - Oversigtskort med afstande indtegnet

Bilag 6 - BAT beregninger

2016.04.10 Fremsat BAT til for MIT's videnindsamlingsindsats 2015-14 m.m.a. (Hilfsmiddel) - Microsoft Excel

BAT - beregninger, 01-2013

Linje	Antal dyr	Emissionsgrænseværdi	Samlet emission BAT	Indretning i eks. vedligehold	Standardiseringsgrænseværdi	Korrigeret	Indgangsvegt	Afgangsvegt	Korrekt
16							3,53		
17							2,350		
18									
19									
20	Antal dyr	0	0,00				7,2		Korrekt
21		0	0,00				7,2		Korrekt
22		0	0,00				7,2		0,999
23		0	0,00				7,2		0,999
24		0	0,00				7,2		0,999
25		0	0,00				7,2		0,999
26							7,2		0,999
27									
28	Antal dyr	0	0,00				7,2		Korrekt
29		0	0,00				7,2		Korrekt
30		0	0,00				7,2		0,999
31		500	0,00				7,2		0,999
32									
33									
34	Antal dyr	600	200,00				40		Korrekt
35		13,7	0,00				32		1,000
36		0	0,00				32		1,000
37		0	0,00				32		1,000
38		0	0,00				32		1,000
39		0	0,00				32		1,000
40		0	0,00				32		1,000
41							32		1,000
42	Antal dyr	0	0,00				32		Korrekt
43		0	0,00				32		1,000
44		0	0,00				32		1,000
45		480	0,00				32		1,000
46							32		1,000
47		274,33	0,00				32		1,000
48									
49	Samlet BAT-niveau, Kg N		3081,18						
50									
51	Samlet BAT-niveau, Kg P		6270,34						
52									

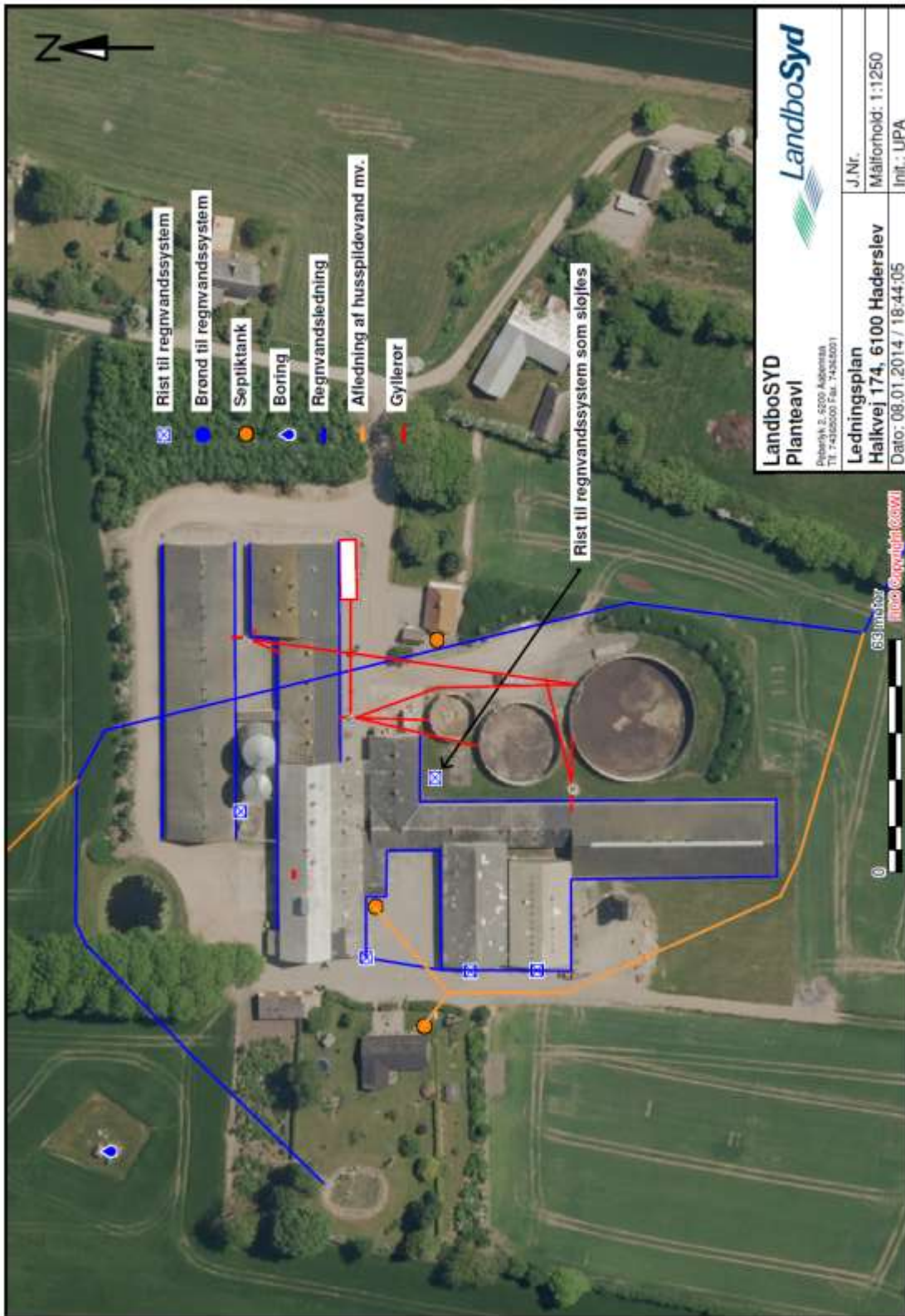
Standardiseringsgrænseværdi: 0,1450; Samlet emission BAT: 0,00; Indretning i eks. vedligehold: Dyrerisikio, Fuldtidsgulv, Orrenet gulv, Dørnis fast gulv, Dyrerisikio; Emissionsgrænseværdi: 0,0266, 0,0366; Samlet emission BAT: 0,00; Indretning i eks. vedligehold: Under 250 DE, Over 250 DE; Emissionsgrænseværdi: 0,3534, 0,3601, 0,3100, 0,3601, 0,4001, 0,4501; Samlet emission BAT: 200,00; Indretning: 25-49 % fast gulv, 50-75 % fast gulv, 75-99 % fast gulv, Dørnis gulv, Fuldtidsgulv; Emissionsgrænseværdi: 0,3000, 0,3000; Samlet emission BAT: 0,00; Indretning i eks. vedligehold: Under 210 DE, Over 210 DE; Emissionsgrænseværdi: 0,255, 0,21; Samlet emission BAT: 0,00; Indretning i eks. vedligehold: Under 210 DE, Over 210 DE.

Skema 58312: 3079,92
Ovendækning af den store griseholder, 40 smågtise pr. årso til 9 kg og 144 g råprotein pr. FE ved 1 540 FE/årso

Skema 58312: 6197,40
40 smågtise pr. årso til 9 kg og 144 g råprotein pr. FE ved 1 540 FE/årso

Bilag 7 - Oversigtskort over afløb

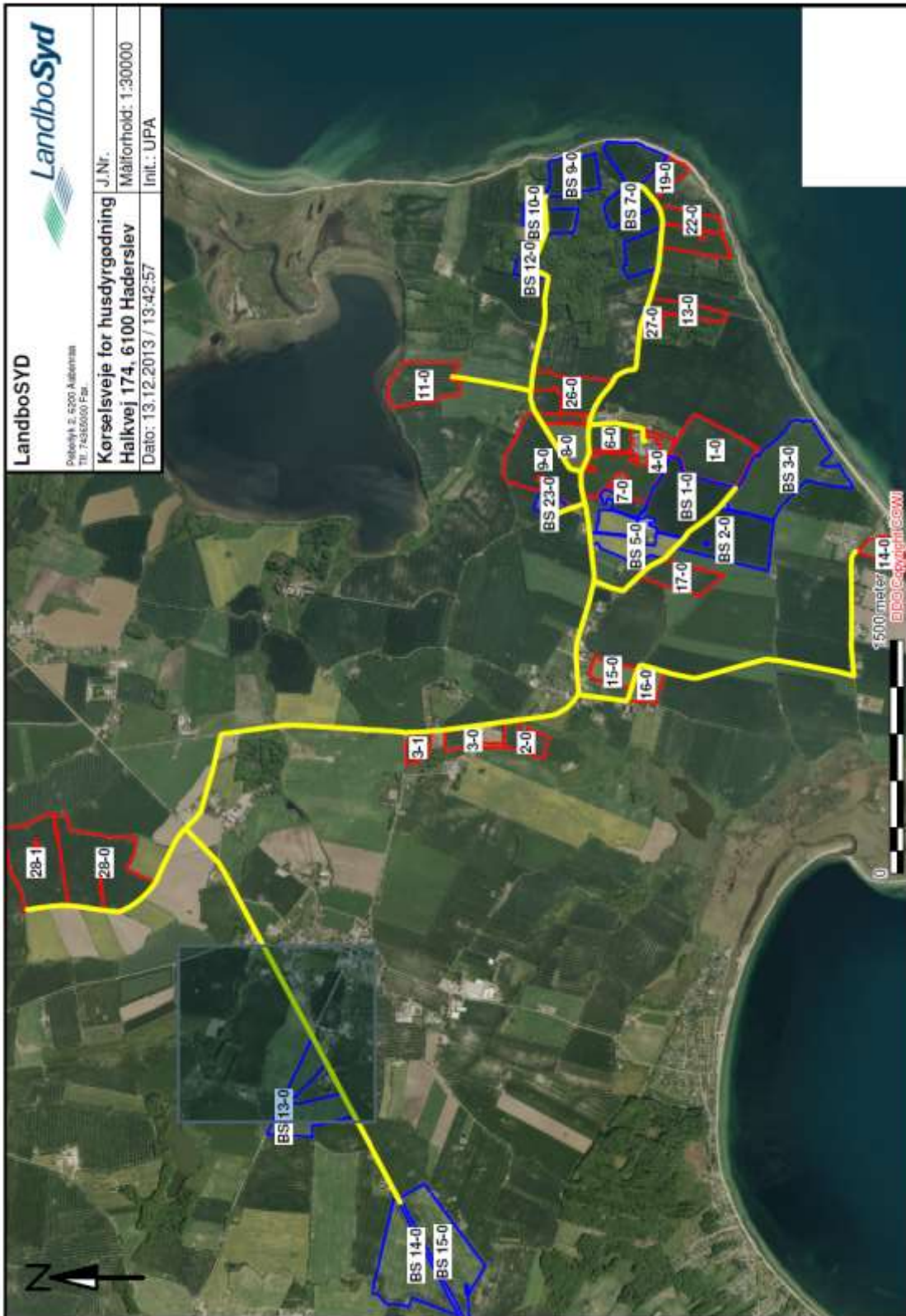
Haderslev

Bilag 8 - Kapacitetserklæring

Intet indhold

Bilag 9 - Transportveje

Haderslev

Bilag 10 – Beplantningsplan

Ingen ændringer.

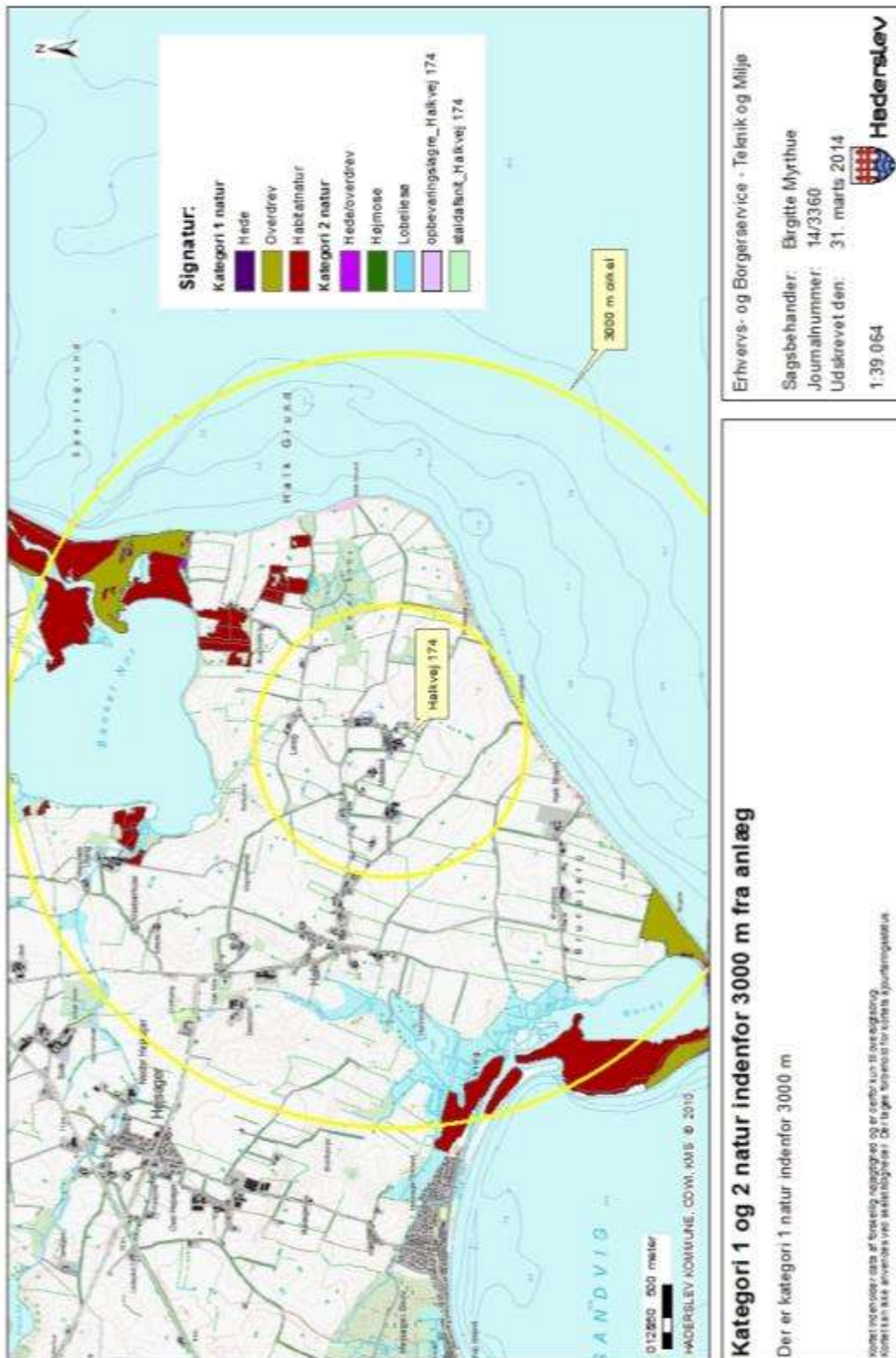

Bilag 11 - Udbringningsarealer (ejede og forpagtede arealer)

Bilag 12 - Kort over kategoriseret natur ved anlæg

Erhvervs- og Borgerservice - Teknik og Miljø

Sagsbehandler: Birgitte Myrthue

Journalnummer: 14/3360

Udskrevet den: 31. marts 2014

1:16.478

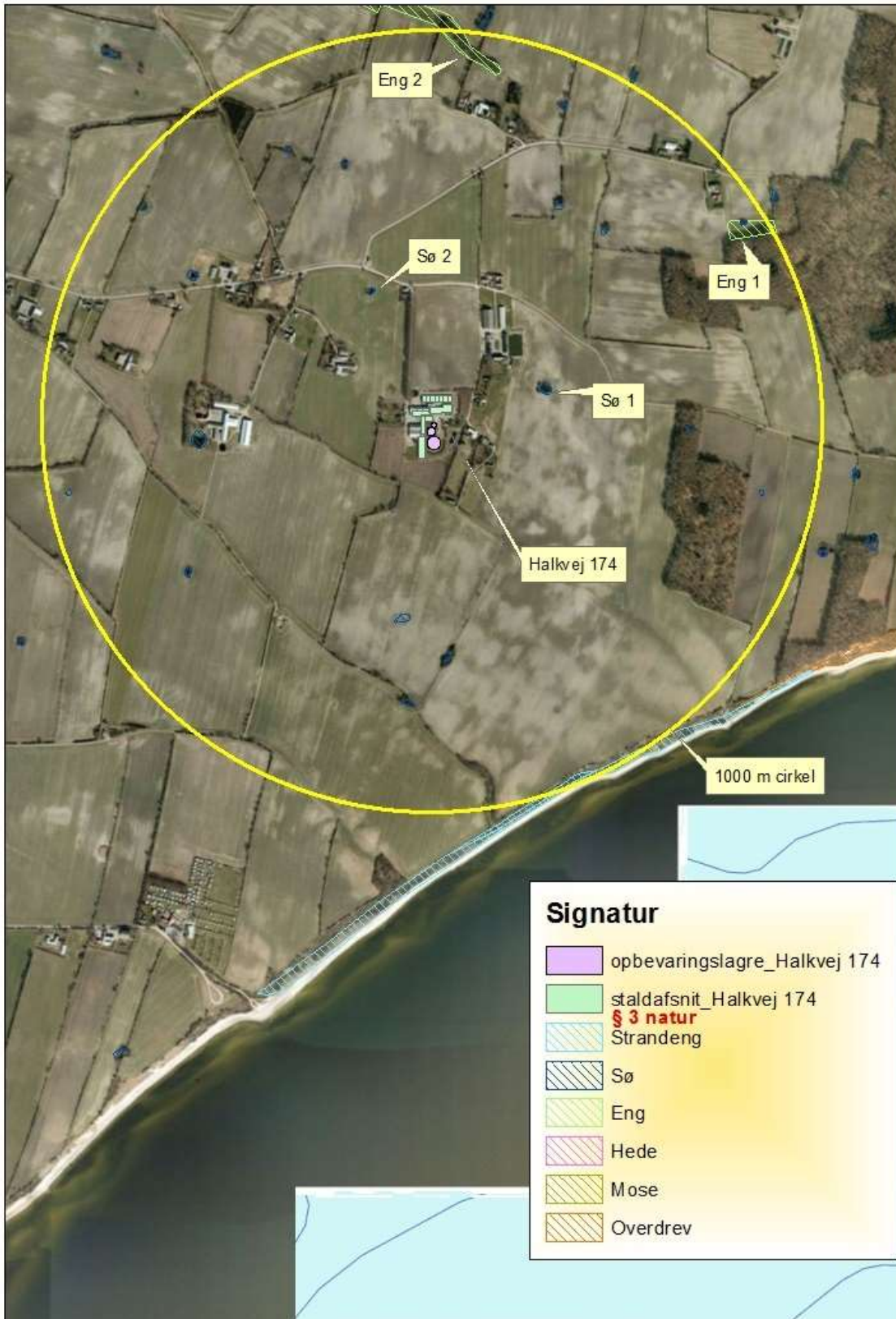

Kategori 3 natur indenfor 1000 m fra anlæg

Der er kategori 3: potentiel ammoniakfølsom skov indenfor 1000 m

Kortet indeholder data af teknisk naturtype og er derfor kun til orienteringsformål. Kortet kan ikke anvendes ved skudsplanlægning. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

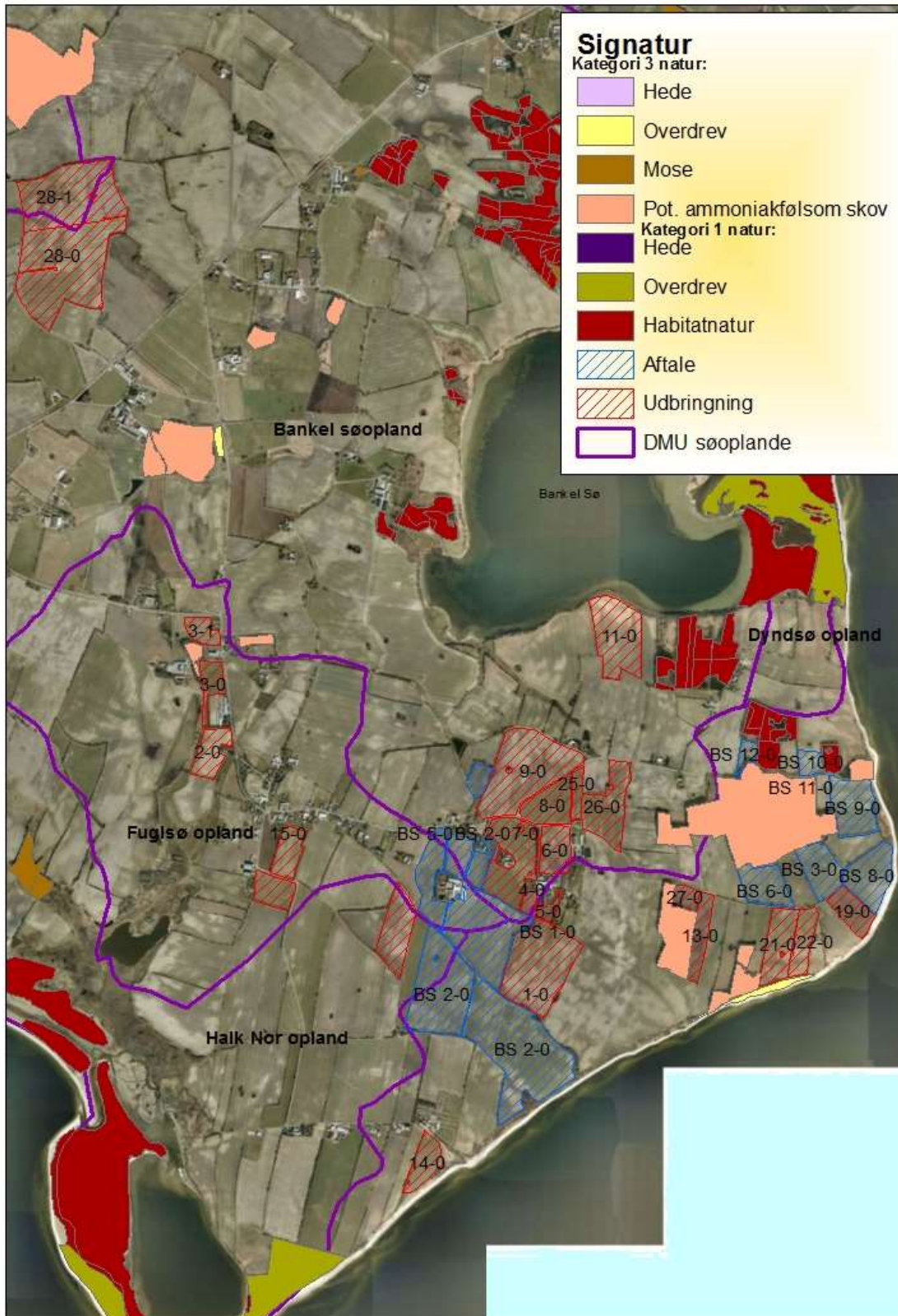
Bilag 13 - Kort over § 3 natur ved anlæg

Halkvej 174. Beliggenhed i forhold til § 3 natur indenfor 1000 m.

Bilag 14 - Kort over kategoriseret natur ved arealer

Kort over kategoriseret natur og arealer. Søoplande er også vist.

Bilag 15 - Kort over § 3 natur ved arealer (fordelt på to kort)

Erhvervs- og Borgerservice - Teknik og Miljø

Sagsbehandler: Birgitte Myrthue
 Journalnummer: 14/3360
 Udskrevet den: 31. marts 2014

1:24.115

Haderslev

§ 3 natur ved arealer

Der er 6 vandhuller (5 indenfor dette kort) og en eng som kun er § 3 natur, samt en mose og et overdrev som også er kategori 3 natur.

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til orientering. Kortet kan ikke anvendes ved stedsangivelser. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

§ 3 natur ved de nordlige arealer

Der er 6 vandhuller (1 indenfor dette kort), én eng, én mose samt et overdrev (udenfor dette kort) op til udbringningsarealerne.

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til orienteringsformål. Kortet kan ikke anvendes ved arealafgrænsning. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Erhvervs- og Borgerservice - Teknik og Miljø

Sagsbehandler: Birgitte Myrthue

Journalnummer: 14/3360

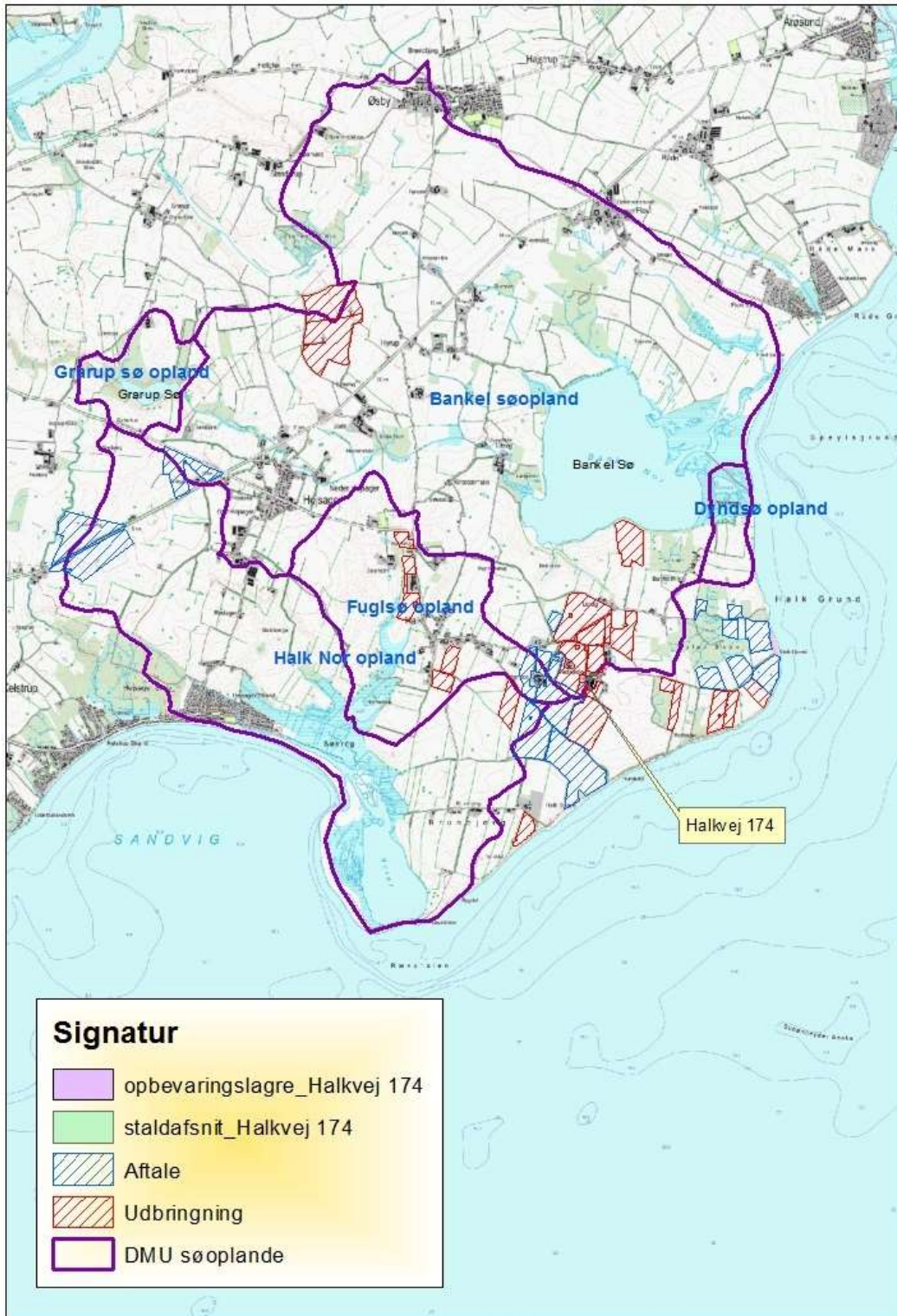
Udskrevet den: 31. marts 2014

1.24.087

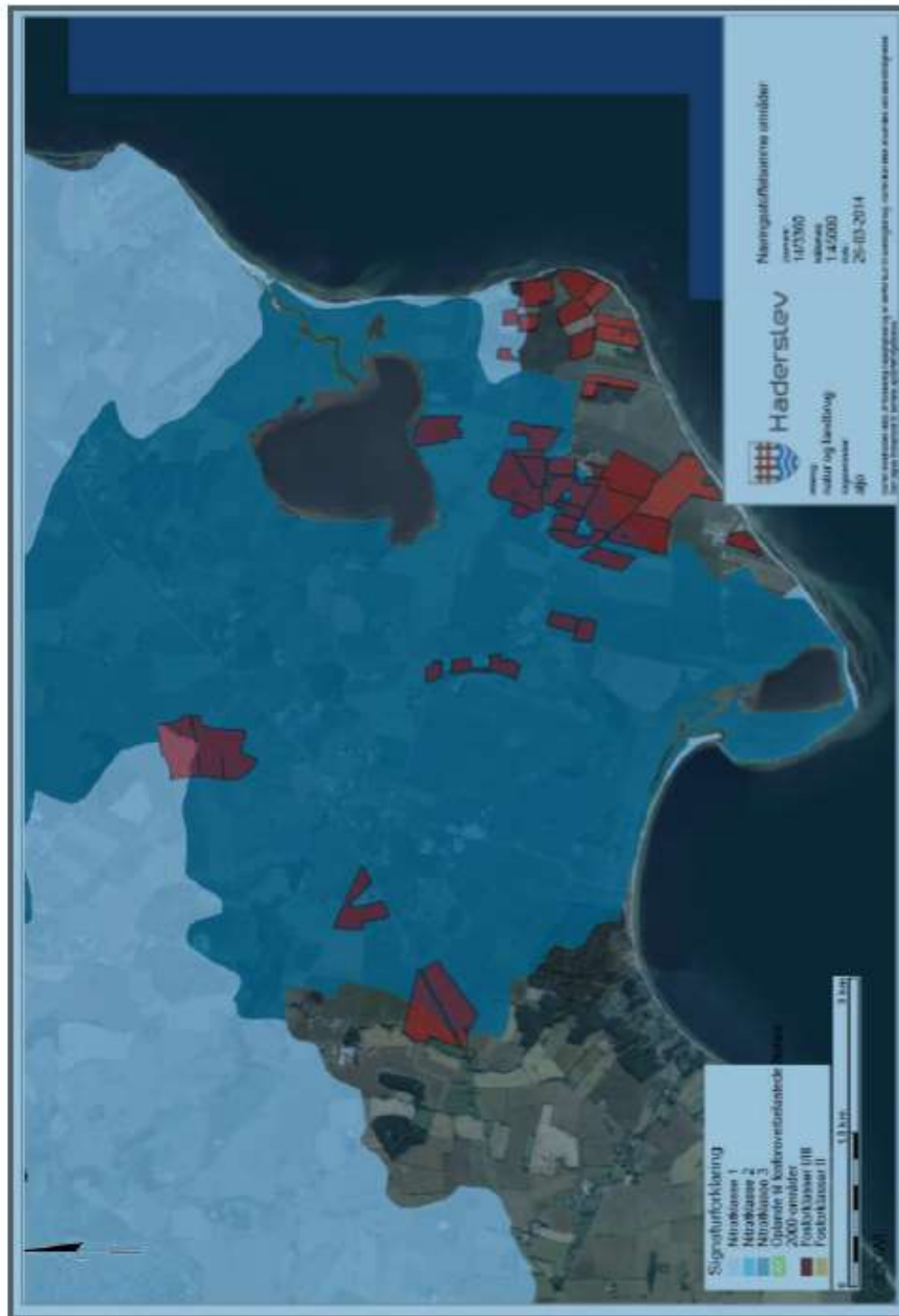
Bilag 16 – Kort over søoplände

Kort over søoplände

Bilag 17 - Kort over næringsstoffølsomme områder/arealer

Bilag 18 – Kort over vandløb og skrånende arealer

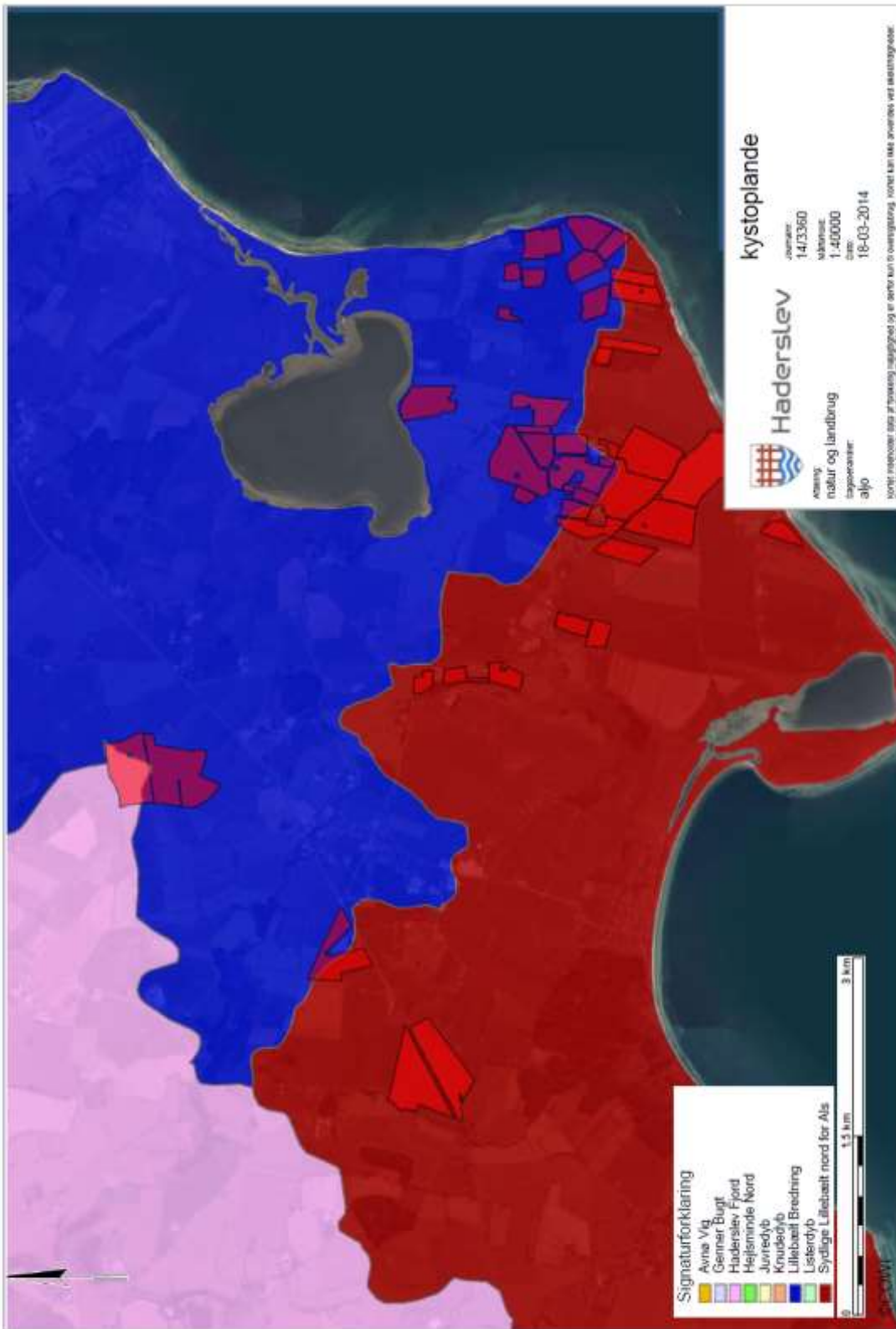

Bilag 19 - Kort over fortidsminder, sten og jorddiger

Bilag 20 – Kort over kystoplande

Bilag 21 – Udtalelse vedr. søoplände

Mange af udbringningsarealerne til Halkvej 174 ligger i opland til søer, jf. bilag 19. Følgende udbringningsarealer ligger i oplandet til:

Bankel Sø: 4-0, 6-0, 7-0, 8-0, 9-0, 11-0, 25-0, 26-0 og 28-0.

Halk Nor og Fuglsø: 2-0, 3-0, 3-1, 15-0 og 16-0.

Der er indsendt fosfortal for markerne fra 2013, som viser at p-tallet for markerne i opland til Bankel sø ligger mellem 2,2 og 4,9 mens p-tallet for markerne i opland til Halk Nor ligger mellem 3,1 og 4,9. Jordprøveresultater er vist i bilag 12.

Marker i opland til Bankel Sø:

Mark nr.	4-0	6-0	7-0	8-0	9-0	11-0	25-0	26-0	28-0
P-tal	3,7	4,0	4,9	3,4	2,2	3,2	3,3	2,9	4,4

Marker i opland til Halk Nor:

Mark nr.	2-0	3-0	3-1	15-0	16-0
P-tal	3,5	3,1	3,1	4,9	3,4

Samtlige marker er drænet sandblandet lerjord.

Vandplan:

Bankel Sø og Halk Nor ligger i Natura 2000-område, men er ikke udpeget som sønaturtyper. Søerne opfylder jf. vandplan²¹ miljømålet, så der er ikke behov for særskilt indsats. **Det skal dog sikres, at der ikke ved aktiviteter i oplandet sker en øget tilførsel af næringsstoffer.**

Fuglsø ligger også i Natura 2000-område, og er ikke udpeget som sønaturtype. Søen opfylder jf. vandplan¹² ikke miljømålet. Den allerede vedtagne indsats i oplandet til Fugl Sø gør, at **der ikke er behov for en supplerende indsats over for den eksterne belastning.** Det vurderes ud fra de foreliggende data, at der forekommer intern belastning i søen, og at denne kan hindre målopfyldelse i 2015. En arbejdsgruppe har gennemført en teknisk og økonomisk analyse af, hvornår der bør gennemføres sørestaurering. I overensstemmelse med arbejdsgruppens analyse gennemføres der ikke sørestaurering i Fuglsø i denne planperiode.

Vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at Halk Nor og Bankel Sø, som begge er habitatnaturtypen kystlagune (1150), beliggende indenfor Natura 2000-området Lillebælt og overbelastet med fosfor, ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastsatte beskyttelsesniveau i husdyrgodkendelsesloven. Derfor skal arealer indenfor søoplandet til disse opløftes i fosforklasse efter angivelserne i husdyrbekendtgørelsens bilag 4.

²¹ Vandplan nr. 1.11 Lillebælt Jylland 2010-2015

Bilag 4: Vurderer kommunalbestyrelsen, at der skal stilles vilkår, der rækker ud over beskyttelsesniveauet for fosforoverskud, som angivet i bilag 3, anvendes **et** af følgende kriterier:

- På andre drænedede lerjorde med lavere fosfortal end forudsat i de pågældende fosforklasser, jf. bilag 3, som ligger i oplande til Natura 2000 vandområder, overbelastet med fosfor, stilles vilkår om maksimal fosforoverskud . Dvs. drænedede lerjorde med fosfortal < 6 omfattes af fosforklasse 1.
- På drænedede ikke-lerjorde stilles vilkår afhængig af fosfortallet, svarende til reglerne for drænedede lerjorde, som ligger i oplande til Natura 2000 vandområder overbelastet med fosfor. Dvs. alle drænedede jorde omfattes af fosforklasse afhængigt af fosfortallet.

Dvs. drænedede arealer indenfor søoplandet omfattes af fosforklasser på følgende måde, enten:

- Fosforklasse 1: Drænet ler med fosfortal 6 eller mindre
- Fosforklasse 2: Lavbundsarealer (drænedede, ikke omfattet af okkerklasse I)
- Fosforklasse 3: Drænet ler- el. ikke lerjord med fosfortal større end 6 eller ukendt fosfortal

For Fuglsø er der ifølge vandplanen ikke behov for en supplerende indsats overfor ekstern belastning og søen skal senere gennemgå en sørestaurering. Haderslev Kommune vurderer derfor at der ikke er behov for skærpede krav til fosforoverskuddet i forhold til beskyttelsesniveauet i bilag 3. Da oplandet for Fuglsø er sammenfaldende med oplandet til Halk Nor betyder det at beskyttelsesniveauet for markerne indenfor oplandet til Fuglsø alligevel skærpes som beskrevet ovenfor for Halk Nor i overensstemmelse med kriterierne i bekendtgørelsens²² bilag 4.

Sammenfattende

Jordbunden på alle markerne er drænet sandblandet lerjord JB6 og ingen fosfortal er over 6. Derfor sættes alle markerne indenfor oplandet til Halk Nor og Bankel Sø i fosforklasse 1 (se tabel over udbringningsarealer), som betyder at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år indenfor harmonireglernes krav.

---

²² Bek. om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer nr. 291 af 6. april 2011

Analyseattest Jordbundsanalyser

Indsender: Martin Ugilt Thomsen   LandboSYD   Peberlyk 2   6200   Aabenraa
 Ejer: 40271298   Svend Gammelgaard   Halkvej 174   6100   Haderslev
 Bestilt: 04-12-2013

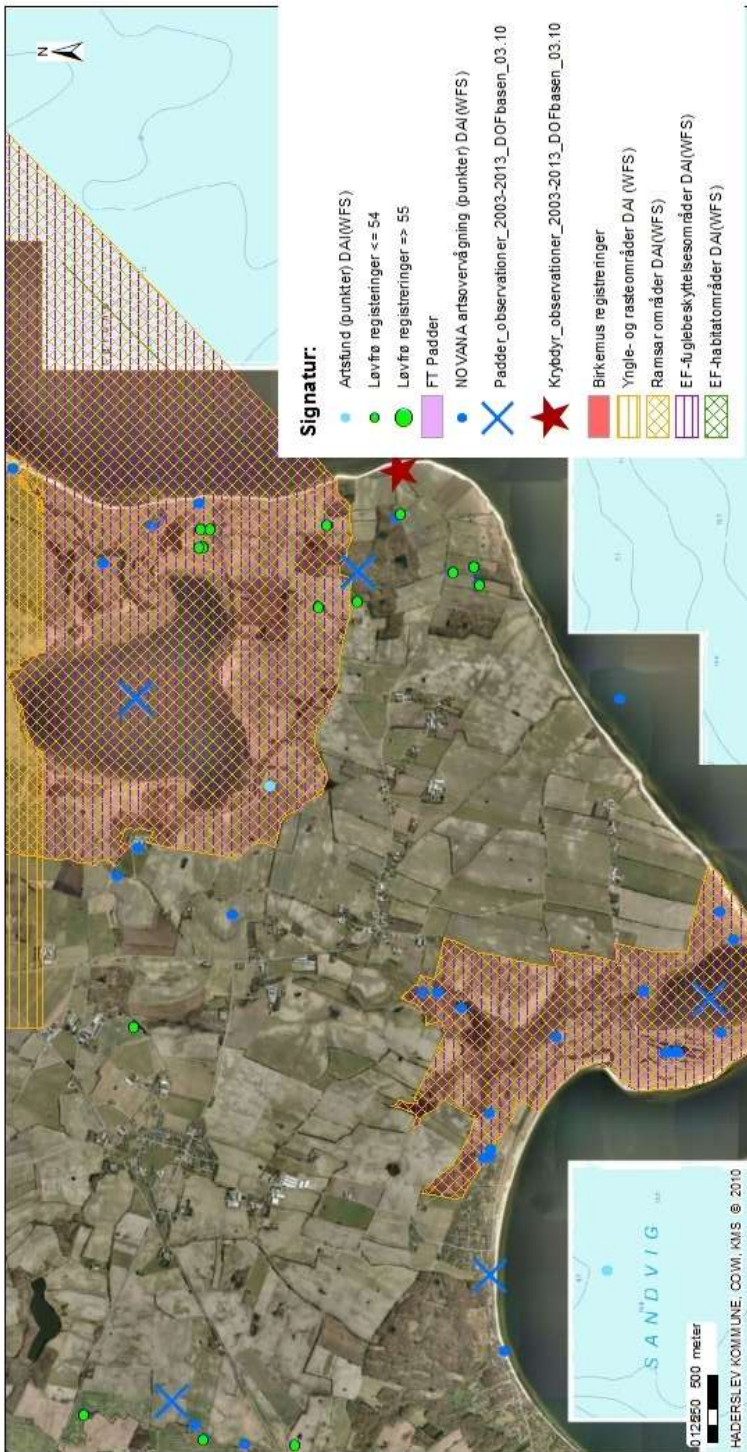
Bøtte	ben.	Rt	Kt	Mgt	Pt	Jb	Rvf
920115	1;2013;Svend Gamm;9,	7,0	11,6	6,1	4,0		
920116	1;2013;Svend Gamm;9,	7,0	11,6	4,7	2,2		
920117	1;2013;Svend Gamm;9,	6,7	10,8	6,7	2,6		
920118	1;2013;Svend Gamm;9,	7,0	15,1	7,1	3,1		
920119	1;2013;Svend Gamm;9,	6,6	11,8	6,0	3,2		
920120	1;2013;Svend Gamm;9,	6,7	15,6	10,0	2,6		
920121	1;2013;Svend Gamm;9,	6,7	11,1	9,0	2,2		
920122	1;2013;Svend Gamm;9,	6,8	10,5	9,1	2,9		
920123	1;2013;Svend Gamm;9,	6,6	13,7	8,6	3,3		
920124	1;2013;Svend Gamm;9,	6,7	11,1	4,8	3,4		
920125	1;2013;Svend Gamm;9,	6,7	13,5	4,9	3,3		
920126	1;2013;Svend Gamm;9,	7,0	12,8	5,2	3,2		
920127	1;2013;Svend Gamm;9,	7,0	11,7	7,7	3,5		
920128	1;2013;Svend Gamm;9,	6,8	12,2	7,2	3,7		
920129	1;2013;Svend Gamm;9,	6,8	12,7	8,1	3,7		
920130	1;2013;Svend Gamm;9,	6,9	13,7	7,6	3,8		
920131	1;2013;Svend Gamm;9,	7,1	16,3	7,3	4,9		
920132	1;2013;Svend Gamm;9,	6,8	28,3	7,4	4,9		
920133	1;2013;Svend Gamm;9,	6,9	36,7	8,8	4,6		
920134	1;2013;Svend Gamm;9,	6,7	14,7	6,6	2,7		
920135	1;2013;Svend Gamm;9,	7,5	14,4	5,8	3,3		
920136	1;2013;Svend Gamm;9,	6,8	13,8	7,1	3,4		
920137	1;2013;Svend Gamm;9,	6,9	11,5	5,1	3,0		
920138	1;2013;Svend Gamm;9,	7,3	10,4	3,7	2,9		
920139	1;2013;Svend Gamm;9,	7,4	12,7	4,9	3,4		
920140	1;2013;Svend Gamm;9,	6,9	16,4	6,0	4,9		
920141	1;2013;Svend Gamm;9,	7,1	15,8	7,3	3,5		
920142	1;2013;Svend Gamm;9,	6,4	13,8	8,5	3,1		
920143	1;2013;Svend Gamm;9,	6,0	10,1	4,8	3,1		
920144	1;2013;Svend Gamm;9,	6,6	10,2	5,1	4,4		
920145	1;2013;Svend Gamm;9,	6,5	10,6	5,4	3,4		
920146	1;2013;Svend Gamm;9,	6,3	10,6	5,4	2,8		

Viborg 20-12-2013

 Ole Kristjansen

Bilag 22 - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster

Natura 2000 områder og Bilag IV forekomster

Registrerede Bilag IV arter

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til orientering. Kortet kan ikke anvendes ved skærsnittegninger. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Erhvervs- og Borgerservice - Teknik og Miljø

Sagsbehandler: Birgitte Myrthue
Journalnummer: 14/3360
Udskrevet den: 31. marts 2014

1:40.000

Bilag 23 – Beskrivelse af Natura 2000 området Lillebælt

Natura 2000 område "Lillebælt" (N112)

Natura 2000 området "Lillebælt" består af habitatområde "Lillebælt" (H96), fuglebeskyttelsesområde "Lillebælt" (F47) og Ramsarområde "Lillebælt" (R15). Habitat- og fuglebeskyttelsesområdet er udpeget for at beskytte en række naturtyper og arter, som udgør områdernes udpegningsgrundlag. Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. De er derfor udpeget som Ramsarområder af det enkelte land.

Områdebeskrivelse

Natura 2000 området omfatter Lillebælt fra Jylland til Fyn og fra Gamborg Fjord i nord til Halk Nor i syd. Ca. 280 km² består af hav og 70 km² er land. Havområdet jyske opland udgør ca. 46.000 ha. Lillebælt er et særpræget havområde med lave og dybe områder, som mod nord indsnævres til en flodlignende rende med op til 80 meters dybde. Stærk strøm udsætter kysterne for erosion og materialet aflejres andre steder som krumodder og strandvolde.

Der er 3 større beboede øer og 7 holme. Karakteristisk for området er de mange store og små kystlaguner, der er værdifulde levesteder for bundfauna- og flora, samt betydningsfulde overvintrings- og yngleområder for fugle. Langs kysten og på øerne er der værdifulde strandenge og overdrev, der er levesteder for sjældne fugle- og plantearter.

Vigtigste naturværdier

Hele havområdet udgøres af habitattyperne lavvandede bugter, sandbanker, rev, kystlaguner og mudder- og sandflader. Der er flere større krumoddekomplekser, der nu er sammenvoksede og dækkede af strandeng med naturlige tidevandsrender og ofte med kystlaguner bagved. De vigtigste er Halk Nor, Bankel Sø, Hejlsminde Nor, på Årø, på Bågåø, Flægen og Emtekær Nor, der er væsentlige levesteder for flere sjældne fugle- og plantearter. I kystområderne er der også mange vigtige forekomster af kalkoverdrev, sure overdrev og rigkær.

Lillebælt er udpeget som levested for 10 arter af ynglefugle. Området er især vigtigt for arterne havørn, rørhøg, fjordterne, havterne og dværgterne. Fem arter af trækkende vandfugle er udpegningsgrundlag. Vigtigst er dykænderne ederfugl, bjergand, hvinand og toppet skallesluger, som dog alle er gået tilbage de senere år.

Trusler mod områdets naturværdier

Næringsstofbelastning: I "Udkast til vandplan, Lillebælt" er den samlede tilførsel af kvælstof til hele Lillebælt inkl. den del, der ligger udenfor Natura 2000-området angivet til 5436 ton N i perioden 2001-2005. Heraf udgjorde landbrugets belastning ca. 2947 ton N.

Den generelle eutrofiering med luftbårne kvælstofforbindelser påvirker i nogen grad strandengene. Større effekt har eutrofieringen på overdrevene og rigkærene, hvor tålegrænsen er overskredet. For rigkærene vurderes tilledning af drænvand fra de intensivt dyrkede arealer også at være en trussel. Kystlagunerne vurderes alle at være påvirkede af næringsalte med kraftig algevækst til følge. I modsætning til de nordlige og sydlige dele af Lillebælt rammes Natura 2000 området kun i mindre omfang af iltsvind på grund af mere effektiv opblanding af vandsøjlen.

Tilgroning: Mange steder opgives afgræsning af strandenge og overdrev med tilgroning til følge. Både langs den jyske og den fynske kyst er der massive tilgroningsproblemer i

hovedparten af områdets strandenge og rigkær med en vegetation, der i større arealer er højere end 50 cm.

Unaturlige vandstandsforhold: Hydrologien i dele af habitat-områdets landområder er relativt upåvirket mens andre er stærkt påvirket. Mange af strandengene og rigkærene samt den nedbrudte højmose på Brandsø er præget af grøftning eller udpumpning af vand i en sådan grad at der opstår sommerudtørring eller større skader.

Andre trusler: Strandengene invaderes generelt af Rynket Rose, der breder sig langs strandene og på strandengene. Løse hunde er et alvorligt problem flere steder, da fuglene forstyrres meget - især i yngletiden. På Årø Kalv og på småøerne, Linderum m.fl. går småbådsejere i land i yngletiden på trods af adgangsforbud. Småbåde og surfere sejler på vandfladen ved Årø Kalv også i yngletiden. De alsidige aktiviteter på skydeterrænet ved Halk Nor medfører forstyrrelser, som må antages at påvirke ynglefuglene. Ræv ankom til Årø under isvinteren 1994/95, og forhindrer nu især Ederfugl i at yngle. På Bågø og ved Emtekær Nor er der registreret forstyrrelser af ynglefugle, som bl.a. søges løst gennem henstillingskiltning.

Igangværende pleje og genopretning

Området er omfattet af EU-LIFE projekt vedr. kystlaguner "Rehabilitation of the Baltic Coastal Lagoon Habitat Complex 2005". I det sønderjyske lillebæltsområde dækker projektet kystlaguner i Fuglsøområdet ved Hejsager. Området grænser op til Halk Nor. Projektet skal forbedre kystlagune-komplekserne, herunder forholdene for vadefugle og padder. Omkring Hejsager Strand er sommerhusejere på eget initiativ begyndt at bekæmpe Rynket Rose. I Føns Vang og ved Wedellsborg Hoved er der foretaget naturgenopretning efter vandmiljøplan II, som har betydet stor fremgang for ynglende og rastende vandfugle.

Udpegningsgrundlag for områderne

Habitatområde "Lillebælt" (H96):

Nr.	Art/Naturtype
1014	Skæv vindelsnegl (<i>Vertigo angustior</i>)
1016	Sump vindelsnegl (<i>Vertigo moulinsiana</i>)
1351	Marsvin (<i>Phocoena phocoena</i>)
1110	Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
1140	Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
1150	* Kystlaguner og strandsøer
1160	Større lavvandede bugter og vige
1170	Rev
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde
1220	Flerårig vegetation på stenede strande
1230	Klinter eller klipper ved kysten
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
1330	Strandenge
2110	Forstrand og begyndende klitdannelser
2120	Hvide klitter og vandremiler
2130	* Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransålgler
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3260	Vandløb med vandplanter
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
6230	* Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
6430	Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
7120	Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
7220	* Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
7230	Rigkær
9110	Bøgeskove på morbund uden kristtorn
9130	Bøgeskove på muldbund
9160	Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
91D0	* Skovbevoksede tørvemoser
91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

*prioriteret naturtype

Fuglebeskyttelsesområde "Lillebælt" (F47)

Arter på bilag 1, jf. artikel 4, stk. 1	Arter, jf. artikel 4, stk. 2	Ynglende i.h.t. DMU's database	Trækkende i.h.t. DMU's database	Kriterier
Sangsvane			T	F2, F4
Havørn		Y		F1
Rørhøg		Y		F1
Plettet rørvagtel		Y		F1
Engsnarre		Y		F1
Klyde		Y		F1
Brushane		Y		F3
Mosehornugle		Y		F3
Fjordterne		Y		F3
Havterne		Y		F1
Dværghterne		Y		F3
	Bjergand		T	F4
	Ederfugl		T	F4
	Hvinand		T	F4,F7
	Toppet skallesluger		T	F4

Y: Ynglende art.
 T: Trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal.
 Tn: Trækfugle, der opholder sig i området i nationalt betydende antal.

F1: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og yngler regelmæssigt i området i væsentligt antal, dvs. med 1 % eller mere af den nationale bestand.

F2: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter (T) skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter (Tn), hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1 % eller mere af den nationale bestand.

F3: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter som f.eks. Natravn og Rødrygget Tornskade.

F4: arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1 % eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten.

F5: arten er regelmæssigt tilbagevendende og har en væsentlig forekomst i områder med internationalt betydende antal vandfugle, dvs. at der i området regelmæssigt forekommer mindst 20.000 vandfugle af forskellige arter, dog undtaget måger.

F6: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.

F7: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til artens overlevelse i kritiske perioder af dens livscyklus, f.eks. i isvintre, i fældningstiden, på trækket mod ynglestederne og lignende.

Bevaringsstatus og trusselvurdering for naturtyper og arter på udpegningsgrundlagene

Naturtype/art	National/lokal bevaringsstatus	trusselvurdering
1110 - Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	Den nationale bevaringsstatus er indberettet til EU som ugunstig. Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.
1140 - Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer
1150 - *Kystlaguner og strandsøer	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.
1160 - Større lavvandede bugter og vige	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.
1170 - Rev	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Fiskeri med bundsløbende redskaber og skibsfart
1210 - Enårig vegetation på stenede strandvolde	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	Tilgroning
1220 - Flerårig vegetation på stenede strande	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	Tilgroning med invasive arter
1230 - Klinter eller klipper ved kysten	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
1310 - Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
1330 - Strandenge	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er	tilførsel af næringsstoffer, tilgroning, uhensigtsmæssig

	bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	hydrologi og invasive arter.
2110 - Forstrand og begyndende klitdannelser	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som gunstig. Bevaringsstatus i området er ukendt	(eutrofiering)
2120 - Hvide klitter og vandremiler	Status i Danmark er ikke vurderet. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet. Tilgroning og invasive arter.
2130 - * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet. Tilgroning og invasive arter.
3140 - Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	for højt næringsstofniveau, tilførsel af næringsstoffer fra landbrug, spredt bebyggelse og andeopdræt, samt N-deposition.
3150 - Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	for højt næringsstofniveau, tilførsel af næringsstoffer fra landbrug, spredt bebyggelse og andeopdræt, samt N-deposition.
3260 - Vandløb med vandplanter	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	grødeskæring, bundoprensning, regulering med uhensigtsmæssig hydrologi, belastning med næringsstoffer
6210 - Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (*vigtige orkidélokalteter)	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på størstedelen af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende arealer, tilgroning, invasive arter og arealreduktion
6230 - *Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på størstedelen af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende arealer, tilgroning, invasive arter og arealreduktion
6410 - Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på størstedelen af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende arealer, tilgroning, invasive arter og arealreduktion
6430 - <i>Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn</i>	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	Oplægning af materiale fra vandløbsvedligeholdelse, påvirkning af næringsstoffer og sprøjtemidler fra tilstødende arealer, samt uhensigtsmæssig hydrologi og stedvis store bevoksninger af invasive arter
7110 - *Aktive højmoser	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig.	Små delområder, sårbarhed overfor vandstandssænkninger og -svingninger
7120 - <i>Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse</i>	Den nationale bevaringsstatus er ukendt. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger højeste ende af tålegrænseintervallet.
7220 - * Kilder og væld med	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet	N-depositionen overstiger laveste tålegrænse på hovedparten af arealerne, tilførsel af nærings-

kalkholdigt (hårdt) vand	som ugunstig.	stoffer fra tilstødende landbrugsarealer, tilgroning, arealreduktion og uhensigtsmæssige vandstandsforhold.
7230 - Rigkær	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste tålegrænse på hovedparten af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende landbrugsarealer, tilgroning, arealreduktion og uhensigtsmæssige vandstandsforhold
9110 - Bøgeskove på morbund uden kristtorn	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som gunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
9130 - Bøgeskove på muldbund	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som gunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
9160 - Egeskove og blandeskove på mere eller mindre rig jordbund	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som gunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
91D0 - *skovbevoksede tørvemoser	Bevaringsstatus i Danmark vurderes til at være ukendt (atlantiske del)/ugunstig (kontinentale del). I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som gunstig. Bevaringsstatus i området vurderes som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
Skæv vindelsnegl	Den nationale bevaringsstatus for skæv vindelsnegl er indberettet som ukendt. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
Sump vindelsnegl	I 2007 blev bevaringsstatus for sump vindelsnegl vurderet som gunstig. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
Marsvin	Den nationale bevaringsstatus for marsvin er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	Markant nedgang i bestanden bl.a. som følge af forringet fødegrundlag, forstyrrelser, risiko for påvirkning med miljøfarlige stoffer, bifangster af marsvin i fiskenet
Sangsvane	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret fødegrundlag, forstyrrelser, tilgroning af strandenge
Havørn	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. Bevaringsstatus i området er ukendt	
Rørhøg	Den nationale bevaringsstatus er	

	foreløbigt vurderet som gunstig. Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for Rørhøg, som vurderes at have stabile bestande i området	
Plettet rørvagtel	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. I 2005 lå antallet af plettet rørvagtel under den foreslåede tærskel værdi for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	afvanding af enge og moser, forstyrrelser samt rørhøst.
Engsnarre	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. Bevaringsstatus i området er ukendt	
Klyde	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. Ved NOVANA-overvågning i 2007 lå bestanden over det foreslåede faglige niveau for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilgroning af ynglesteder, forstyrrelser og prædation.
Brushane	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. Antallet af ynglepar har i 2007 ligget under det foreslåede faglige kriterium for gunstig bevaringsstatus for arten. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilgroning af ynglesteder, forstyrrelser og prædation.
Mosehornugle	Den nationale bevaringsstatus for arten som ynglefugl er i 2003 vurderet som ugunstig. I NOVANA-overvågningen 2007 blev der ikke registreret ynglende mosehornugle i Danmark. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilgroning af ynglesteder, forstyrrelser og prædation.
Fjordterne	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. Ved NOVANA-overvågning i 2006 lå bestanden langt lavere end det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	forstyrrelser, prædation og reduceret fødegrundlag.
Havterne	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig idet arten vurderes stabil eller i fremgang. Ved NOVANA overvågning i 2006 lå bestanden langt lavere end det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	forstyrrelser, prædation og reduceret fødegrundlag
Dværgterne	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig idet arten samlet set er i tilbagegang. Ved overvågning i 2006 lå bestanden ganske langt under det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller	forstyrrelser, prædation og reduceret fødegrundlag

	vurderet som ugunstig		
Bjergand	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret forstyrrelser	fødegrundlag,
Ederfugl	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. Ved overvågning i 2006 lå bestanden langt lavere end det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret forstyrrelser	fødegrundlag,
Hvinand	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret forstyrrelser	fødegrundlag,
Toppet skallesluger	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret forstyrrelser	fødegrundlag,

KILDER

Basisanalysen for Lillebælt: Habitat- og fuglebeskyttelsesområder – Lillebælt.

Faglig rapport nr. 713. Arter 2007, NOVANA. Søgård, B. & Asferg, T. (red.). 2009. Danmarks miljøundersøgelser, Århus Universitet

Faglig rapport nr. 644. Arter 2006, NOVANA. Søgård, B., Pihl, S. og Wind, P. 2007.

Faglig rapport nr. 582. Arter 2004-2005, NOVANA. Søgård, B., Pihl, S. og Wind, P. 2007.

EIONET: <https://biodiversity.eionet.europa.eu/article17/habitatsreport>

Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Søgård, B. m.fl., 2003, 2. udgave. Faglig rapport fra DMU nr. 457.

Naturtilstand i habitatområderne. Habitatdirektivets lysåbne naturtyper. Faglig rapport nr. 735. Fredshavn, J.R. og Ejrnæs, R., 2009. Faglig rapport fra DMU nr. 735.

www.vandognatur.dk

Basisanalyse for vanddistrikt 50, del I. Karakterisering af vandområder og opgørelse af vandpåvirkninger. Teknisk rapport Sønderjyllands Amt. 2004

Basisanalyse for vanddistrikt 50, del II. Vurdering af vandforekomsters tilstand. Teknisk Rapport. Sønderjyllands Amt, 2006

Udarbejdet nov 2009 og opdateret marts 2010 i henhold til udkast til naturplaner.

Bilag 24 – Potentielle bilag IV arter

Bilag IV-arterne omfatter følgende arter: (i) pattedyr med arter af småflagermus, gnavnere, rovdyr og hvaler, (ii) krybdyr med arter af skildpadder og Markfirben, (iii) padder med arter af halepadder og springpadder, (iv) fisk med arten Snæbel, (v) insekter med arter af biller, sommerfugle, og guldsmede, (vi) bløddyr med arten Tykskallet malermusling, samt (vii) planter omfattende arterne Enkelt månerude, Vandranke, Liden Najade, Fruesko, Mygblomst, Gul stenbræk og Krybende Sumpskærm.

Herunder følger en gennemgang af de Bilag IV-arter, som kan have yngle- og rasteområde i Haderslev Kommune, eller som kan påvirkes af projekter heri, samt en overordnet vurdering af hvilke projekter der påvirker disse arter.

Flagermus

Frynseflagermus (*Myotis nattereri*) er fundet i alle landsdele, men arten er ret sjælden. Den yngler i huse og hule træer og er ofte knyttet til løvtræsbevoksninger, hvor den søger føde langs hegn og skovkanter. Rasteområder er kældre, kassematter og kalkgruber.

Vandflagermus (*Myotis daubentoni*) er almindelig og udbredt i næsten hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland. Arten er hovedsageligt fundet i det nordlige og østlige Jylland, og omkring Limfjorden. Arten er dog registreret på 5 lokaliteter i Sønderjyllands Amt, og det vides ikke om den findes i området omkring ejendommen. Arten søger føde over søer og vandhuller, og hviler og overvintrer i træer med hulheder, revner eller sprækker, kalkminer og under stenbroer.

Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) er almindelig over hele landet med undtagelse af Bornholm, det vestlige Jylland og nogle mindre øer. Arten er fundet på flere lokaliteter i Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov.

Langøret flagermus (*Plecotus auritus*) er relativt almindelig over hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland, vestligste Fyn og Lolland, Langeland og nogle mindre øer. Der er dog kun få observationer i Sydjylland, men flagermusen er svær at finde, så den kan være overset. Flagermusen holder oftest til i bygninger såsom lader og på kirkeloftet, og foretrækker afvekslende kulturlandskaber med gårde, haver, parker, alléer og små løvskove.

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*) er almindelig med undtagelse af Nordvestjylland og Nordøstsjælland. Sydflagermus har en tæt bestand i Sønderjylland, og det er sandsynligt, at arten findes i området. Flagermusen har udelukkende kvarter i bygninger året rundt og jager langs skovbryn, åbninger mellem træer og andre steder med mange insekter.

Brun flagermus (*Nyctalus noctul*) er relativt almindelig på øerne og i det østlige Jylland. Den er kendt fra enkeltobservationer på flere lokaliteter i det sydvestlige Jylland. Det er muligt, at der findes eksemplarer i området. Arten yngler og raster kun i gamle løvtræer. Den jager over åbent agerland, søer og over skov.

Skimmelflagermus (*Vespertilio murinus*) findes på spredte lokaliteter rundt om i landet, og er observeret enkelte gange omkring Haderslev. Artens yngleområde er menneskelig bebyggelse, og dens ses ofte jage i lyset af store gadelamper som tiltrækker insekter. Rasteområder er ligeledes bygninger.

Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*) er observeret med spredte forekomster i det meste af landet, og herunder også i Haderslev Kommune. Dens yngleområder er huse og hule træer. Arten er stærkt tilknyttet ældre løvtræer, hvor den jager i de åbne rum under kronerne. Rasteområder er formentlig de samme som yngleområderne.

Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) findes især i løvskovsrige egne, og er derfor særlig udbredt i Østjylland og Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov. Den er registreret flere gange i udkanten af Haderslev Kommune.

Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Birkemus (*Sicista betulina*)

Arten er registreret mellem Spangså og Revsø skov samt ved Hammelev og Østerskov. Birkemusens sommeropholdssteder er naturområder med et tæt urtelag og i umiddelbar tilknytning til våd natur. Vinteropholdssteder er tørre naturområder som diger, overdrevsskrænter og højtliggende hede- og plantageområder, dvs. områder som er karakteriseret ved at være relativt uforstyrrede. Birkemusen må således forventes at kunne forekomme på lokaliteter, hvor ovennævnte naturtyper grænser op til hinanden, og hvor der er rigelig føde i form af insekter.

I birkemusens udbredelsesområde vil projekter som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer kunne påvirke artens levevilkår. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

Odder (*Lutra lutra*)

Findes i alle større vandløbssystemer helt ned til den dansk-tyske grænse. Odderen lever i tilknytning til vådområder. Den findes i såvel stillestående som rindende vand, og både i saltvand og ferskvand, især søer og moser med store rørskovsområder. Om dagen opholder den sig i en hule i brinken eller under buske, træer eller andet, der kan give ly. Yngle- og rasteområder kan potentielt findes i hele artens udbredelsesområde. Yngleområdet består af selve hulen, som ungerne fødes og opfostres i, og de nærmeste omgivelser. Et rasteområde for odder er mere diffust end et yngleområde, og kan forekomme mange steder langs vandløb og søer. Områderne kan være svære at lokalisere, men knytter sig primært til moser, krat, skov eller andre naturområder, hvor odderen kan finde relativt uforstyrret skjul i længere perioder på alle tider af året

Projekter som indebærer opsplitning af bestande og levesteder eller som ødelægger eller forringer yngle- og rasteområder kan påvirke odderens yngle- og rasteområder.

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Arten findes udbredt i stort set hele landet. Markfirben yngler på en række forskellige typer af levesteder, som er kendetegnet ved, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser.. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skrånninger. Markfirben bruger bl.a sten- og jorddiger samt levende hegn som spredningskorridorer

Projekter som påvirker jord- og stendiger samt levende hegn kan påvirke artens levesteder. Ligeledes vil projekter der indebærer ændret arealanvendelse af egnede yngle- og rasteområder kunne påvirke arten.

Padder

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*) er udbredt i hele landet undtagen Bornholm, men er muligvis i tilbagegang i Sønderjylland. Dens foretrukne yngleområder er vandhuller, som indgår i sammenhængende naturområder, men arten er i stand til at yngle i næsten alle former for vådområder. Rasteområder er oftest på landjorden, og arten er afhængig af gode terrestriske, gerne fugtige levesteder nær ynglestedet.

Løgfrø (*Pelobates fuscus*) forekommer i hele landet undtagen Fyn og Bornholm. Arten er truet og i tilbagegang. Dens foretrukne yngleområder er lysåbne vegetationsrige rene vandhuller og vådområder. Rasteområder er ofte bar jord eller sand, samt områder med lav vegetation, hvor

arten har mulighed for at grave sig ned. Artens mobilitet er ringe, og den er derfor afhængig af et velfungerende netværk af vandhuller.

Løvfrø (*Hyla arborea*) er udbredt i den sydøstlige del af landet samt i området omkring Århus og Vejle. Arten er kortlagt i den "gamle" Haderslev Kommune og fundet på en lang række lokaliteter, Løvfrø yngler i lavvandede lysåbne vandhuller, hvoriblandt tidvise våde lavninger på afgræssede arealer er de mest optimale. Artens rasteområder er skovbryn, levende hegn og krat, hvor den opholder sig på mindre træer og buske.

Strandtudse (*Bufo Calamita*) findes spredt langs kysten i Danmark, samt på en række indlandslokaliteter. Arten foretrækker at yngle i temporære, lysåbne, vandansamlinger som ofte er uden vegetation. Rasteområder er åbne arealer med ingen eller meget lav vegetation, f.eks. afgræssede enge og strandenge, men også dyrkede marker. Yngle- og rasteområder vil ofte ligge inden for samme område men kan, hvor der er egnede vandringsruter, ligge adskilt.

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) er udbredt i det meste af Danmark. Den yngler i lysåbne vegetationsrige lavvandede vandhuller af varierende størrelse, men med rent vand. Vandhuller af dårligere kvalitet kan fungere som levesteder og rasteområder. Levesteder og rasteområder på land er oftest nær vandhullet og ofte knyttet til skov. Stor vandsalamander stiller større krav til vandkvaliteten end f.eks. løvfrø gør.

Ved projekter som har udbringningsarealer op til vand- og vådområder kan der ske en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-padder. Lysåbne vandhuller er potentielle yngleområder for alle de nævnte padder mens mere tilgroede vandhuller ofte kan fungere som rasteområder.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Arten forekommer i alle danske farvande og har levested i Vadehavet og Lillebælt. Der kendes ikke til specifikke yngle- og rasteområder for marsvin.

Der er kun ringe viden om, hvilke menneskeskabte forhold der påvirker marsvinet. Alle større ændringer og indgreb som påvirker havområder er potentielt skadelige for marsvinets levevis.

Snæbel (*Coregonus oxyrhyncus*)

Arten lever i Vadehavsområdet og de tilstødende vandløb. Snæbel yngler i de nederste og mellemste dele af større vandløb. Det vurderes, at der foruden Vidå i dag kun findes selvreproducerende bestande i Ribe Å, Varde Å og Brede Å, mens der tilsyneladende er en svigtende eller meget lille produktion af snæbel i Kongeå og Sneum Å og en lille bestand i Brøns Å, hvor der ikke har været udsat yngel. Opstrøms i de forskellige åsystemer er der en række sideløb som er vigtige nuværende eller mulige fremtidige gydeområder for snæbelen, herunder Gelså samt Fladså/Gram Å. Der ligger et forslag til at udvide Natura 2000 området Vadehavet med vandløbsstrækninger Gelså frem til Gelsbro og Gram Å frem til Fole Hareby engvandings-selskabs opstemning med udpegning som potentielt gydeområde for snæbel. Snæblens ynglesucces er afhængig af god vandkvalitet, grusbund og vintergrønne vandplanter. Yngelen tåler ikke saltvand før de er nået en vis størrelse, og er derfor afhængig af mindre søer og vinteroversvømmede områder som er indskudt i vandsystemet. Efter gydningen trækker snæblen ned i de nedre dele af vandløbene og Vadehavet.

Projekter som forringer vandkvaliteten i vandløb med forekomst af snæbel kan påvirke artens ynglesucces. Ligeledes vil projekter hvor der er særlig risiko for erosion til vandløb kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

Bilag 25 – Udvaskning af fosfor til Natura 2000

Fosforudvaskning til Bredningen og Haderslev Fjord.

Oplandet Bredningen og Haderslev Fjord afvander til det beskyttede Natura 2000 område Lillebælt. Der kan derfor være behov for at stille særlige krav ved udbringningsarealer beliggende i dette område. Baggrunden herfor beskrives i dette notat.

Lovgrundlag

Ifølge Habitatdirektivets artikel 6 og vejledningen til denne, skal kommunen sikre, at planer og projekter hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter i kumulation (dvs. i forhold til eksisterende belastninger og i forhold til belastninger fra allerede vedtagne planer, som ikke er realiserede) kan have en negativ påvirkning på de arter og naturtyper, som Natura 2000-områderne er udpeget for at bevare eller er til hindring, for at området kan opnå gunstig bevaringsstatus og en god tilstand.

Beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt med udgangspunkt i udvaskningsniveauet i perioden 2001 - 2005, som danner baseline for udarbejdelse af de foreliggende vandplaner. Dette niveau er jf. Miljøstyrelsens elektroniske vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug uændret i 2007 og det er derfor en vigtig forudsætning for beskyttelsesniveauet i husdyrloven, at den samlede husdyrproduktion i et opland og dermed udvaskningsniveauet ikke har været stigende siden 2007.

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal meddeles afslag, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer i bekendtgørelsen ikke kan forhindre skade på internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen. Det fremgår endvidere af bekendtgørelsen, at der kan meddeles afslag, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer i bekendtgørelsen ikke kan forhindre en væsentlig miljøvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Der henvises til bekendtgørelsens § 11, stk. 2 - 6.

Afskæringskriterier

Haderslev Kommune skal således foretage en vurdering af, hvorvidt der i konkrete projekter er behov for skærpelse af beskyttelsesniveauet for fosfor af hensyn til tilstanden i sårbare Natura 2000-udpegede recipienter, dvs. marine områder eller søer.

Da det ikke kan kvantificeres hvor stor en del af fosforoverskuddet, der reelt vil tilføres recipienten, må vurderingen af om der er grundlag for skærpelse af beskyttelsesniveauet eller yderligere, målrettede vilkår, baseres på en vurdering af "worst case". Tabet af fosfor fra landbrugsjord vurderes, maksimalt at være 1 kg P/ha på nuværende tidspunkt (Kronvang et al 2005). Udyrkede arealer har et tab på ca. 0,08 kg P/ha. I landbrugsjord er der gennemsnitligt ophobet 2.000 kg P/ha i de øverste 25 cm.

I forhold til nitratpåvirkning af vandområder beskriver Miljøstyrelsen, at dette ikke kan måles med de nuværende biologiske målemetoder, hvis påvirkningen er på under 5 % af den samlede påvirkning. Haderslev Kommune antager, at grænsen for en målbar fosforpåvirkning

er det samme og opsætter på dette grundlag følgende afskæringskriterier for hvornår fosforpåvirkninger er skadelige for tilstanden i sårbare Natura 2000 udpegede recipienter:

Pkt. 1 1 % i meget sårbare vandområder (lukkede bassiner - typisk rene eller sårbare søer)

Pkt. 2 5 % i øvrige vandområder

Hvis påvirkningen med fosfor fra et projekt udgør mindre end 5 % (1 % i fosforfølsomme søer) af den samlede påvirkning af den relevante recipient, vil der som udgangspunkt ikke være behov for at skærpe i forhold til det generelle beskyttelsesniveau for fosfor - Jf. Vejledende notat om konkret vurdering af påvirkning af overfladevande med fosfor i henhold til husdyrgodkendelseslovens § 29. Det skal dog vurderes om der i den konkrete sag er særlig risiko i forbindelse med landskabsforhold. Heri indgår afstand til vandløb eller sø, terrænhældning, erosion, jordbundsforhold, dræn samt fosfortal. Ved særlig risiko kan der i oplandet til sårbare vandområder stilles skærpende vilkår, f.eks. randzoner eller jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, punkt 2, opløftning til - eller skærpelse af fosforklasse.

Generelt for udbringningsarealer i opland til Lillebælt

Lillebælt er udpeget som Natura 2000 omfattende Ramsarområdet R15, Fuglebeskyttelsesområde F47 og Habitatområde H96. Det udpegede område består af flere deloplande, som for Haderslev Kommune omfatter Haderslev Fjord, Avnø Vig, Hejls Nor og Bredningen. Det sydlige Lillebælt nord for Als er ikke udpeget som Natura 2000 område.

I Vandplan 2010-2015 for Hovedvandopland Lillebælt/Jylland angives vandområdernes økologiske tilstand ud fra udbredelsen (dybdegrænser) af ålegræs. Tilstanden er klassificeret som ringe for Haderslev fjord og Lillebælt-Bredningen og som dårlig for Sydlige Lillebælt nord for Als, mens der ikke er data for Avnø Vig og Hejls Nor. Målet om god økologisk tilstand er ikke opfyldt for nogen af vandområderne. For at nå god økologisk tilstand kræves bl.a. reduktion i både udledningen af kvælstof og fosfor.

Jævnfør Danmarks arealinformation <http://miljoportal.dk/Arealinformation/> er vandområdet (Lillebælt) et sårbart Natura 2000 område og det skal således vurderes om projektet kan have en negativ påvirkning på vandområdet.

Vurdering af afskæringskriterier for arealer i oplandet til Bredningen

Oplandet til Bredningen er jf. Arealinfo udpeget som et følsomt Natura 2000 område, dvs. natura 2000 vandområder, som ikke omfatter lukkede bassiner. Haderslev Kommune vurderer, således at Lillebælt delområde Bredningen ikke er et lukket bassin og/eller meget lidt eutrofieret. Afskæringskriterium 1 er derfor ikke aktuelt, men fosforudvaskningen må således ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede fosforudvaskning til området, jf. pkt. 2.

Beregning for ejede og forpagtede arealer:

Natura 2000 område N 112 Lillebælt - Vandområde Bredningen	
Opland til Natura 2000 området, ha	12.900
(Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland - s. 76, tabel 2.1.4.)	

Samlet belastning (naturligt baggrundsbidrag, landbrug og spredt bebyggelse) ¹ , kg P	4.177
Bidrag fra det ansøgte projekt (ejede og forpagtede arealer)	
Udbringningsareal i ansøgningen, som afvander til Bredningen, ha	85,97
Fosforoverskud, kg P/ha	8
Forøgelse af fosfor i jordpuljen i godkendelsesperioden (8 år), pct. ((Fosforoverskud kg P/ha x 8 år)/(2000 kg P/ha)) x 100	3,2
"Worst case" udvaskning af fosfor fra landbrugsareal, kg P/ha	1
"Worst case" udvaskning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer, kg P (Udbringningsareal ha x "worst case" udvaskning fra landbrugsareal kg P/ha) x (forøgelse af fosfor i jordpuljen pct. / 100) Husdyrbrugets del af påvirkningen, pct. ("Worst case" udvaskning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer kg P / 4177 kg P) x 100	85,97 2,06

¹ Stofbelastning Hovedopland Vadehavet, Åbent land 2005-2009 (naturligt baggrundsbidrag, landbrug og spredt bebyggelse) tabel. 2.2.8. i Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland,(83.440kg P) * (Opland til Bredningen/ Opland til Lillebælt/Jylland(257.700)

Beregning af fosforbidrag fra tredjemandsarealer:

Natura 2000 område N112 Lillebælt - Vandområde Bredningen	
Opland til Natura 2000 området, ha (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland - s. 76, tabel 2.1.4.)	12.900
Samlet belastning (naturligt baggrundsbidrag, landbrug og spredt bebyggelse) ¹ , kg P	4.177
Bidrag fra tredjemandsarealer i det ansøgte projekt	
Udbringningsareal i ansøgningen, som afvander til Bredningen inkl. tredjemandsarealer, ha	31,46
Fosforoverskud, kg P/ha	8
Forøgelse af fosfor i jordpuljen i godkendelsesperioden (8 år), pct. ((Fosforoverskud kg P/ha x 8 år)/(2000 kg P/ha)) x 100	3,2
"Worst case" udvaskning af fosfor fra landbrugsareal, kg P/ha	1

"Worst case" udvaskning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer, kg P	31,46
(Udbringningsareal ha x "worst case" udvaskning fra landbrugsareal kg P/ha) x (forøgelse af fosfor i jordpuljen pct. / 100)	
Husdyrbrugets del af påvirkningen, pct.	0,75
("Worst case" udvaskning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer kg P / 4177 kg P) x 100	

¹ Stofbelastning Hovedopland Vadehavet, Åbent land 2005-2009 (naturligt baggrundsbidrag, landbrug og spredt bebyggelse) tabel. 2.2.8. i Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland,(83.440kg P) * (Opland til Bredningen/ Opland til Lillebælt/Jylland(257.700)

Ifølge beregningerne i ovenstående skema vil fosforbidraget fra det ansøgte projekt i sig selv udgøre 2,06 pct. af den samlede udvaskning til Bredningen i Natura 2000-området. Bidraget fra tredjemandsarealer er beregnet til 0,7 pct. og det samlede bidrag vil dermed udgøre pct. af den samlede udvaskning til Natura 2000 områder. I henhold til afskæringskriteriet vil det ansøgte således ikke i sig selv have en skadevirkning på Natura 2000-området med hensyn til fosforbidrag.

Vurdering af afskæringskriterier for arealer i oplandet til Haderslev Fjord

Oplandet til Haderslev Fjord er jf. Arealinfo udpeget som et opland til et følsomt Natura 2000 område, dvs. natura 2000 vandområder, som ikke omfatter lukkede bassiner. Haderslev Kommune vurderer, således at Lillebælt delområde Haderslev Fjord ikke er et lukket bassin og/eller meget lidt eutrofieret. Afskæringskriterium 1 er derfor ikke aktuelt, men fosforudvaskningen må således ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede fosforudvaskning til området, jf. pkt. 2.

Beregning for ejede og forpagtede arealer:

Natura 2000 område N112 Lillebælt - Vandområde Haderslev Fjord	
Opland til Natura 2000 området, ha (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland - s. 76, tabel 2.1.4.)	18.500
Samlet belastning (naturligt baggrundsbidrag, landbrug og spredt bebyggelse) ¹ , kg P	5.990
Bidrag fra det ansøgte projekt (ejede og forpagtede arealer)	
Udbringningsareal i ansøgningen, som afvander til Haderslev Fjord, ha	17,52
Fosforoverskud, kg P/ha	8
Forøgelse af fosfor i jordpuljen i godkendelsesperioden (8 år), pct. ((Fosforoverskud kg P/ha x 8 år)/(2000 kg P/ha)) x 100	3,2
"Worst case" udvaskning af fosfor fra landbrugsareal, kg P/ha	1

"Worst case" udvaskning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer, kg P	17,52
(Udbringningsareal ha x "worst case" udvaskning fra landbrugsareal kg P/ha) x (forøgelse af fosfor i jordpuljen pct. / 100)	
Husdyrbrugets del af påvirkningen, pct.	0,3
("Worst case" udvaskning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer kg P / 5990 kg P) x 100	

¹ Stofbelastning Hovedopland Vadehavet, Åbent land 2005-2009 (naturligt baggrundsbidrag, landbrug og spredt bebyggelse) tabel. 2.2.8. i Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland,(83.440kg P) * (Opland til Haderslev Fjord / Opland til Lillebælt/Jylland(257.700)

Ifølge beregningerne i ovenstående skema vil fosforbidraget fra det ansøgte projekt i sig selv udgøre 0,3 pct. af den samlede udvaskning til Haderslev Fjord og Natura 2000-området. I henhold til afskæringskriteriet vil det ansøgte således ikke i sig selv have en skadevirkning på Natura 2000-området med hensyn til fosforbidrag.

Konklusion

Haderslev kommune vurderer på baggrund af de overholdte afskæringskriterier for både arealer i opland til Bredningen og Haderslev Fjord, at det ansøgte projekt ikke vil have en skadevirkning på Natura 2000 området Lillebælt. Det vurderes at næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke vil resultere i målbare ændringer af fosforkoncentrationen i Lillebælt.

Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt med de vilkår der stilles i godkendelsen ikke vil påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-området væsentligt.

Bilag 26 – Udvasning af nitrat til Natura 2000

Udbringingsarealer i delopland Bredningen og delopland Haderslev fjord

Oplandet Bredningen har et faldende dyretryk og afvander til det beskyttede Natura 2000 område Lillebælt. Der stilles derfor ikke særlige krav ved udbringingsarealer beliggende i dette område. Baggrunden herfor beskrives i dette notat.

Lovgrundlag

Ifølge Habitatdirektivets artikel 6 og vejledningen til denne, skal kommunen sikre, at planer og projekter hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter i kumulation (dvs. i forhold til eksisterende belastninger og i forhold til belastninger fra allerede vedtagne planer, som ikke er realiserede) kan have en negativ påvirkning på de arter og naturtyper, som Natura 2000-områderne er udpeget for at bevare eller er til hindring, for at området kan opnå gunstig bevaringsstatus og en god tilstand.

Beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt med udgangspunkt i udvasningsniveauet i perioden 2001 - 2005, som danner baseline for udarbejdelse af de foreliggende vandplaner. Dette niveau er jf. Miljøstyrelsens elektroniske vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug uændret i 2007 og det er derfor en vigtig forudsætning for beskyttelsesniveauet i husdyrloven, at den samlede husdyrproduktion i et opland og dermed udvasningsniveauet ikke har været stigende siden 2007.

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal meddeles afslag, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer i bekendtgørelsen ikke kan forhindre skade på internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen. Det fremgår endvidere af bekendtgørelsen, at der kan meddeles afslag, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer i bekendtgørelsen ikke kan forhindre en væsentlig miljøvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Der henvises til bekendtgørelsens § 11, stk. 2 - 6.

Afskæringskriterier

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterier (pkt. 1A-1C og pkt. 2A-2B) for, hvornår et projekt kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvasningen, herunder Natura 2000-områder og levesteder og yngle- og rasteplasser for beskyttede arter.

Et projekt for husdyrbrug skal kunne overholde de samlede afskæringskriterier nævnt nedenfor for ikke at have en skadevirkning på et vandområde. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles godkendelse til det ansøgte.

Afskæringskriterierne udelukker ikke, at en tilladelse eller godkendelse kan medføre en begrænset merudledning, men vil sikre, at der ikke sker en skade på et kystvandsområde, og kriterierne vil udelukke, at der godkendes husdyrproduktioner, der hindrer, at den samlede nitratudvasning fra husdyrbrug i det enkelte opland, på sigt vil falde.

Afskæringskriterierne lægges både til grund for vurderingerne, når et ansøgt projekt vil betyde en øget udvasning, og når et ansøgt projekt vil medføre en mindsket udvasning i efter-situationen. Er kriterierne ikke overholdt kan der efter omstændighederne alligevel meddeles

godkendelse med skærpede vilkår, jf. natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 24. november 2011 (NMK-133-00068)

Afskæringskriterium for påvirkning fra projekter i kumulation med andre planer og projekter:

Pkt. 1A: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007

Pkt. 1B: Eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007 skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyretryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen

Pkt. 1C: Gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland, samt

Afskæringskriterium for påvirkning fra projektet i sig selv:

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog

Pkt. 2B: Må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret.

Ad pkt. 1A: Miljøstyrelsen har senest februar 2013 udsendt en samlet oversigt over udviklingen i dyreholdet fra 2007 til 2012 fordelt på de forskellige vandoplande. Antallet af dyr er udtrukket fra CHR-registeret og omregnet til DE. Oversigten viser, om husdyrholdet i perioden 2007-2012 er faldet eller steget, samt om det kan antages, at der er tale om en sikker eller usikker udviklingstendens på baggrund af lineær regression. I de tilfælde hvor tendensen er usikker skal vurderingen af om afskæringskriteriet er overholdt tage udgangspunkt i en direkte sammenligning af husdyrholdets størrelse i det seneste opgørelsesår og niveauet pr. 1. januar 2007. Er der sket en stigning er afskæringskriteriet ikke overholdt.

Afskæringskriteriet kan undlades hvis oplandet afvander til et vandområde hvor nitratudvaskning ikke har væsentlig betydning for miljøtilstanden.

Hvis der er sket en stigning i dyreholdet i et opland kan det ansøgte projekt kun gennemføres hvis husdyrbruget reducerer udvaskningen af kvælstof til et niveau på linje med planteavlbrug, dvs. til en arealdrift med brug af handelsgødning og et plantesædskifte svarende til jordtypen. Reduktion af kvælstofudvaskning kan ske ved forskellige tiltag: ekstra efterafgrøder, reduceret kvælstofnorm, ved direkte afbrænding af husdyrgødning eller ved separation og afsætning af den faste del til forbrænding, biogas eller ud af vandoplandet. Kommunen kan også godkende ansøgninger, som kun vedrører husdyrtyper, som afgræsser vedvarende græsarealer i hovedparten af tiden, idet udvaskningen herfra er mindre end fra planteavlbrug.

I oplande, der er mindre end 1.000 ha og i oplande, hvor antallet af DE er mindre end 10.000 er der større usikkerhed i CHR-dataene og kommunen kan suppleres med lokal viden om udviklingen. I Haderslev Kommune er ingen vandoplande under 1.000 ha, men antallet af DE i

oplandet til Avnø Vig, Hejls Nor og Lillebælt Bredningen er under 10.000. Dette er dog pt. uden betydning for Lillebælt Bredningen, da dyretrykket her er stigende.

Generelt for udbringningsarealer i opland til Lillebælt

Lillebælt er udpeget som Natura 2000 omfattende Ramsarområdet R15, Fuglebeskyttelsesområde F47 og Habitatområde H96. Det udpegede område består af flere deloplande, som for Haderslev Kommune omfatter Haderslev Fjord, Avnø Vig, Hejls Nor og Bredningen. Det sydlige Lillebælt nord for Als er ikke udpeget som Natura 2000 område.

I Vandplan 2010-2015 for Hovedvandopland Lillebælt/Jylland angives vandområdernes økologiske tilstand ud fra udbredelsen (dybdegrænser) af ålegræs. Tilstanden er klassificeret som ringe for Haderslev fjord og Lillebælt-Bredningen og som dårlig for Sydlige Lillebælt nord for Als, mens der ikke er data for Avnø Vig og Hejls Nor. Målet om god økologisk tilstand er ikke opfyldt for nogen af vandområderne. For at nå god økologisk tilstand kræves bl.a. reduktion i både udledningen af kvælstof og fosfor.

Jævnfør Danmarks arealinformation <http://miljoportal.dk/Arealinformation/> er vandområdet (Lillebælt) et sårbart Natura 2000 område og det skal således vurderes om projektet kan have en negativ påvirkning på vandområdet.

Udbringningsarealer i delopland Bredningen:

Vurdering af afskæringskriterium 1A

Fra 2007 til 2012 er der sket et klart fald i antallet af dyreenheder i oplandet til Lillebælt, delopland Bredningen fra 7.456 DE til 6.408 DE, hvilket svarer til et fald på 14,1 pct. Dyreholdet er faldet siden 2007 i oplandet, med en sikker tendens (r^2 er 0,75).

Udvikling i dyretrykket / antal DE i oplandet til N112 Lillebælt (Bredningen)			
	Lillebælt (Bredningen - DE)	Udvikling ift. 2007 (DE)	Procent
2007	7.456	0	0,00
2008	7.185	-271	-3,6
2009	6.520	-936	-12,6
2010	6.400	-1056	-14,2
2011	6.574	-882	-11,8
2012	6.408	-1048	-14,1
Forklaringsgrad r^2	0,73		
Tendens	Klart fald		

Kilde: www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm (hentet 10-02-2012)

Haderslev Kommune vurderer således, at afskæringskriteriet i forhold til 1A er overholdt fordi der er sket et fald i antallet af DE i oplandet. Der stilles derfor ikke krav om, at udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne ikke må overstige udvaskningen af kvælstof ved

planteavlssædskifte. Det er Haderslev Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke vil have en skadevirkning af kvælstofudvaskning til overfladevande i kumulation med andre planer og projekter.

Vurdering af afskæringskriterium 1B

Siden begyndelsen af 1980'erne er kvælstofafstrømningen reduceret, hvilket skyldes en forbedret spildevandsrensning og et fald i udledningen fra landbrugsarealer som følge af vandmiljøindsatsen. Kvælstofbelastningen til Lillebælt forventes at blive reduceret yderligere med ca. 7 pct. fra 2005-2009 til 2015. Se Figur 3. Dette forventes som resultat af allerede iværksatte eller planlagte tiltag inden for Hovedvandopland Lillebælt/Fyn. Tiltagene omfatter Vandmiljøplan III, Regeringens energiaftale, øget anvendelse af biogas og anden strukturudvikling i landbruget, "Miljømilliard-projekter", samt kommunernes igangværende indsats på spildevandsområdet.

Kvælstof	2005-2009		2015	
	tons N	%	tons N	%
Naturlig baggrundsbelastning ¹⁾	1213,31	25	1213,31	26
Landbrug	2967,33	62	2890,93	62
Punktkilder:				
Renseanlæg	355,05	7	350,57	7
Regnbetingede udledninger	59,22	1	59,22	1
Dambrug	61,15	1	61,15	1
Industri	5,75	0	5,75	0
Spredt bebyggelse	67,01	1	59,37	1
Havbrug	47,05	1	47,05	1
Bruttotilførsel	4775,87		4687,36	
Retention	337,95	7	330,72	7
Nettotilførsel, stofafstrømning til hav	4437,92		4356,64	

- 1) Baggrundsbidrag for N er vurderet ud fra DMU's tema over baggrundsbidrag.

Figur 1: Den samlede årlige vandbårne kildeopsplittede stofafstrømning fra Hovedvandopland Lillebælt beregnet som normaliseret belastning for perioden 2005-2009. Punktkildedata er dog fra 2010. Kilde: Vandplan – Hovedvandopland Lillebælt/Jylland 2010-2015.

Den totale punktkildebelastning af kvælstof til overfladevande forventes reduceret fra 578 til 566 t/år fra 2010 til 2015, hvilket svarer til en reduktion på 2 pct. Se Figur 4. Denne reduktion forventes opnået ved forbedret spildevandsrensning. Tilsvarende forventes fosforbelastningen fra punktkilder at blive reduceret fra 77-71 T/år, svarende til 7,8 % Denne reduktion forventes opnået bl.a. ved forbedret spildevandsrensning og nedlæggelse af dambrug.

Type	Punktkildebelastning af overfladevande Hovedvandopland Lillebælt/Jylland					
	B15 t/år		Kvælstof t/år		Fosfor t/år	
	2010	2015	2010	2015	2010	2015
Renseanlæg	263	251	355	351	35	34
Regnbetingede udløb	177	177	42	42	16	16
Industri	5,1	5,1	5,7	5,7	0,8	0,8
Dambrug	153	153	61	61	5,1	5,1
Havbrug	294	294	47	47	4,9	4,9
Spredt bebyggelse	259	138	67	59	15	10
Total	1151	1018	578	566	77	71

Figur 2: Punktkilde belastningen til overfladevande i Hovedvandopland Lillebælt/Jylland er opgjort på nuværende belastning og baseline 2015. Kilde: Vandplan – Hovedvandopland Lillebælt/Jylland 2010-2015.

Samlet vurderer Haderslev Kommune, at der ikke har fundet en øget nitratudledning sted for andre kilder i oplandet til Lillebælt i perioden 2005-2010. Pkt. 1B vurderes således at være overholdt.

Vurdering af afskæringskriterium 1C

Haderslev Kommune har ikke inddraget initiativer, der er gennemført med henblik på at opfylde vandplanlægningen eller miljømålsloven til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland. Pkt. 1C vurderes således at være overholdt.

Vurdering af afskæringskriterium 2A og 2B

Haderslev Kommune vurderer, at Lillebælt delområde Bredningen ikke er et lukket bassin og/eller meget lidt eutrofieret, nitratudvaskningen må således ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til området. Jf. pkt. 2A.

Beregning af kvælstofbidrag fra arealer i oplandet til Lillebælt - Bredningen:

Mark 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 19, 26 og 28 ligger indenfor oplandet til Bredningen svarende til 85,97 ha.

Natura 2000 område N112 Lillebælt - Vandområde Bredningen	
Opland til Natura 2000 området, ha (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland, s. 76, tabel 2.1.4.)	12.900
Udvaskningsniveau 2005-2009, kg N/ha/år (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland – s. 176 tabel 2.4.8a.)	20,4
Nuværende kvælstofbelastning fra land til Natura 2000 området, kg N/år (12.900 ha x 20,4 kg N/ha/år)	263.160
Bidrag fra det ansøgte projekt (ejede og forpagtede arealer)	
Reduktionspotentialer (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	0-50 (middel 25)

Areal til udspredning i opland til Lillebælt Bredningen, i alt, ha (X)	85,97
Planteavlsniveau, kg N/ha/år	45,4
Udvaskning fra rodzonen (ansøgt), samlet, kg N/ha/år (Y)	47,3
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år ($X*Y*(1-0,25)$) (Z)	3135,8
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct. ($Z/263.160$)*100	1,2

¹Udregnet i FarmN 31.1.2012 som forskellen mellem rodzoneudvaskning i den ansøgte situation og i den nuværende situation uden tilførsel af husdyrgødning, jf. Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug <http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx> .

"Worst case" beregning for bidrag fra tredjemandsarealer i opland til Lillebælt - Bredningen:

Følgende aftalearealer ligger indenfor oplandet til Bredningen: Bs 3, BS 6, Bs 8, Bs 9, Bs 10, Bs 11, Bs 12 svarende til 31,46 ha.

Natura 2000 område N112 Lillebælt - Vandområde Bredningen	
Opland til Natura 2000 området, ha (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland, s. 76, tabel 2.1.4.)	12.900
Udvaskningsniveau 2005-2009, kg N/ha/år (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland - s. 176 tabel 2.4.8a.)	20,4
Nuværende kvælstofbelastning fra land til Natura 2000 området, kg N/år (12.900 ha x 20,4 kg N/ha/år)	263.160
Bidrag fra det ansøgte projekt (tredjemandsarealer)	
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	0-50 (middel 25)
Areal til udspredning i alt, ha (X)	31,46
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år (Estimeret worst case)	20
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år ($X*20*(1-0,25)$)	471,9

(Z)	
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct. (Z/263.160*100)	0,17

Udvaskningen af kvælstof fra de ansøgte arealer (dels ejede og forpagtede og dels aftalearealer), som ligger i oplandet til Lillebælt Bredningen udgør hhv. 1,2 pct. og 017 pct. af den samlede udvaskning til vandområdet. Udvaskningen af kvælstof fra projektets arealer er dermed under 5 pct. og afskæringskriterium 2A er dermed overholdt.

Konklusion

Afskæringskriterium 1A, 1B, 1C og 2A er alle overholdt og Haderslev kommune vurderer på den baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil have en skadevirkning på Natura 2000 området Lillebælt. Det vurderes at næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke vil resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen eller sigtedybden i Lillebælt.

Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt med de vilkår der stilles i godkendelsen ikke vil påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-området væsentligt.

Udbringningsarealer i delopland Haderslev Fjord:

Vurdering af afskæringskriterium 1A

Fra 2007 til 2012 er antallet af dyreenheder i oplandet til Lillebælt, delopland Haderslev Fjord steget fra 13.668 DE til 13.864 DE, hvilket er en stigning svarende til 1,4 pct. Dyreholdet er altså steget i oplandet, med en usikker tendens (r^2 er mindre end 0,5) siden 2007.

Udvikling i dyretryk / antal DE i oplandet til N112 Lillebælt (Haderslev Fjord)			
	Lillebælt (Haderslev Fjord - DE)	Udvikling ift. 2007 (DE)	Procent
2007	13.668	0	0,00
2008	13.842	154	1,1
2009	13.997	329	2,4
2010	14.008	340	2,5
2011	14.277	609	4,5
2012	13.864	196	1,4
Forklaringsgrad r^2			0,36
Tendens		Stigning med usikker tendens	

Kilde: www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm (hentet 10-02-2012)

Haderslev Kommune vurderer, at afskæringskriteriet i forhold til 1A ikke er overholdt fordi der er sket en stigning i antallet af DE i oplandet. Der stilles derfor krav om, at udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne indenfor oplandet ikke må overstige udvaskningen af

kvælstof ved planteavlssædskifte. Kan dette overholdes er det Haderslev Kommunes vurdering, at det ansøgte, ikke vil have en skadevirkning af kvælstofudvaskning til overfladevande i kumulation med andre planer og projekter. Der anvendes 5 % ekstra efterafgrøder for at overholde udvaskningskravet. Det fremgår af ansøgningen at kun 10,71 % husdyrbrugets arealer ligger i opland til sårbart Natura 2000 med stigende dyretryk. Her indgår planteavlsniveau på 44,5 kg N/ha/år i udvaskningsberegningerne. Da arealerne ligger fordelt i flere forskellige vandoplande, hvor kun ét er med stigende dyretryk, er den maksimalt tilladte udvaskning beregnet som et arealvægtet gennemsnit af udvaskning fra arealer med krav om udvaskning svarende til plantebrug og arealer uden krav om udvaskning svarende til plantebrug. Beregningen viser en vægtet maksimal udvaskning på bedriften svarende til 47,5 kg N/ha/år, som ligger over den reelle udvaskning DE_{reel} på 47,3 kg N/ha/år. Dermed vurderes det at afskæringskriterium 1A overholdes i forhold til udbringning af husdyrgødning i oplandet til Bredningen.

Vurdering af afskæringskriterium 1B

Siden begyndelsen af 1980'erne er kvælstofafstrømningen reduceret, hvilket skyldes en forbedret spildevandsrensning og et fald i udledningen fra landbrugsarealer som følge af vandmiljøindsatsen. Kvælstofbelastningen til Lillebælt forventes at blive reduceret yderligere med ca. 7 pct. fra 2005-2009 til 2015. Se Figur 3. Dette forventes som resultat af allerede iværksatte eller planlagte tiltag inden for Hovedvandopland Lillebælt/Fyn. Tiltagene omfatter Vandmiljøplan III, Regeringens energiaftale, øget anvendelse af biogas og anden strukturudvikling i landbruget, "Miljømilliard-projekter", samt kommunernes igangværende indsats på spildevandsområdet.

Kvælstof	2005-2009		2015	
	tons N	%	tons N	%
Naturlig baggrundsbelastning ¹⁾	1213,31	25	1213,31	26
Landbrug	2967,33	62	2890,93	62
Punktkilder:				
Renseanlæg	355,05	7	350,57	7
Regnbetingede udledninger	59,22	1	59,22	1
Dambrug	61,15	1	61,15	1
Industri	5,75	0	5,75	0
Spredt bebyggelse	67,01	1	59,37	1
Havbrug	47,05	1	47,05	1
Bruttotilførsel	4775,87		4687,36	
Retention	337,95	7	330,72	7
Nettotilførsel, stofafstrømning til hav	4437,92		4356,64	

1) Baggrundsbidrag for N er vurderet ud fra DMU's tema over baggrundsbidrag.

Figur 3: Den samlede årlige vandbårne kildeopsplittede stofafstrømning fra Hovedvandopland Lillebælt beregnet som normaliseret belastning for perioden 2005-2009. Punktkildedata er dog fra 2010. Kilde: Vandplan – Hovedvandopland Lillebælt/Jylland 2010-2015.

Den totale punktkildebelastning af kvælstof til overfladevande forventes reduceret fra 578 til 566 t/år fra 2010 til 2015, hvilket svarer til en reduktion på 2 pct. Se Figur 4. Denne reduktion forventes opnået ved forbedret spildevandsrensning. Tilsvarende forventes fosforbelastningen fra punktkilder at blive reduceret fra 77-71 T/år, svarende til 7,8 %. Denne reduktion forventes opnået bl.a. ved forbedret spildevandsrensning og nedlæggelse af dambrug.

Type	Punktkildebelastning af overfladevande Hovedvandopland Lillebælt/Jylland					
	B15 t/år		Kvælstof t/år		Fosfor t/år	
	2010	2015	2010	2015	2010	2015
Renseanlæg	263	251	355	351	35	34
Regnbetingede udløb	177	177	42	42	16	16
Industri	5,1	5,1	5,7	5,7	0,8	0,8
Dambrug	153	153	61	61	5,1	5,1
Havbrug	294	294	47	47	4,9	4,9
Spredt bebyggelse	259	138	67	59	15	10
Total	1151	1018	578	566	77	71

Figur 4: Punktkilde belastningen til overfladevande i Hovedvandopland Lillebælt/Jylland er opgjort på nuværende belastning og baseline 2015. Kilde: Vandplan – Hovedvandopland Lillebælt/Jylland 2010-2015.

Samlet vurderer Haderslev Kommune, at der ikke har fundet en øget nitratudledning sted for andre kilder i oplandet til Lillebælt i perioden 2005-2010. Pkt. 1B vurderes således at være overholdt.

Vurdering af afskæringskriterium 1C

Haderslev Kommune har ikke inddraget initiativer, der er gennemført med henblik på at opfylde vandplanlægningen eller miljømålsloven til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland. Pkt. 1C vurderes således at være overholdt.

Vurdering af afskæringskriterium 2A og 2B

Oplandet til Haderslev Fjord er jf. Arealinfo udpeget som et opland til et følsomt Natura 2000 område, dvs. natura 2000 vandområder, som ikke omfatter lukkede bassiner. Haderslev Kommune vurderer, således at Lillebælt delområde Haderslev Fjord ikke er et lukket bassin og/eller meget lidt eutrofieret. Afskæringskriterium 2B er derfor ikke aktuelt, men nitratudvaskningen må således ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til området, jf. pkt. 2A.

Beregning af kvælstofbidrag fra arealer i opland til Haderslev Fjord:

Der ligger kun ét areal (mark 28-1) i dette opland.

Natura 2000 område N112 Lillebælt - Vandområde Haderslev Fjord	
Opland til Natura 2000 området, ha (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland, s. 76, tabel 2.1.4.)	18.500
Nuværende kvælstofbelastning fra land til Natura 2000 området, kg N/år (Vandplan 2010-2015, Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland s. 176, tabel 2.4.8.)	284.115
Bidrag fra det ansøgte projekt (ejede og forpagtede arealer)	
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	0-50 % (25 %)

Areal til udspredning i alt, ha (X)	17,52
Planteavlsniveau svarer til 10,71% af arealet med 44,5 kg N/ha/år	Vægtet: 47,5
Udvaskning fra rodzonen (ansøgt), samlet, kg N/ha/år (Y)	47,3
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år ($X*Y*(1-0,25)$) (Z)	621,5
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct. ($Z/284.115$)*100	0,21

¹Udregnet i FarmN 31.1.2012 som forskellen mellem rodzoneudvaskning i den ansøgte situation og i den nuværende situation uden tilførsel af husdyrgødning, jf. Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug <http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx> .

Det ene areal som ligger i oplandet til Haderslev Fjord udgør kun 0, 21 pct. af den samlede udledning af kvælstof til vandområdet og Haderslev Kommune vurderer dermed at afskæringskriterium 1A er overholdt.

Konklusion

Haderslev kommune vurderer på baggrund af de overholdte afskæringskriterier, at det ansøgte projekt ikke vil have en skadevirkning på Natura 2000 området Lillebælt. Det vurderes at næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke vil resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen eller sigtedybden i Lillebælt.

Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt med de vilkår der stilles i godkendelsen ikke vil påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-området væsentligt.

Bilag 27 - Beredskabsplan
(Haderslev Kommune)

Beredskabsplan

for

Kjærgaard

Halkvej 174, 6100 Haderslev

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE	147
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	148
OVERLØB AF GYLLE	149
KEMIKALIE- OG OLIESPILD	150
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	151
STRØMSVIGT	152
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER	153
BILAG A Kort over ejendommen	154
BILAG B Kort over udløbspunkter fra dræn til vandløb	155

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i mappe på staldkontoret (ved ST-196717).

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks. bekæmpelsesmidler, handelsgødning)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel og åndedrætsværn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- Evt. fald/kote mod vandløb/dræn/brønde og boringer
- Trykflasker/oplag af f.eks. F-gas, stationære F-gasbeholdere, svejseanlæg m.v.
- Flugtveje for dyr/frigørelse mm.

Husk:

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste telefon står i kontoret i stalden og har nr. 7457 1298.

Miljømyndighed	kontaktes på telefon 74 34 21 00 (Mandag - onsdag kl. 09.00-15.00, torsdag kl. 09.00-17.00, fredag kl. 09.00-13.00)
Falck	kontaktes på telefon 70 10 20 30 dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon 112 dag eller nat
Lægevagt	kontaktes på telefon 70 11 07 07 fra kl. 16.00 - 08.00 og lørdag, søn- og helligdage hele døgnet.
Tandlægevagt	kontaktes på telefon 65 41 45 51 fra kl. 9.00 – 12.00 på lørdage, søndage og helligdage
Landbocenteret	kontaktes på telefon 7436 5000, LandboSyd
Dyrlæge	kontaktes på telefon 7352 1210, SvineVet
Foderstofforretning	kontaktes på telefon 9736 6444, Vestjysk Andel
Elektriker	kontaktes på telefon 2014 8137, Næssel's EI-service
Smed og VVS	kontaktes på telefon 2962 3959, Kestrup Smede- og Maskinforretning
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon 7217 5555, Skov A/S

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra.

Hvad er der sket og at det er en gårdbrand.

Er der tilskadekomne – hvor mange?

Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget.

Kontakt ejeren, Svend Gammelgaard på tlf. 4027 1298.

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskort.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlevér denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.

Hvor det brænder.

Brandens omfang.

Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan afhjælpe situationen:

Pulverslukkere (se kortbilag)

OVERLØB AF GYLLE

INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken – RING 112

Oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Svend Gammelgaard på tlf. 4027 1298.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 7434 2100

Forsøg opdæmning for at undgå at gylle spreder sig over et større areal. Pga. terrænet vil gylle løbe mod lavning mod sydøst.

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af gylle.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Rendegraver

Halmballer

KEMIKALIE- OG OLIESPILD

INSTRUKS

Ved større spild af kemikalier, olie eller lignende – RING 112 – oplys

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Svend Gammelgaard på tlf. 4027 1298.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 7434 2100.

Forsøg opdæmning for at undgå, at kemikalierne eller olien løber til brønde i forbindelse med regnvandssystemet (se vedlagte kort).

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art.

Er f.eks. olie løbet til drænen kan man lave en afspærring i brønden ud til Medstedgårdsvej mellem Medstedgårdsvej 17 og 24 (se vedlagte kort).

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Rendegraver

Halmballe

I værkstedet og kemikalierummet findes der pakker med savsmuld, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand:

Hovedhane sidder ved i kemikalierummet.

Elektricitet:

Hovedafbryder sidder i foderladen. Desuden er der afbrydere til de enkelte gyllepumper mv. rundt omkring på ejendommen (se kortbilag)

Der bruges både almindelige sikringer og automatsikringer. Nye ampere sikringer opbevares i forrum (op til 65 ampere).

STRØMSVIGT

INSTRUKS

Vurdér om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til SE (SydEnergi) og forhør om varigheden af udfaldet.

Telefon nr. 7011 5000.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

INSTRUKS

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f.eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

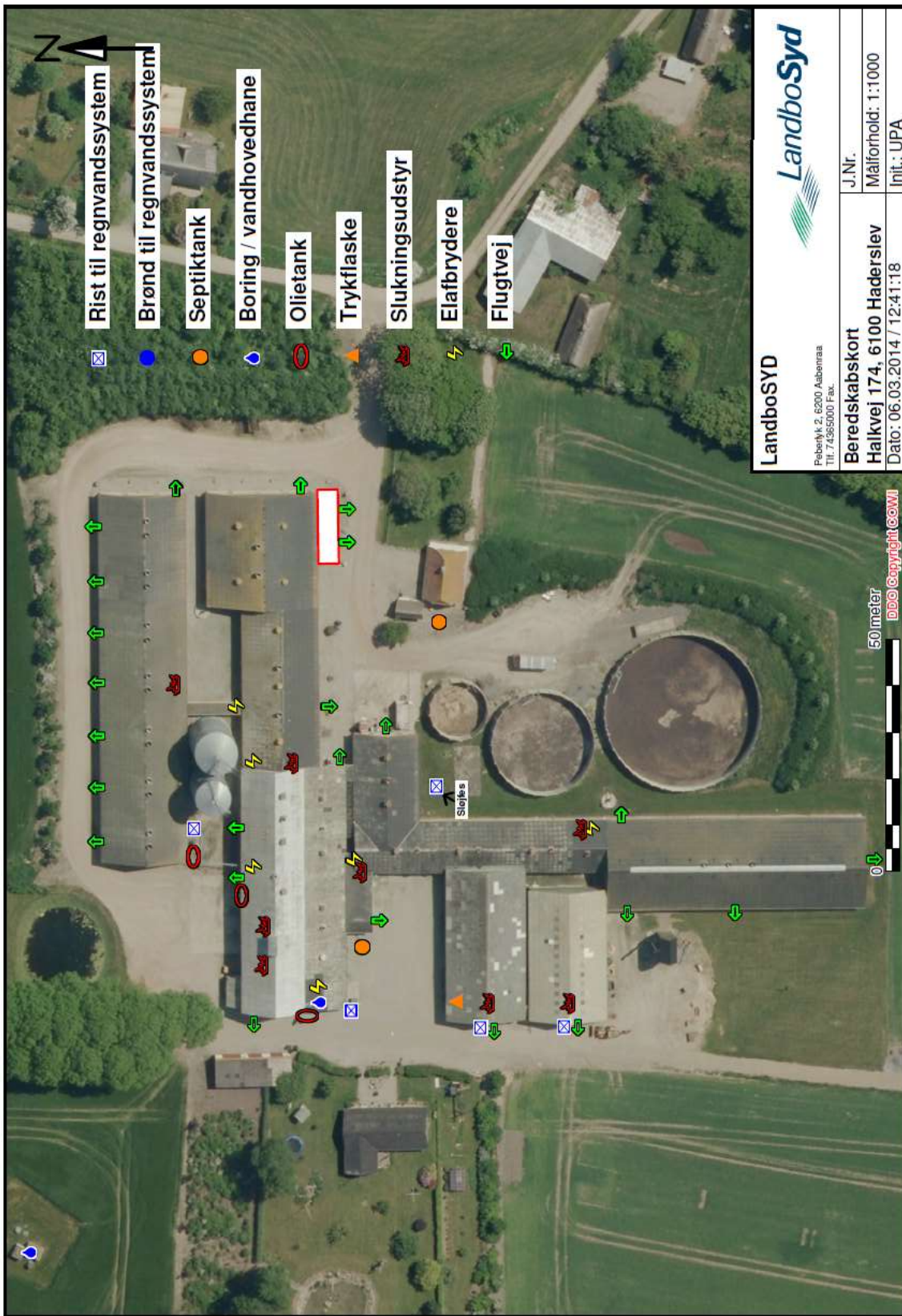
Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

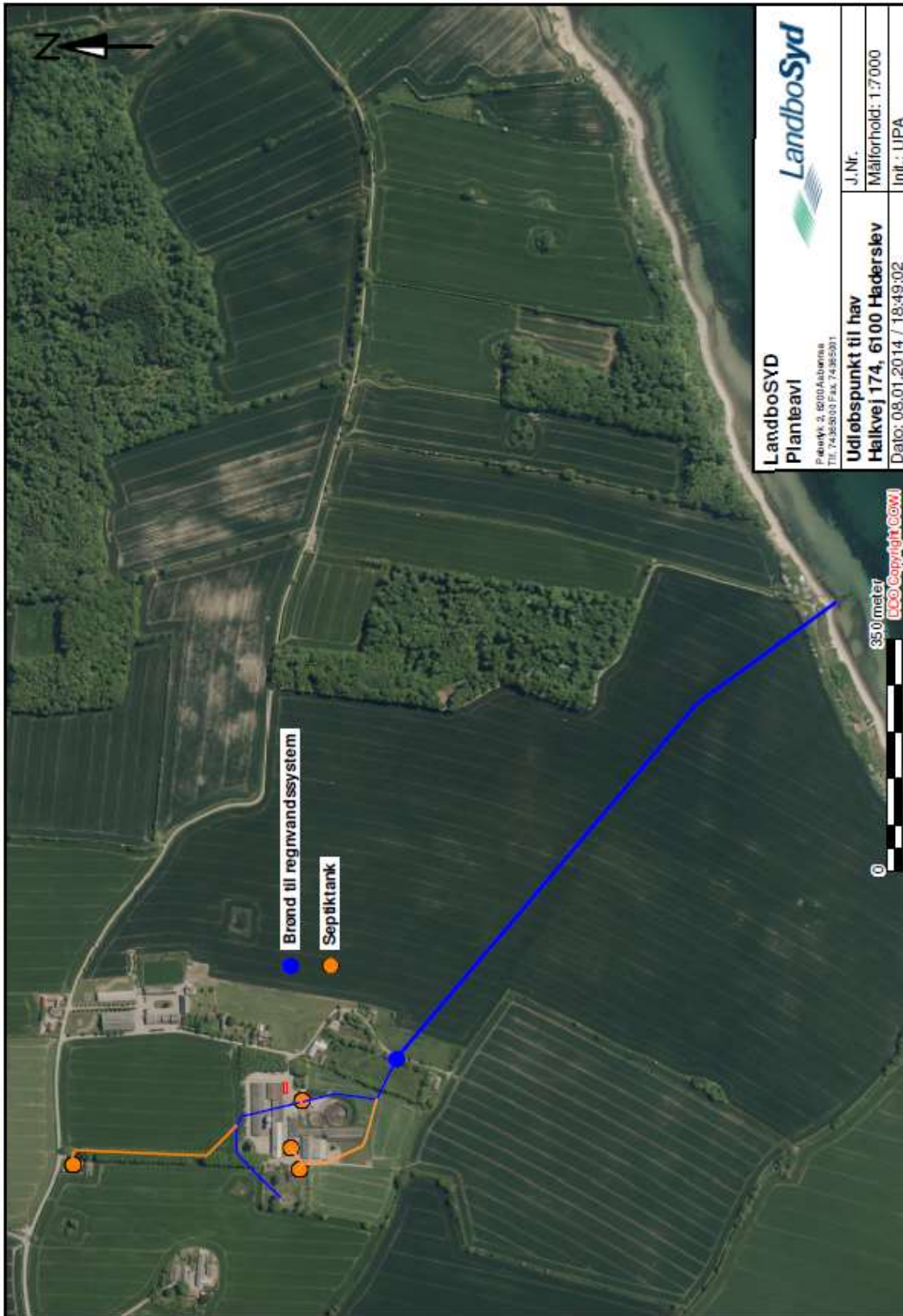
BILAG A Kort over ejendommen

LandboSYD	
Rebernik 2, 6200 Aabehraa Tlf. 74365000 Fax.	
Beredskabskort	J.Nr.
Halkvej 174, 6100 Haderslev	Målforshold: 1:1000
Dato: 06.03.2014 / 12:41:18	Init.: UPA

BILAG B Kort over udløbspunkt til Lillebælt

Haderslev

Bilag 28 – Ansøgningen

Skema nr. 58312 Version 4.

Indsendt den 10. april 2014.